Kultūros savaitraštis „7 meno dienos“ | www.7md.lt

7md

2019 m. birželio 7 d., penktadienis

Nr. 23 (1302) | Kaina 1,30 Eur

D*ailė* | **M***uzika* | **T***eatras* | **K***inas* | **F***otografija*

2

Mažoji „La Scala“ Paliesiuje

4

Šokio spektaklis „Newborn“

5

Iš meno organizacijų istorijos: AICA

8

Meno mugė „ArtVilnius ’19“

9

Paroda „Orų dienoraščiai“

10

Pedro Almodovaras apie „Skausmą ir šlovę“

D. Matvejevo nuotr.

Ray Charleso ir Stevie’o Wonderio aidas

Įspūdžiai iš Vilniaus festivalio pradžios koncerto su Madeline Bell ir „Concertgebouw“ džiazo orkestru

„Gudrun & Gudrun“ (Farerų salos)

V. Nomado nuotr.

Algirdas Klova

Kai kurie Vilniaus festivaliai baigdavosi džiazo koncertu, kai kuriuose šios muzikos išvis nebūdavo. Na, o šiemet džiazu festivalis net prasidėjo. Birželio 3-iąją festivalio atidarymo koncerte pasirodė „Concertgebouw“ džiazo orkestras iš Nyderlandų, dainininkė Madeline Bell iš JAV ir mūsų saksofonininkas Kęstutis Vaiginis. Jis, deja, tegavo pagroti pirmoje koncerto dalyje ir tik vieną kompoziciją su orkestru ir savo buvusiu mokytoju Jasperu Blomu, kurį, atrodo, jau stiprokai pranoko. Na ir koncerto pabaigoje dar išgirdome Kęstučio pagrotą vieną kompoziciją. Nors programos pagrindą sudarė Ray Charleso ir Stevie’o Wonderio dainos, o jas dainavo ryški šios muzikos atlikėja, labai teatrališka, išraiškinga ir impulsyvi Madeline Bell, koncerte turėjo skambėti ir originalios orkestro narių kompozicijos. Orkestrantai yra ne tik puikūs muzikantai, bet ir patys kompozitoriai bei aranžuotojai, todėl koncertas žadėjo būti labai įdomus. Gaila, kad jų kūrinių buvo vos pora. Skelbta programa buvo gerokai pakeista. Pirmoje dalyje po dviejų orkestro atliktų instrumentinių kompozicijų, kurių viena – Martijno van Itersono (jis orkestre groja gitara) „Shortcut“ („Trumpiausias kelias“), Madeline Bell atliko Ray Charleso kadaise sukurtas arba tik dainuotas dainas. Puiki muzika, tačiau man nuo vaikystės vis dar skamba legendinio atlikėjo balsas ir nežinau, ar moteriškoji interpretacija gali jam prilygti. Ne veltui aklasis dainininkas ir pianistas Ray Charlesas buvo vadinamas *soul* genijumi ir netgi „tėvu“. Jis puikiai jungė džiazo improvizacijas ir grojimo būdus su *rhythm and blues* pulsacija ir gospelo emocingumu, dermėmis, nuo 1960-ųjų pradėjo groti, dainuoti ir kantri bei popmuziką.

M. Bell amžius jau gana solidus, tad antroje koncerto dalyje pastebėjau nemažą nuovargį. Po pertraukos suskambo jos atliekami, kadaise Stevie’o Wonderio dainuoti ar jo sukurti kūriniai. Beje, S. Wonderis taip pat geriausiai žinomas kaip *soul* stiliaus dainininkas, dainų kūrėjas, įrašų prodiuseris, vaikystėje garsėjo kaip vunderkindas, beje, dar kūdikystėje apako, o vos 11 metų

Nukelta į 3 psl.

Mažoji „La Scala“ Paliesiuje

Programos „La vie de Bohème“ įspūdžiai

Laimutė Ligeikaitė

Annika Leino, Jaakko Kortekangas, Riikka Hakola, Eduardo Aladrén

A. Vytaitės nuotr.

Jau ne naujiena, kad norintieji pabėgti nuo miestų šurmulio ir pasiklausyti aukščiausios prabos muzikos traukia į Paliesiaus dvarą. Čia, beje, ir gamtos mėgėjams yra kuo pasidžiaugti, ypač vasarą. Lietuviška Toskana pramintose apylinkėse pamatysi ir išliuoksėjusį į kelią kiškį, ir sliūkinančią lapę, ir padangėje ratus sukančius gandrus, o įvairiausių paukščių čiulbesys, nuvilnijantis pievomis, prilygsta gražiausiai muzikai. Melomanai į dvarą traukia smarkiai suintensyvėjusiame renginių tvarkaraštyje išsirinkę sau artimus žanrus – kas aukščiausio lygio džiazą (daugelis sapnuoja vėl atvykstantį Tordą Gustavseną), kas įžymių pianistų rečitalius (netrukus vėl skambins Andrius Žlabys, Viktoras Paukštelis), kas ansamblių ar orkestrų pasirodymus (nepaprastą įspūdį paliko „Kremerata Baltica“ su Gidonu Kremeriu ir Lucasu Debarque'u), kas vokalinės muzikos koncertus ir dar įvairiausio pobūdžio renginius jaukioje, geriausios akustikos salėje „Pasaga“. Prieš kelerius metus viešėjusi suomių operos žvaigždė Riikka Hakola bene viena pirmųjų čia pradėjo vokalinės muzikos koncertus. Bet kad dvare pamatytume ir išgirstume vos ne operos pastatymą – pirmas kartas. Pirmą birželio savaitgalį Paliesiuje įsikūrė, galima sakyti, mažoji „La Scala“. Nė kiek neperdedu – tokio meistriškumo operos solistus retai išgirsi didžiosiose Lietuvos scenose.

Niujorko „Metropolitan“ ir Suomijos nacionalinės operos teatro solistė Riikka Hakola, dainavusi ir Stokholmo, Kopenhagos, Oslo teatruose, Maskvos Didžiajame bei įvairiose garsiose pasaulio koncertų salėse, su puikiais savo kolegomis dovanojo teatralizuotą pasirodymą „La vie de Bohème“. Tai įsimintinomis Giacomo Puccini „Bohemos“ arijomis bei scenomis grįsta programa, dar papildyta keliomis operos „Kregždutė“, pora Jules'io Massenet, Ruggero Leoncavallo operų arijomis, keliomis melodingomis Augustino Lara („Granada“), Francesco Paolo Tosti („L'ultima canzone“), Marquerite Monnot („Hymne a l'amour“) dainomis. Griežtieji operos ortodoksai gal ir turėtų priekaištų dėl tokio „Bohemos“ „praskiedimo“, tačiau visi numeriai sukomponuoti dramaturgiškai tikslingai, skoningai, programą gražiai pritaikant prie jaukios, naminės popietės nuotaikos. Solistai apsitaisė XIX a. kostiumais, minimaliai scenografijai panaudojo dvaro baldus, keletą daiktų, judėjimui puikiai išnaudojo nedidelę „Pasagos“ salės erdvę.

Jautri, muzikali R. Hakola, atlikusi Mimi vaidmenį, išties pasirodė kaip brandi scenų žvaigždė, buvo viso mažyčio spektaklio ašis. Nuostabiai skambėjo jos arijų *piano*, minkštas balsas šviesiai nuspalvino darnius ansamblius, duetus. Sopranas Annika Leino pademonstravo stiprų, skaidrų balsą, sukūrė guvų Miusetės charakterį. Ji su dailininko Marčelo partiją dainavusiu malonaus, sodraus balso baritonu Jaakko Kortekangasu sudarė išties išraiškingą ir muzikaliai tvirtą porą. Beje, J. Kortekangas Helsinkio operoje 2000-aisiais debiutavo būtent šiuo vaidmeniu.

Labiausiai sužavėjo didžiausią krūvį nešęs ispanas tenoras Eduardo Aladrénas, kūręs Rudolfo vaidmenį. Kai ryškių ir charizmatiškų tenorų trūksta, ypač mūsų operos scenose, tokį turėjome galimybę išgirsti ir pamatyti Paliesiuje! Nuo Europos teatrų iki JAV, Kanados ir Japonijos dainuojantis tenoras pastaruoju metu kuria Pinkertono, Kavaradosio ir Don Karlo vaidmenis „Deutsche Oper am Rhein“ Diuseldorfe, debiutavo naujame Giuseppe's Verdi „Don Karlo“ pastatyme Sankt Galeno operos teatre Šveicarijoje, kur bendradarbiavo su teatro vyr. dirigentu Modestu Pitrėnu. Būtų šaunu, jei į dainininką atkreiptų dėmesį ir mūsų teatras. O štai Latvijos nacionalinė opera jį jau pakvietė dainuoti Pinkertoną operoje „Madam Baterflai“.

Šioje programoje E. Aladrénas išsiskyrė stipriu, lygiu, tikrai aksominio tembro balsu. Nepaprastai jautriai jis atliko solines arijas, ypač garsiąsias „Che gelida manina“ („Bohema“) arba „Parigi! È la città dei desideri“ („Kregždutė“), darniai su juo skambėjo dueto scenos – nuo pradinės su J. Kortekangasu iki nepaprasto grožio ir emocingumo finalinių arijų su R. Hakola – „Ma come puoi lasciarmi... Non disperare“ („Kregždutė“) ir sukrečiančios Mimi mirties scenos „Sono andati“.

Pabaigos komplimentams pasilikau „orkestrą“. Grojo trijų puikių muzikantų ansamblis: Laura Rajanen (smuikas), Johannesas Raggas (kontrabosas), Jukka Nykanenas (fortepijonas). Jie dainininkus lydėjo visą programą, švariai intonuodami, subtiliai prie jų derindami tempus ir dinamiką. Prieš finalą dar simpatiškai pagrojo simfoninio *Intermezzo* iš Pietro Mascagni operos „Kaimo garbė“ kamerinį variantą.

Mane vis dar stebina (o neturėtų) nuoširdus užsienio žvaigždžių atsidavimas savo darbui ir pagarba publikai, kad ir kur jie dainuotų – ar „La Scala“ teatre, ar mažame Lietuvos dvarelyje. Visi programos „La vie de Bohème“ atlikėjai, nors ir sumanę ją kaip pramoginę, pasimėgavimui skirtų gražių arijų pynę, dainavo visu balsu, įsijautę, atidavę visas emocines ir fizines jėgas. O Paliesiuje ir vėl įvyko tas stebuklas, kai pasaulines muzikos žvaigždes gali išgirsti visai šalia, atsistojęs nuo kėdės čia pat jas pasveikinti ir padėkoti už nuostabias emocijas, lydėsiančias ne tik visą kelią atgal, bet ir per visą kasdienybę, iki kito karto.

Muzikinės novelės

Pasirodė naujas Arvydo Malcio autorinis kamerinės muzikos albumas „Suskilęs laikas“

Rasa Murauskaitė

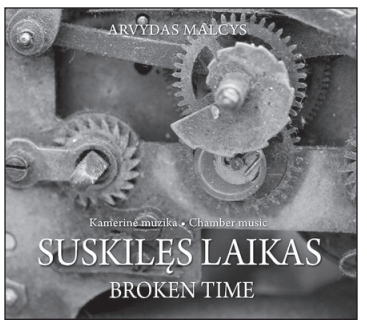

„Viskas prasideda nuo idėjos. Tada ieškau būdų jai realizuoti“, – viename interviu yra minėjęs kompozitorius, violončelininkas Arvydas Malcys, neseniai pristatęs naują kamerinės muzikos rinktinę „Suskilęs laikas“. Į ją kompozitorius sudėjo kūrybinę asmenybę taikliai įgarsinančius kamerinės muzikos kūrinius – savitos raiškos kūrybinių vertybių kvintesenciją.

A. Malcys – autonomiškas menininkas, nepasiduodantis primestų technikų, stilistinių madų diktatui, vengiantis riboti save ir kūrybinį procesą apriorinėmis nuostatomis. Jį galima suvokti kaip šiuolaikinį kūrėją, atvirai priimantį greitai kintantį pasaulį, jo skirtingus rakursus, tačiau neatmetantį kultūrinės praeities sąskambių ir akylai saugantį savo kūrybines vertybes. Plokštelėje atsiveriantis spalvingas kamerinės muzikos diskursas atskleidžia kanonams atsparų žvilgsnį į kūrybą. Nereikia stebėtis, jei viename kūrinyje suskamba protominimalistinės struktūros, užčiuopiami repetityvinio, motorinio mąstymo, o kitame – jau sonorizmo ar aleatorikos paveikti epizodai ar net populiariajai muzikai būdingų harmoninių slinkčių inkliuzai. Visa tai neretai įreikšmina soluojančių instrumentų iškalbingos, turtingos kontrastų (nuo nostalgijos iki ironijos, nuo neoromantinės pajautos iki avangardinio griežtumo), plačią aukščių ir atlikimo technikų amplitudę integruojančios melodijos. Kūriniuose jos neretai tampa lyg leitmotyvu, migruojančiu faktūros sluoksniais ir įsikūnijančiu vis į kitą instrumentą.

Rinktinėje sudėti septyni kamerinės muzikos kūriniai. Daugelis jų – tai įvairių poetinių įvaizdžių, gamtos, žmogaus, jo būties trapumo reginių suponuoti garsovaizdžiai. Kūrinių atsiradimo laikotarpis apima dvidešimt penkerius metus – nuo ankstyviausio, Sonatos violončelei ir fortepijonui „Prisiminimai“, parašyto 1987 m., iki 2012 m. sukomponuoto „Sniegynų hiacinto“. Visus kūrinius sieja kontrastinga, raiški vidinė dramaturgija, plati emocinė amplitudė, detalus įvairių instrumentų tembrų, faktūrų sąlyčių tyrinėjimas, atlikėjiškas autoriaus žvilgsnis į kūrinį.

Čia skambanti kamerinė muzika įkvepia klausytoją įsitraukti į muzikinį vyksmą, išgirsti raiškiai pasakojamas istorijas ir reflektuoti stiprų, įelektrintą emocinį krūvį.

Ryški čia ir kitų muzikologų minima kompozitoriui būdinga instrumentų personifikacija. Girdėti, kad A. Malcio kamerinės muzikos instrumentai tarsi atgyja – džiūgauja ar nerimauja, liūdi ar žaidžia. Kompozitoriui svarbus komunikatyvus santykis tiek su įreikšminama idėja, tiek su publika. Tad A. Malcio kamerinės muzikos sugestyvumas byloja apie kompozitoriaus atvirumą aplinkai ir jos komponentams.

„A. Malcio muzikos neįrėminsime jokia klasifikacija, tačiau pajusime dvasinę giminystę su europinės muzikos praeitimi, su klausytojui pažįstama kultūrine terpe, kurioje jis be vargo gali suvokti muzikinių ženklų, akcentų, simbolių bendrumą“, – yra rašiusi muzikologė Laimutė Ligeikaitė. Tad šią kamerinės muzikos rinktinę galima sulyginti su novelių ar esė knyga, kur kiekviename takelyje atsiveria vis naujas simbolis, dar neužčiuopta vidinio pasaulio detalė.

Naujojo Arvydo Malcio kamerinės muzikos albumo „Suskilęs laikas“ atlikėjai: Trio „BaccK“ („Suskilęs laikas“), Maria Fedotova ir Mindaugas Bačkus („Vienatvė dviese“), Maskvos fortepijoninis M. Ipolitovo-Ivanovo kvartetas („Sniegynų hiacintas“, „Paukščių takas“), Aleksandras Rammas ir Anna Odincova (Sonata violončelei ir fortepijonui „Prisiminimai“), Liudas Mockūnas ir styginių kvartetas „Chordos“ („Saxchord“), Asta Krikščiūnaitė ir Valstybinis Vilniaus kvartetas („Jazmino giesmė“).

Garso režisieriai – Arūnas Zujus ir Vilius Kondrotas; įrašyta MAMA studijoje, Lietuvos nacionalinėje filharmonijoje, LMTA studijoje; buklетą išleido UAB „Garsų pasaulis“; pagamino BOD Lietuva.

Ray Charleso ir Stevie'o Wonderio aidas

Atkelta iš 1 psl.

pasirašė sutartį su „Motown" įrašų kompanija. S. Wonderis laikomas vienu sėkmingiausių ir žinomiausių XX a. muzikos atlikėjų. Daugiau nei 30 jo įrašytų dainų yra patekę į JAV populiariausių dainų dešimtuką, jis yra gavęs 25 „Grammy" apdovanojimus (čia jis pirmauja kaip daugiausiai apdovanojimų gavęs atlikėjas vyras), visame pasaulyje yra pardavęs per 100 milijonų įrašų. Dabar jau, XXI a., atlikėjas pasirodo itin retomis progomis.

M. Bell išties yra gera *soul* ir gospelo atlikėja, bet džiazo dainininke jos pavadinti negalėčiau, nes per visą koncertą neišgirdau nė vienos jos improvizacijos. Ji tiesiog dainavo įprasto repertuaro dainas, tokiu būdu atiduodama pagarbą savo dievaičiams. Kadaise ji yra dainavusi su S. Wonderiu, Joe Cockeriu, Cliffu Richardu, Tomu Jonesu, Eltonu Johnu, Ericu Claptonu ir daugeliu kitų. Daugiau nei prieš penkiolika metų M. Bell ir „Concertgebouw" džiazo orkestras surengė grandiozinį projektą „Ray Charles Tour" Nyderlandų ir Belgijos kino teatruose, kur buvo pristatomas kino filmas „Ray" apie legendinį R. Charlesą. Žiūrovai gyvai išgirdo ir pamatė geriausią Nyderlandų džiazo orkestrą ir Madeline Bell, atliekančius naujai aranžuotas R. Charleso dainas, ekrane prabėgus jo nuostabaus gyvenimo kadrams. Manau, kad tai ir buvo šios pas mus skambėjusios programos pagrindas.

„Concertgebouw" džiazo orkestras

D. Matvejevo nuotraukos

Kęstutis Vaiginis ir Jasper Blom

Apie „Concertgebouw" džiazo orkestrą galiu pasakyti daug gražių žodžių. Tai yra geras, klasikinis bigbendas, turintis stiprią saksofonų grupę, kurių kiekvienas gali soluoti. Trimito solo girdėjome tik du, gal tris, o trombonas solavo vos kartą, nors bendros *tutti* vietos buvo sodrios ir gražios. Ar tai reiškia, kad orkestro vadovai labai mėgsta saksofonus, ar šio instrumento muzikantai čia stipriausi? Beje, kolektyvas turi puikų pianistą Peterį Beetsą ir gerą, išradingą gitaristą Martijną van Iterseną. „Concertgebouw" džiazo orkestras sukurtas 1996 m. iš profesionalių muzikantų. Savo meistriškumu ir patraukliomis programomis orkestras užburia įvairaus amžiaus auditoriją, grodamas kompozicijas nuo Duke'o Ellingtono iki įvairiausių džiazo, *funk*, *soul* ir *rhythm and blue*s kompozicijų. Kolektyvas bendradarbiavo su tokiais ryškiais muzikais kaip Chickas Corea, Branfordas Marsalis, Tootsas Thielemansas, Roy Hargrove'as, Christianas Scottas ir daugybė kitų, grojo jaukiose kamerinėse salėse, klubuose, festivaliuose įvairiose pasaulio šalyse.

Šio koncerto programai dirigavo pianistas, dirigentas ir aranžuotojas Robas Horstingas. Jis ne tik dalyvauja projektuose su įvairiais kolektyvais, bet ir yra rašęs bei aranžavęs kūrinių tokioms žvaigždėms kaip Ch. Corea ar „Deep Purple". Nuo 2002 m. jis yra „Dual City Concert Band" muzikos vadovas. Man labai patiko jo protingas ir tikslus, neperdėtas dirigavimas. Šiame koncerte skambėjo daugiausia jo aranžuotės. „Concertgebouw" džiazo orkestras yra pelnęs daugybę prizų, išleidęs pripažintų albumų, užima svarbią vietą dabarties Olandijos kultūroje, bendradarbiaudamas su nacionalinėmis ir vietos valdžios institucijomis entuziastingai skleidžia džiazo meną plačiajai visuomenei. Orkestro meno vadovas – saksofonininkas ir klarnetininkas Juanas Martinezas.

Nežinau, ar koncertų salė „Compensa" yra pati geriausia vieta tokiai muzikai, bet šiuo metu turbūt būtų sunku rasti ką nors geresnio. Gaila, kad žmonių šį kartą tikrai nebuvo sausakimša, nors džiazas turi savo publiką. O gal čia kalta išankstinė nuomonė?

Anonsai

Filharmonija kviečia į 79-ojo sezono koncertus

Nacionalinės filharmonijos egzilis sulig Vilniaus festivaliu pasiekė apogėjų. Kol festivalio žvaigždžių pasirodymai kaitins vasaros koncertinę atmosferą įvairiose sostinės erdvėse, Filharmonijos kolektyvas intensyviai ruošis rudens sugrįžtuvėms namo – nuo lapkričio koncertus numatyta rengti atnaujintoje Filharmonijos Didžiojoje salėje. Savo lankytojus viena didžiausių Lietuvos koncertinių įstaigų jau kviečia žvelgti į 79-ojo koncertų sezono kaleidoskopą ir interneto svetainėje skelbia 2019 m. rugsėjo–gruodžio mėn. koncertus.

Akyli koncertų lankytojai jau suskubo rūpintis bilietais, ypač į naujamečius renginius ir iškiliausius sezono orkestro koncertus bei Vilniaus fortepijono festivalį. Vasarą planuojama paskelbti ir visą 79-ojo sezono repertuarą, apimsiantį koncertus iki 2020 metų gegužės. Tad iš anksto galvojantiems apie Kalėdų dovanas bus iš ko pasirinkti.

Simfoninės muzikos gerbėjų džiaugsmui, rudenį vėl pagausės Lietuvos nacionalinio simfoninio orkestro (LNSO) koncertų. LNSO vadovas Modestas Pitrėnas naujajam sezonui su orkestru rengia programas, skirtas kompozitoriaus Eduardo Balsio 100-mečiui, Giedriaus Kuprevičiaus 75-mečiui, tenoro Edgaro Montvido kūrybinės veiklos 20-mečiui, naujamečiam koncertui su soliste Katerina Tretjakova, speciali programa su pianistu Luku Geniušu ruošiama atsakingoms gastrolėms Lenkijoje.

LNSO kvietimu Lietuvoje viešės Filharmonijos klausytojų jau pažįstami dirigentai Renato Balsadonna, Georgas Markas, Yuri Serovas, Zhangas Guoyoungas, Giedrė Šlekytė bei pasaulio koncertų salėse ir festivaliuose itin laukiami solistai, atliksiantys etapinius XIX–XX a. kompozitorių kūrinius: David Geringas grieš D. Šostakovičiaus koncertą violončelei Nr. 2, L. Geniušas skambins S. Prokofjevo koncertą fortepijonui Nr. 2, Rusnė Mataitytė atliks B. Bartóko koncertą smuikui Nr. 1, Kianas Soltani – R. Schumanno koncertą violončelei, o pianistė Eliane Rodrigues – E. Griego koncertą fortepijonui. Per LNSO sezoną nuskambės savo epochos simboliais ir simfoninės kūrybos etalonais tapusios simfonijos: L. van Beethoveno Šeštoji, R. Schumanno Pirmoji ir Ketvirtoji, J. Brahmso Ketvirtoji, A. Brucknerio Ketvirtoji, A. Dvořáko Septintoji, S. Rachmaninovo Trečioji ir dramatiškieji „Simfoniniai šokiai".

Orkestro muzikos lobyną gausiai atvers ir Lietuvos kamerinis orkestras (LKO). Jo meno vadovas Sergejus Krylovas iš savo ir orkestro itin gausaus repertuaro naujajam sezonui išrinko N. Paganini, M. Ravelio, C. Saint-Saënso, L. van Beethoveno šedevrus. Talentingasis „Metų laikų" solistas, orkestro vadovas S. Krylovas neužmiršta ir dirigento amplua, tad rudenį diriguos W.A. Mozarto simfoniją Nr. 29, žiemą atliks J. Haydno simfoniją Nr. 6, o pavasarį, L. van Beethoveno 250-ajam gimtadieniui skirtame koncerte diriguos simfoniją Nr. 3, „Herojinę".

Nacionalinės filharmonijos 79-ąjį koncertų sezoną numatyta pradėti rugsėjo 28 d. Valdovų rūmuose. Čia LKO su vadovu ir dirigentu S. Krylovu rengiasi atlikti A. Martinaičio, W.A. Mozarto ir N. Paganini kūrinių programą „Rojaus paukščiai".

Rugsėjį, spalį ir lapkričio pradžioje visi numatyti Filharmonijos koncertai dar keliaus per įvairias Vilniaus bei kitų Lietuvos miestų sales, o štai lapkritį jau ketinama sugrįžti namo, į Nacionalinės filharmonijos Didžiąją salę. Lapkričio 23-iąją programa „Namų pašventinamas" simboliškai bus pradėtas ir VI Vilniaus fortepijono festivalis (VFF), ir įžengta į pasiilgtą Didžiąją koncertų salę. Festivalio pradžios koncerte su LNSO pasirodys šio festivalio įkvėpėja, sumanytoja ir meno vadovė pianistė Mūza Rubackytė bei italų dirigentas Renato Balsadonna.

Iki gruodžio 7 d. truksiančiame festivalyje VFF meno vadovės prof. M. Rubackytės kvietimu dalyvaus ryškiausi kelių kartų pianistai, atstovaujantys fortepijono tradicijoms ir naujovėms: Lietuvos publikai gerai pažįstama gruzinų maestra Elisso Virsaladze, vulkaniškasis vengras Janoszas Balazsas, subtilusis prancūzas Adamas Laloumas, konkursų nugalėtojai Nikita Mndoyantsas, Antonas Yashkinas, Théo Fouchenneret ir pianistės bei kompozitorės Claros Schumann kūrybos puoselėtoja Guoda Gedvilaitė. Festivalyje numatytos aštuonios koncertinės programos, o jas sieja tema „Moters meilė ir gyvenimas". Šiųmetis festivalis bus skirtas pianistės ir kompozitorės Claros Schumann 200-osioms gimimo metinėms.

Į 79-ąjį sezoną žengianti Filharmonija nuo rugsėjo iki Naujųjų metų numato surengti per 70 įvairaus žanro koncertų – rečitalių, kamerinių, orkestro muzikos, edukacinių koncertų visai šeimai ir kt. Apie 40 jų vyks Vilniuje, kiti – įvairiuose Lietuvos miestuose.

Bilietų prekyba jau pradėta, o birželio 1–30 d. skelbiama akcija abonementui „Allegro" – perkant bilietus į 5 ir daugiau 2019 m. rugsėjo–gruodžio mėn. koncertų taikoma 30 % nuolaida (taikoma į sąrašą įtrauktiems koncertams, negalioja mažiausio kainos tarifo bilietams ir kalėdiniams bei naujamečiams koncertams).

Bilietus galima įsigyti internetu *www.filharmonija*.lt ir Filharmonijos kasose, Aušros vartų g. 5, Vilnius.

Daugiau informacijos apie koncertus – interneto svetainėje *www.filharmonija.lt.*

LNF inf.

Iš archyvo į „Kablį“

„Newborn“ Stasys Krasauskas

Helmutas Šabasevičius

Įdomu stebėti, kaip apsisukus laiko ratui naujoji menininkų karta su nuoširdžiu džiugesiu atranda tai, kas vyresnei kartai buvo estetiniai autoritetai. Vienas jų – grafikas Stasys Krasauskas (1929–1977), kurio kūrybos Lietuvos nepriklausomybės priešaušryje gimusiems jauniesiems kūrėjams jau tenka ieškoti archyvuose, o savo atradimais dalintis erdvėse, kurios mažai asocijuojasi su meniniais praeities kūrėjų siekiais.

Lietuvos literatūros ir meno archyvas savo saugoma medžiaga sugebėjo sudominti choreografę Vaidą Šniurevičiūtę, Lietuvos nacionalinio operos ir baleto teatro baleto artistus Martą Navarro Herranz ir Beną Davisą, muzikus Matą Samulionį ir Andrių Laucevičių (Phun Thomas) bei vaizdo projekcijų autorių Domą Veriką. Jų susidomėjimo rezultatas – spektaklis įmantriu pavadinimu „Newborn“, gegužės 23 d. parodytas kultūros bare „Kablys“ (šį kūrinį vasario 22 d. POST galerijoje jau matė kauniečiai).

Tai jau antras šokio kultūros mėginimas judesiu prakalbinti anksti mirusio, tačiau spėjusio išgarsėti grafiko kūrinius – 1982 m. Lietuvos nacionaliniame operos ir baleto teatre choreografas Vytautas Brazdylis pastatė spektaklį „Amžinai gyvi“ pagal kompozitoriaus Antano Rekašiaus muziką (projekcinį scenovaizdį pagal Krasausko kūrinius sukūrė dailininkė Elena Poželaitė).

„Newborn“ kūrėjai reprezentacinės scenos neieškojo ir siekė pasidalinti savo atradimu su bendraamžiais, prisitaikydami prie jų pamėgtų laisvalaikio vietų ir formų, pasirinkdami anglišką pavadinimą kaip vieną iš priemonių atkreipti kosmopolitinės naujosios kartos žmogaus, nebeturinčio jokių sentimentų kalbinės tapatybės išsaugojimui, dėmesį. Jų manymu, „angliškas žodis išraiškingesnis ir platesnis“.

Nieko keisto – jau kuris laikas Lietuvos teatro ir šokio spektaklių pavadinimuose, kaip ir kitose viešosiose erdvėse, šmėžuoja angliški žodžiai: „Dreamland“, „Banana Dream“, „Senseless“, „Shell-ter“ ir kt. „Orfeo. Miesto šviesos“ skamba įrašytos angliškos frazės, Artūro Areimos aktoriai „Hamletmachine“ vaidina anglų kalba, „thank you“ – dėliojasi šokėjo Luko Karvelio lūpose padėka žiūrovų entuziazmui po spektaklio, kuriame jis aistringai improvizuoja pagal lietuvių liaudies dainą (ir, žinoma, jo spektaklis, parodytas „Naujojo Baltijos šokio“ festivalyje, vadinasi „Blank Spots“), angliškai savo kūrinius vadino ir dauguma M.K. Čiurlionio menų mokyklos Baleto skyriaus moksleivių, taip pat kai kurie šių mečiai Lietuvos muzikos ir teatro akademijos Šokio studijų programos (klasikinio šokio specializacija) bakalaurai.

Suprantama, pavadinimas – smulkmena, ir jei patys kūriniai galėtų sudominti savo idėjomis, jų įgyvendinimo formomis, nekiltų noro prie pavadinimų ir kitokių smulkmenų kabinėtis. Dabar, dažnai stebint laike pasiklydusį veiksmą, nelieka nieko kito, kaip mėginti suvokti per dešimtmetį neatpažįstamai pasikeitusį kultūrinį kontekstą, jaunų kūrėjų savivokos ypatybes, jų kūrybos idėjines bei menines vertybes – ir dažnai prieš jas kapituliuoti.

„Newborn“ erdvė Vilniuje – didžioji sovietinių Geležinkelininkų kultūros rūmų salė, kurią nešini bokalais ir taurėmis užpildė jaunosios kartos žiūrovai.

Kūrėjai Krasausko darbus atrado archyve, o vyresnės kartos žiūrovams informacijos apie juos tenka ieškoti virtualiajame archyve – internete bei feisbuke.

Kelis Krasausko kūrinius vaizdo projekcijomis animavusio Domo Veriko pavardė jau šmėkštelėjo „Kūrybiniame impulse“, tačiau daugiau duomenų apie jį nelengva rasti. Bet nesvarbu, ar jis profesionalas, ar mėgėjas liaudies menininkas – vaizdą ir šviesas „Newborn“ visatoje jam buvo sunkoka suvaldyti: mirgėjimo, švytėjimo, žybsėjimo buvo nesaikingai daug. Harmoningos Krasausko linijos, multiplikuojamos, dekonstruojamos, derinamos su geometrinių figūrų animacijomis, virto vaizdų chaosu; atrodė, kad vizualizacija gimė jos visiškai nekoordinuojant su šokėjais, stengiantis juos užgožti, paskandinant mirgėjime ir visai nepadedant atskleisti nei choreografės, nei šokėjų indėlio į šį meninį eksperimentą.

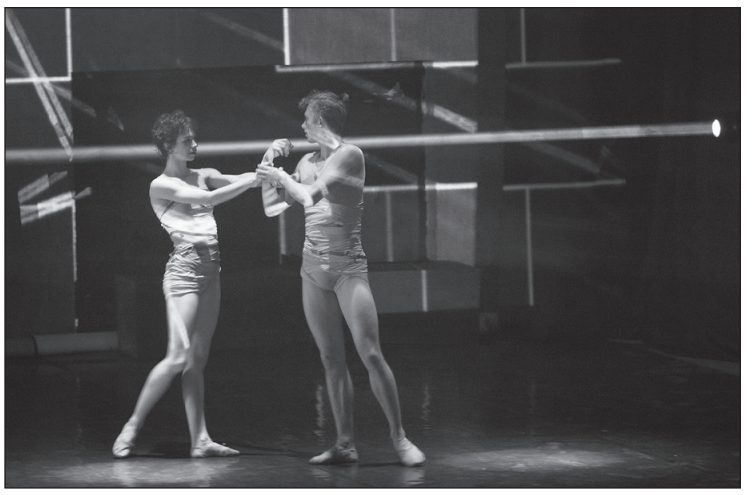

Marta Navarro Herranz ir Benas Davisas spektaklyje „Newborn“

E. Kovalenko nuotr.

Kauno technologijos universiteto absolventas Andrius Laucevičius (Phun Thomas) ir Lietuvos muzikos ir teatro akademijoje studijuojantis saksofonininkas Matas Samulionis sukūrė gana agresyvią garsinę erdvę, stokojančią aiškesnės dramaturgijos ir akcentų, išskyrus aistringą ir gaivališką saksofono improvizaciją, tačiau ji su choreografinėmis formomis kol kas nesukibo. Tolygus paaukštintas garsas, monotoniški elektroniniai tvinksniai kūrė egocentrišką, su kitais sceninio kūrinio komponentais ryžtingai konkuruojančią sistemą. Įsikūrę priešais sceną, muzikantai su savo aparatūra ir vaikščiojimu tai į vieną, tai į kitą pusę taip pat paveržė dalį dėmesio iš šokėjų.

Choreografija ir šokis visoje „Newborn“ komponentų sistemoje gerokai nublanko, nes pati scena tiesiog prarijo joje judančius šokėjus, o šiems prigulus ant grindų jų siluetai visiškai pranykdavo.

Nelengva apibūdinti choreografiją, nuolat skendinčią raibuliuojančiose šviesose, iškraipomą šokėjų kūnus uždengiančių vaizdo projekcijų. Klasikinio baleto judesiai, šuoliai, duetinės kombinacijos ir pakėlimai nepadarė ryškesnio įspūdžio. Kiek pavyko įžiūrėti iš pirmosios amfiteatrinės eilės (artimesnės žiūrovų vietos buvo lygios su scenos pakyla, tad iš ten geriausiu atveju galėjo matytis tik viršutinė šokėjų kūno dalis), Marta Navarro Herranz šokio linijomis priartėjo prie elegantiškų Krasausko štrichų, Benas Davisas demonstravo šuolius ir keleriopus turus – to LNOBT spektakliuose jam kol kas retai prireikia.

Galbūt „Newborn“ ir neskirtas rimtesnei analizei, gal jo prasmė – bendras kūrybos procesas, kurio tikslas – ne užbaigtas rezultatas, bet atradimo džiaugsmą suteikianti jaunatviško eksperimento dvasia, o ją adekvačiai atspindėti galėtų, ko gero, *tabula rasa*.

P.S. Galbūt „Newborn“ kūrėjams ir informacijos rengėjams taip pat bus naujiena, kad Saliamonas „Giesmių giesmę“, kurios ištrauka naudojama spektaklio skrajutėje, parašė ne lietuvių kalba – ją išvertė Antanas Rubšys ir Česlovas Kavaliauskas.

Jiems nelemta atsibusti

LNDT pristato jaunuosius

Ingrida Ragelskienė

Lietuviškas pavasaris dosnus jauniems teatro kūrėjams – 2019 m. atsirado keletas programų bei projektų, skatinančių sukurti savo pirmą teatrinį opusą, pasinaudoti galimybe klysti ir gal net pasimokyti iš savo klaidų. Net keli valstybiniai teatrai, daug metų stebėję vienintelių tokio projekto analogu buvusią „Menų spaustuvės“ „Atviros erdvės“ strategiją – iš kelių sėkmingiausių jaunų menininkų teatrinių produktų formuoti savo pagrindinį repertuarą, – nusprendė rizikuoti. Rizika jauno kūrėjo atžvilgiu beveik visada pasiteisina, kiekviena projekte pristatoma premjera sulaukia bent vienkartinio atbalsio, įgyja svorio ir lokalaus reikšmingumo jau vien dėl teatrinę Lietuvos erdvę šiuo metu kaustančio mentalinio sąstingio ir stiprios idėjos bei įdomaus jos sceninio pateikimo ilgesio. Kol smalsiai laukiame paskelbiant tris inovatyviausius, aktualiausius ir kūrybiškiausius Nacionalinio Kauno dramos teatro konkurso jauniems menininkams „IDėja“ projektus, galime sutelkti žvilgsnį į Lietuvos nacionalinio dramos teatro Jaunųjų kūrėjų programos rezultatus. Juo labiau kad vienas stipresnių programos aspektų buvo tarptautinė aprėptis, leidžianti teikti projektus konkursui jauniems teatro menininkams iš užsienio.

Gegužės 24 d. pasižiūrėjus jau antrą LNDT Jaunųjų kūrėjų programoje pristatomą premjerą – Romualdo Krėželio (Lenkija) ir Monicos Duncan (JAV) spektaklį „Shell-ter“ – sustreikavo visi mano, dvidešimties metų stažą skaičiuojančios teatro kritikės, skonio receptoriai. Bandydama kuo tiksliau apibūdinti po spektaklio-instaliacijos burnoje likusį skonį, paskubomis užsirašiau „Shell-terio“ siužetinį karkasą. Mintimis nenoriai vis grįždama prie šio kūrinio supratau, kad pirmas įspūdis nebuvo klaidingas. „Shell-terio“ siužeto centre – keturi žmonės. Lyties apibrėžimas čia visiškai nesvarbus, „vyras“ ar „moteris“ – čia tik patogūs, judesio nevaržantys universalūs drabužiai, pridengiantys totalios vienatvės kūną. Visi keturi gyvena beribėje futuristinėje realybėje, palaikomoje simuliatoriaus. Jie nuolat egzistuoja šiandienoje, kiekvienas yra įkalintas savame pasaulyje ir savo nuostabioje vienatvėje. Keturių žmonių fiziniai kūnai išgyvena emocinę komą, jie plaukia, ritasi, šiurena per visatą, amžiams įkalinti virtualiame pasaulyje. Jiems niekada nelemta atsibusti.

Akivaizdu – neviltis vedžiojo mano ranką, lygiai taip pat galėjau aprašyti, kiek kartų per premjerinį spektaklį nusižiovavo priešais sėdintys ir lyg pro didinamąjį stiklą matomi žiūrovai: sumanymas susodinti žiūrovus veidas į veidą pastaruoju metu ima rutiniškai kartotis dažname jauno teatro menininko kūrybiniame bandyme. Mes nebuvome pati geranoriškiausia „Shell-terio“ publika – neatsivėrėme sąmoningai vangiam, somnabuliškam spektaklio ritmui, pasipriešinome juslėmis. Žmonės-krabai, formaliai įkūnijantys LNDT jaunųjų programos ideologines grotažymes *#namai #migracija #bendruomenė*, budino, pratino prie erdvės savo kūnus, lindo į didelius maišus, užpildydami savo, pasaulio klajūnų, kūnais simbolinę mantos, užgyventų daiktų vietą. Tada tie liauni klajūnų kūnai raičiojosi maišų pakuotėse – lyg užpildydami erdvę, lyg ieškodami vienas kito. Susikrebždėdami, priartėdami, nutoldami keturi žmonės vykdė performatyvią spektaklio kūrėjų užduotį – ištransliuoti mintį, kad savo namus šiuolaikinis žmogus

Jolanta Dapkūnaitė, Fausta Semionovaitė, Iveta Raulynaitytė ir Karolis Legenis spektaklyje „Shell-ter“

D. Matvejevo nuotr.

Nukelta į 5 psl.

Iš meno organizacijų istorijos: AICA (II)

Monika Krikštopaitytė kalbina Eloną Lubytę

Praėjusiame numeryje Giedrė Jankevičiūtė pokalbyje su AICA įkūrėjais Viktoru Liutkumi ir Laima Laučkaite aptarė tarptautinės dailės kritikų asociacijos Lietuvos sekcijos įkūrimą, gyvavimo pradžią ir tuo metu svarbiausius aspektus. Priminė mums, kad organizacija mini trisdešimtmetį ir ta proga verta inicijuoti pasakojimą iš pirminių šaltinių. Istoriją tęsiame kalbindami kitą, ilgametę AICA vadovę Eloną Lubytę.

Kokiais metais vadovavote AICA? Kas tuo metu atrodė svarbiausia ar labiausiai įsiminė?

AICA Lietuvos sekcijai vadovavau 1998–2004 metais. Atsigręžusi atgal išskirčiau dvi svarbias, glaudžiai susijusias aplinkybes, nužyminčias AICA veiklos Lietuvoje kryptis: atvirumas pasauliui, atsivėrusios tarptautinio bendradarbiavimo galimybės, suteikiančios platesnio, kritiško požiūrio į mūsų meno lauko sparčių permainų „namų reikalus“.

Pagal procentus „namų reikalų“ aktualijoms, kiekvienam organizacijos nariui savo darbais (kritiniais straipsniais, kuratorine, moksline, pedagogine veikla) siekiant gan konservatyvioje ir inertiškoje aplinkoje įtvirtinti naują požiūrį ir vertybes, skirčiau nuo 60 iki 70 procentų.

O galimybė griuvus Berlyno sienai ir Lietuvai atgavus nepriklausomybę gyvai pažinti atsivėrusį meno pasaulį buvo ir išlieka viena svarbiausių sąmoningo gyvenimo patirčių. Susiradusi savo pirmą AICA pažymėjimą, pamačiusi atsiklijavusią nuotrauką, prisiminiau, kad nepriklausomybės pradžioje, susimokėjus metinį nario mokestį, pažymėjimas tarnavo ne tik man, jį skolindavau kolegoms. Prisiklijavę savo nuotraukas keliaudavome po svečias šalis, lankydavome didžiuosius pasaulio muziejus, tarptautines parodas, bienales nemokamai. Pažymėjimas buvo ir išlieka reikšmingas, teikia galimybes, ypač svarbias po Berlyno sienos griūties, kai jausdami didžiulį tarptautinio meno lauko pažinimo alkį džiaugdavomės ir dalindavomės kiekviena galimybe jį gyvai pažinti.

Tačiau grįžkime prie AICA, 1949 m. įsikūrusios skėtinės UNESCO nevyriausybinės organizacijos, jungiančios 63 nacionalines sekcijas, 4 200 narių, kasmet skirtingose pasaulio šalyse organizuojančios tarptautinius kongresus bei seminarus.

Pirmosios aktyvesnės mano ir kolegų kelionės į tarptautinius AICA kongresus prasidėjo 2000-aisiais. Jos sulaukdavo ne vietinės, o tarptautinės paramos, kas liudijo pasaulio smalsumą ir dėmesį nepriklausomybę atgavusioms Rytų Europos ir Baltijos šalims.

Pirmą kartą į AICA tarptautinį kongresą Londone, skirtą „Tate Modern“ atidarymui, su kolege Birute Pankūnaite vykome gavusios Britų Tarybos biuro Vilniuje paramą. Tuomet baikščiai susipažinome su AICA generaliniu sekretoriumi, dailės istoriku Ramonu Teo Bellido, o atsiradus internetinei komunikacijai užmezgėme glaudesnius ryšius su AICA būstine Paryžiuje. Dėl to 2003 m. vasarą kartu su kolege iš Estijos Heie Treier pirmą kartą dalyvavome su pranešimais tarptautiniame AICA simpoziume Dakare (Senegale) „Art, Minorities, Majorities“. Tų pačių metų rudenį su Laima Kreivyte skaitėme pranešimus AICA kongrese Barbadose (Karibuose). O į pirmąjį pasaulinį AICA kongresą Taivane (2004) jau gavome edukacines Lietuvos kultūros ministerijos stipendijas. Kadangi renginys vyko metų gale, drauge su skaičiusiomis pranešimus Giedre Jankevičiūte ir manimi į jį kartu vyko Laima Kreivytė ir būsimoji AICA prezidentė Ramutė Rachlevičiūtė.

Dalyvavimas jau paminėtuose ir vėlesniuose tarptautiniuose kongresuose bei seminaruose leido gyvai pajusti, kad Lietuvos istorija nėra kažkuo išskirtinė, ji tinka margam ir sudėtingam skirtingų pasaulio šalių patirčių žemėlapiui. Tai veikė teigiamai, saugojo nuo susireikšminimo, skatino namuose užimti ne pasyvią savigailos, kaltų paieškos, o aktyvaus dalyvavimo poziciją,

Tęsiant Laimos Laučkaitės pradėtą konferencijų organizavimą ir jų pranešimų publikavimą AICA Lietuvos sekcijos leidiniuose, tarp jų iš mano prezidentavimo laikotarpio liko nepaminėtos mano su Lietuvos dailės muziejaus Šiuolaikinės dailės informacijos centru ir AICA Lietuvos sekcija 2004 m. kovo 26 d. organizuotas tarpdisciplininis seminaras-diskusija „Europos erdvė: naujausios žinios apie „genius loci“, skirta Lietuvos dalyvavimui tarptautinėje Rygos skulptūros kvadrienalėje „Europos erdvė“ (2004). Virginijaus Kinčinaičio drauge su Šiaulių universitetu 2004 m. rudenį Šiauliuose surengta AICA konferencija „Meno pasaulis: uždaras sociumas ir neribotos galimybės“ (2005).

Atliepdami kritikų misiją pradėjome rengti naujo formato publikacijas, skirtas šiuolaikinių lietuvių menininkų kūrybai, tarp jų paminėtini šie su AICA Lietuvos sekcijos ženklu, kai kada drauge su kitomis institucijomis išleisti leidiniai (Mindaugas Navakas, *Po dešimties metų*, 2002, sud. E. Lubytė; *Eglė Rakauskaitė*, 2005 (su ŠMC); *Ksenija Jaroševaitė. Tradicinė skulptūra XXI amžiuje*, 2004 (su ČDM); *Skulptoriaus dosjė: Vladas Urbanavičius*, 2009 (su ČDM,) abiejų sud. Giedrė Jankevičiūtė; *Teresė Rožanskaitė. Vaizdai ir tekstai*, 2011, sud. Laima Kreivytė).

Buvo įdomu ir atrodė svarbu bei prasminga dalyvauti priimant konkrečius sprendimus. Iš jų paminėčiau dalyvavimą 1993–1999 m. Lietuvoje veikusio Soroso šiuolaikinio meno centro iniciatyvoje 1999 m. pirmą kartą pristatyti Lietuvos nacionalinį paviljoną seniausioje šiuolaikinio meno Venecijos bienalėje. Kaip AICA prezidentė dalyvavau Lietuvoje 1993–1999 m. veikusio Soroso Šiuolaikinio meno centro vadovės ir mūsų organizacijos narės Lolitos Jablonskienės inicijuoto pirmojo Lietuvos nacionalinio paviljono komisijoje (1999). Tuomet

AICA kongresas Taivane: Ramutė Rachlevičiūtė, Giedrė Jankevičiūtė, Laima Kreivytė, Elona Lubytė. 2004 m.

„kad Lietuva patektų į Venecijos bienalę per labai trumpą laiką – vos penkis mėnesius, Kultūros ministerija įsteigė organizacinį komitetą ir paskyrė projekto komisarą. ŠMC tapo projekto vadybos biuru. Komitetas (buvau viena jo narių) aptarė ir atrinko menininkų kandidatūras. Eglė Rakauskaitė ir Mindaugas Navakas bienalėje eksponavo anksčiau sukurtus, finansavimo nereikalavusius darbus.“ (Jablonskienė, Venecijos bienalė nesibaigia..., *Dailė*, 1999/2, p. 72).

Man atrodo, kad AICA svarbi ne tik profesiniam augimui per konferencijas ar panašiai, bet ir kaip sambūris specialistų, kurių pilietinė pareiga išreikšti nuomonę kultūrai kritinėmis situacijomis, net jei niekas į tą nuomonę neatsižvelgia. Gal galėtumėt įvardinti, kokiais klausimais AICA yra pasisakiusi? Gal net sureaguota?

Esi absoliučiai teisi. Šis klausimas aptariant AICA Lietuvos sekcijos istoriją labai reikšmingas. Čia svarbu prisiminti, kad 1999 m. savo veiklą baigus minėtam Soroso šiuolaikinio meno centrui, kartu su jo vadove, AICA Lietuvos sekcijos nare Lolita Jablonskiene tapusiam Lietuvos dailės muziejaus Šiuolaikinės dailės informacijos centru, vykdžiusiu Nacionalinės dailės galerijos rekonstrukcijos projektą, o nuo 2009 m. – naujo LDM padalinio veiklą, mūsų organizacija liko vienintelis tarptautinis „darinys“, atstovaujantis atvirumo, modernėjimo tarptautiškumo prioritetams mūsų visuomenėje. Todėl jos nariai kaskart iš „7 meno dienų“ savaitraščio tribūnos išsakydavo savo nuomonę aktualiais, ginčytinais šiuolaikinio meno gyvenimo klausimais. Nuo naujojo tūkstantmečio pradžioje įsiplieskusio ŠMC ir LDS konflikto (2002–2005) iki „Vilniaus – Europos kultūros sostinės 2009“ viešųjų erdvių humanizacijos programos vieno iš trijų Neries krantinės skulptūrų projekto – Vlado Urbanavičiaus „Krantinės arkos“ (2009) – išsaugojimo. Ši istorija pateikta AICA Lietuvos sekcijos išleistoje įvykių dokumentacijoje – „Vieno projekto apkalta“ (2011, sud. E. Lubytė). Verta paminėti ir tai, kad 2009–2015 m., t.y. septynerius metus, AICA Lietuvos sekcija pristatinėjo Urbanavičių Nacionalinei kultūros ir meno premijai, kol galiausiai skulptorius ją gavo. AICA dalyvavo diskusijose apie naujuosius Vilniaus paminklus ir Žaliojo tilto skulptūrų 2015 m. vasarą nukėlimą, apie tradicinės raiškos kūrėjų protestą prieš menininko Artūro Railos pristatymą nacionalinei premijai ir kt.

Šį mūsų pastaraisiais metais virtualiai priimančios sprendimus organizacijos pilietinį aktyvumą labai vertinu, laikau jį viena svarbiausių organizacijos vertybių, užtikrinančių grįžtamąjį ryšį šiandienos visuomenėje.

Kas svarbu dabartinei AICA?

Labai džiaugiuosi, kad iš XX a. 10-ąjį dešimtmetį tarptautinio meno scenos pažinimo būsenos AICA Lietuvos sekcijos nariai perėjo į lygiaverčio dalyvavimo būvį. Tai liudija tiek mūsų organizacijos narių pasklidimas po margą pasaulį, tiek tarptautinis jų darbų pripažinimas.

Tačiau šiandieną labiausiai neramu, kaip aplinkoje suprantama mūsų, meno istorikų, kritikų, kuratorių, pedagogų, visų humanitarų, veiklos vertė. Manau, kad čia jungdami pajėgas su 2005 m. įsikūrusia Lietuvos dailės istorikų draugija, apimančia taip pat ir AICA Lietuvos sekcijos narius, turėtume suremti pečius stiprinant savo pozicijas namuose, užtikrinant atviros pasauliui humanitarinės tradicijos tęstinumą stiprėjančios ekonominės ir politinės galios akivaizdoje.

Labai ačiū už mintis.

Atkelta iš 4 psl.

gali, o gal privalo visur ir visada neštis su savimi.

„Shell-terį“ gerokai pagyvina instaliacijos tekstinė dalis. Čia jau galima identifikuoti, kad apie savo dabartinį būstą žodžiais, judesiais ir panaudodami lipniąją juostą mums pasakoja LNDT aktorė Jolanta Dapkūnaitė ir LMTA absolventai Karolis Legenis, Fausta Semionovaitė ir Iveta Raulynaitytė. Pradedant nuo mažiausio, asketiškiausio Ivetos būsto apibūdinimo, scenoje kūrėsi trapus emocinis, energinis apsaugos kiautas, išvaikęs nuobodulį ir pavertęs vaidybinę aikštelę fantazijos ir nuoširdaus įkvėpimo prisodrinta konstrukcija. Paeiliui su savo namų žodiniu įkūnijimu prisijungiantys aktoriai sukūrė kažką nematomo, bet itin brangaus savo bendra, mus staiga suvienijusia namų turėjimo, branginimo ir atsisakymo patirtimi. Kitos scenos išnaudoja vaizdo įrašų komunikacijos galimybes, po to aktoriai trumpam sugrįžta į maišus ir vyksta ilgas kūnų prisitaikymo prie tuščiavidurių dėžių, taip kuriant savotišką erdvinį koliažą ir choreografiją, finalas.

Pabaigoje norisi paskelbti lažybas: kaip manote, keli iš trijų LNDT Jaunųjų kūrėjų 2018 m. programos finalinių kūrinių taps naujosios šio teatro salės repertuaro branduoliu? Salės, statomos ir įrengiamos specialiai jiems – savo teatriniais darbais reprezentuojantiems netradicines formas bei kvestionuojantiems šiuolaikines tendencijas. O gal vis dėlto sėkmingesni bus 2019-ieji, kviečiantys kurti spektaklius „laisvės formulė pagal mus“ tema. Juk artėja dar vieni, teatrui jubiliejiniai 2020 metai.

Lapas popieriaus – stabiliausia vieta

Pokalbis su aktore, šokėja, rašytoja ir dramaturge Aušra Giedraityte

Brigita Kulbytė

K. Savickytės nuotr.

Kaip priartėjai prie vaidybos?

Jaučiu didelį aktorystės alkį, troškulį. Noriu vaidinti, keisti vaidmenis, nenustoti mainytis personažais. Mane labiau vargina nieko neveikimas nei dienoje netelpantys darbai. Tik darbas daro tave profesionalu. Aktorius vienas prieš veidrodį nevaidins. Rašytojas nepriklauso nuo fizinės vietos ar laiko, jis gali išgyventi vienas, bet aktorius ne. Ir jeigu to darbo nėra, jautiesi be vietos.

Ar kinas šiandien Tau artimesnis nei teatras?

Teatre net sudėtingiausius dalykus būni surepetavęs ir pasirengęs stoti prieš žiūrovus. Skaitydamas kino scenarijų ne viską įsisąmonini. Negali nuspėti, ko režisierius paprašys, ir turi veikti greitai, *čia* ir *dabar*. Skaitydamas scenarijų įsivaizduoji savaip, o atėjęs į aikštelę tampi režisieriaus įkaitu.

Kodėl jaunas žmogus renkasi tokius išbandymus? Aktorystė atrodo alinanti, daug jėgų reikalaujanti profesija. Nors kasmet į vaidybą stoja šimtai žmonių, mažai kas įvertina, kiek tai reikalauja vidinės stiprybės...

Tiesa. Man didelį įspūdį padarė aktorės Cookie Mueller knyga „Walking Through Clear Water in a Pool Painted Black“ apie jos pačios vaidybos patirtis. Ji atvirai pasakoja, kiek turi paaukoti, kad išliktum šioje profesijoje. Sutinku, kad aktorystė – sunkus amatas, bet ji taip pat ir skaidrina, daro tave tyresnį. Manau, tai galimybė priartėti prie savęs paties. Po to visada apima prasmingas nuovargis.

Kiek Tavo gyvenime reikšminga literatūra?

Tiek vaikystėje, tiek dabar daug laiko skiriu knygoms. Seniau su tėčiu eidavome į sendaikčių skyrius turguose ir ten ieškodavome Jules'io Verne'o, Hemingway'aus, Jacko Londono, Bulgakovo kūrinių. Skaitydama visada kažką užsirašinėdavau, bet niekada negalvojau apie tai kaip apie literatūrinius darbus. Būdama penkiolikos metams išvažiavau į Belgiją. Atsidūriau mažame miestelyje. Pirmus mėnesius nemokėjau prancūziškai, todėl šiek tiek atitolau nuo žmonių. Tuo metu aktyviau pradėjau rašyti prozą, nors pirmą savo tekstą publikavau būdama dvidešimt kelerių, tuomet dar laikraštyje „Nemunas“. Tuo laiku buvau apsistojusi Argentinoje ir ši publikacija mane pradžiugino. Pauglystėje du kartus mečiau mokyklą, daug keliavau, todėl dienoraštis, užrašai, susirašinėjimas laiškais su draugais man buvo gyvybiškai svarbūs dalykai. Atskirta nuo rašto jaučiuosi pametusi namus.

Nutraukusi studijas vėl išvažiavai į pasaulį. Kokių tada patyrei nuotykių?

Apsigyvenusi Italijoje pradėjau rašyti knygą „Siera“. Neturėjau namų ir gyvenau centre, kuriame tuo metu mokiausi, ten buvo patalpos, jose buvo galima nakvoti. Su savimi neturėjau nei daiktų, nei knygų. Eidavau į biblioteką Pontederos miestelyje. Tai buvo vienintelė tyli vieta. Tyla ir vienatvė, mano manymu, – du prabangiausi šių dienų malonumai. Kadangi negalėjau skaityti itališkai, tai pradėjau rašyti. Tekėjau su laiku ir aplinka, kuri mane supo. Knygoje keitėsi vietos, iš tiesų keisdamos patį laiką.

Knygoje „Siera“, kurią parašei Austės Giedros slapyvardžiu, nemažai akademinio gyvenimo motyvų. Skaitant lengva įsivaizduoti LMTA Sluškų rūmų koridorius ir juose klaidžiojančius žmones.

Tai išgyvenimais ir potyriais stiprus gyvenimo etapas, kurio negalėjau tiesiog „peršokti“. Viskas susidėliojo natūraliai. Nenoriu, kad skaitantieji manytų, jog tai rašiau iš nuoskaudos ar tikslo sutrypti akademiją. Ne. Toje mokymosi įstaigoje daug liūdnų aspektų, bet tai platesnė Lietuvos švietimo problema. Ten yra žmonių, kurie stengiasi, kad kažkas pasikeistų, ir manau, jog neverta kritikuoti visos aplinkos. Tai mano išgyvenimų labirintai. Panaudojau detales, kurios svarbios mano pačios istorijai.

Rašantys žmonės „sveria“ savo žodžius. Ar ir Tu dažniau tyli nei kalbi?

Prisimenu vietą Pietų Afrikos laukuose. Tai buvo sergančiųjų AIDS slaugos namai. Lauke augo medis, ant kurio buvo kabinami lapeliai su žodžiais. Tai buvo priešmirtiniai žodžiai. To medžio šlamesys mane užbūrė. Tąkart supratau, kokį garsą gali skleisti žodis. Tie lapeliai priminė apie mirusius dar gyvenantiems. Pastebiu, kad sienos sugeria žodžius, jie kvėpuoja ir tyloje galima jų klausytis. Rašymas padeda susitvarkyti su viskuo, ką įsivaizduoju. Kai užrašai istoriją ar eilėraštį, nebesi tos istorijos narve, atsiskiri nuo jos, o tai išlaisvina. Užrašai visada mane lydėjo, būtent iš jų ir kūrėsi knyga „Siera“. Knygos pulsas yra benamystė – dvasinė, fizinė, kultūrinė. Metusi studijas LMTA keliavau iš vienos šalies į kitą ir lapas popieriaus buvo stabiliausia vieta, kurioje galėjau apsistoti.

Kartu su Šarūnu Bartu rašei naujausio jo filmo „Sutemos“ scenarijų. Ar dirbti su Bartu buvo įdomi mokykla?

Šarūnas Bartas turi turtingą vidinį pasaulį, intuityviai jaučia aplinką. Vertinu tai, kad galėjau su juo susidurti bendrai kūrybai.

Neseniai teko lankytis filmavimo aikštelėje. Pamačiau, kaip viskas skiriasi nuo vaizduotės ir realybės, kaip režisierius kuria, interpretuoja ir konstruoja. Manau, kad komanda pasinaudojo istorija kaip atspirtimi, daug kas filme bus perkurta, improvizuota. Bartas sakydavo, kad daug kas įvyks spontaniškai. Pasitikiu juo.

Koks Tavo pačios, kaip jaunos menininkės, požiūris į šiuolaikinį meną, jo kryptis, tendencijas?

Kad patirtum meną, reikia tam tikros būsenos, įsijautimo. Todėl nuvilia, jei žmonės nori greito pasilinksminimo menu. Nesakau, kad visas menas turėtų būti skausmingas; ta šventė, kurią sukuria menas, nėra neigiamas reiškinys. Skaudu, kad menas „daiktiškėja“. Jis tampa pritaikomas ir prisitaikantis, neieškantis absoliuto. Tuomet pats meno pašaukimas susikompromituoja.

Kas mene Tau atrodo prasminga?

Pats darbas, procesas. Todėl nesu prisirišusi prie vietos, nes man atrodo, kad laikas galingesnis už vietą. Jis sugeba vietas taip suvienodinti arba net apkeisti jas vietomis, arba žmones sumainyti vietomis, kad vieta prieš laiką tiesiog nublanksta, ir aš labiau tikiu tuo, ką iš žmogaus padaro laikas, o ne vieta.

Nuolatinio skubėjimo ir bandymo būti produktyviam laikais svarbu nuolat ką nors veikti ir niekada nesiilsėti?

Manau, kad produktyvumas yra šių laikų demonas. Nuolatinė reikmė būti produktyviam erzina ir kankina. Bet to nebesustabdysi. Stengiuosi rinktis ir gyventi pagal savo vertybes, kurioms pirmiausia ir noriu tarnauti. Mano būdas atsiriboti nuo naudojimo ir naudojimosi yra socialinių tinklų atsisakymas. Esu tik instagrame. Tai mano nuotraukų žaidimas. Atsisakydama socialinių tinklų gaunu daugiau ramybės. Šiandien dauguma viską randa feisbuke, o manęs ten nėra. Tai keičia mano laiko sampratą. Nenoriu jos pažeisti tokios, kokią turiu dabar. Svarbiausi dalykai atsitinka ne dėl feisbuko.

Kur Tu ieškai tiesos? Kaip žinai, kad viena ar kita yra tiesa?

Čia kaip rašančiajam su kalba: kad rastum savo balsą, turi pamiršti, jog kadaise jį išgirdai. Kad rastum tiesą, turi mesti visus įsitikinimus apie ją. Ir įeidama į apleistą bažnyčią, ir skaitydama knygas randu tai, kas priartina prie gyvumo. Malda prieš užmiegant už save, už būsimą sūnų ir už mylimąjį – tai yra tiesa. Ir tiesa yra tai, jog skauda, kad nežinai, kur yra dingusi sesuo. Sako, kad laimę nuo liūdesio skiria vien peilio ašmenų plonumo siena. Tai irgi yra tiesa. Visur ir kiekvieną dieną randi tiesos. Svarbu sustoti ir pastebėti. Pro mus teka daugybė įvykių ir kito žmogaus istorija gali atverti akis tiesai. Man atrodo, yra labai daug šaltinių. Daug šaltinių, ir visi jie vis tiek suteka į vieną vandenyną.

Anonsai

„Skalvija“ kviečia į jubiliejinį kino operatoriaus A. Mikutėno seansą

Birželio 7 d., penktadienį, „Skalvijos“ kino centras kviečia kartu paminėti vieno iškiliausių lietuvių kino operatorių Algimanto Mikutėno jubiliejų. Gyvas, nuolat vietoje nenustygstantis Mikutėnas sukūrė per 50 ilgametražių ir trumpametražių filmų, kino kronikos siužetų. Pasak kino kritikės Neringos Kažukauskaitės, Mikutėnas meistriškai kuria filmo nuotaiką, atskleidžia personažų vidines būsenas, naudodamas šviesą, spalvas, kadro kompoziciją.

Jubiliejiniame vakare bus parodytas Mikutėno filmuotas vienas gražiausių lietuviškų filmų – Andriaus Šiušos „Ir jis pasakė jums sudie“ (1993 m.). Pagal lietuvių kilmės belgų rašytojo Eduardo Cinzo apsakymą „Moriso Bredo užrašai“ kurtas filmas pasakoja apie vyrą (Arūnas Sakalauskas), po automobilio katastrofos praradusį atmintį. Gausiai kino festivalius lankęs filmas pelnė pagrindinį prizą Šiaurės šalių kino dienose Liubeke ir tarptautiniame kino festivalyje Strasbūre, buvo įvertintas ir žiūrovų, ir kino kritikų.

Andrius Šiuša ir Algimantas Mikutėnas

„Iš tiesų, žmogaus gyvenimo variantiškumų problemą, žmogaus sutrikimą prieš tikrąjį ir tariamąjį buvimą, atsakomybę dėl vienintelio pasirinkimo ir baimę pasirinkti, pagaliau sąmoningo bėgimo į ligą motyvą ne kartą jau nagrinėjo ir pasaulinis kino menas <...>. Bet A. Šiuša prisiliečia prie tų dalykų lyg pirmą kartą apie juos išgirdęs – patikliai, net naivokai, lyriškai ir subtiliai, vengdamas racionalių konstrukcijų, daug pasakydamas tiesiog ritmu, personažo žvilgsniu, gestu, rafinuotomis atmosferinėmis priemonėmis“, – apie filmą 1993 m. rašė kino kritikas Saulius Macaitis.

Kaip pasakojo filmo režisierius Šiuša, filmavimo aikštelėje didžiausią darbą nuveikė operatorius Mikutėnas, nuolat ieškojęs įdomesnių sprendimų ir rakursų. Tam jis aukščiausio lygio „Reflex“ kamerą atsivežė net iš Kirgizijos. Lietuvoje tuo metu jų dar niekas neturėjo.

Vengdamas spalvotų kodakinių vaizdų – žydros jūros, dangaus, kopų ir įdegusių žmonių, Mikutėnas sąmoningai pasirinko nespalvotą juostą. Sakosi norėjęs, kad būtų neįprasta. Mikutėnas tuo metu buvo išbandęs visas įmanomas sovietines juostas, net astronominę ir medicininę. Savo eksperimentus su kino juosta operatorius aiškina tuo, kad tokia jo profesija – kurti vizualųjį grožį.

Mikutėnas kiną pradėjo filmuoti 1974 m. Lietuvos kino studijoje. Nuo tada vienoje filmavimo aikštelėje dirbo su daugeliu žinomų lietuvių režisierių: Algimantu Puipa („Dievų miškas“, „Nuodėmės užkalbėjimas“), Gyčiu Lukšu („Žalčio žvilgsnis“, „Mėnulio Lietuva“), Raimundu Banioniu („Mano mažytė žmona“), Janina Lapinskaite („Stiklo šalis“, „Aktas“, „Šokanti ant stogų“), Audriumi Juzėnu („Rojuje irgi sninga“), Algimantu Grikevičiumi („Pastabos gyvenimo būdo paraštėse“), Inesa Kurklietyte („Lengvas raganavimas“), Algimantu Maceina („Kad mano namai būtų pilni“) ir kt.

Jubiliejinis Algimanto Mikutėno seansas vyks birželio 7 d. 18 val. „Skalvijos“ kino centre. Daugiau informacijos *www.skalvija.lt*

„Skalvijos“ inf.

Apie senosios muzikos „populiarinimą“

Mintys, kviečiančios diskutuoti

Renata Dubinskaitė

Šitas tekstas beldėsi į mano galvą ir fermentavosi jau seniai. Kartais pagaudavau save ne tik tyliai, bet ir garsiai kalbančią su savimi apie nepakenčiamas senosios muzikos tendencijas Lietuvoje – negerai, vadinasi, laikas rašyti, garsiai šaukti raštu.

Žinia, kad mūsų, nuosekliai dirbančių su senąja muzika, Lietuvoje yra visai nedaug. Vos keli ansambliai, vos keli festivaliai, o ir kai kurie žmonės tuose keliuose ansambliuose tie patys. Prieš gerą penketą metų nė tiek nebuvo – vienas arba du. Kalbama, kad Lietuvoje pastaruoju metu jaučiamas senosios muzikos atgimimas. Vis dėlto šis atgimimas nuo idėjinės misijos ima tolti keistais šunkeliais.... Tiesa, senąją muziką Lietuvoje reikia populiarinti, ji neturi savo stabilios publikos, kokią seniai užsiaugino klasikinė muzika – žinomesnė ir suprantamesnė, nes per daugelį metų įėjo į klausymosi atmintį. Su senąja muzika kitaip, reikia suvilioti publiką nežinomais dalykais ir ją mokyti – kaip klausytis, ką girdėti, kaip vertinti. Darbas, žinoma, labai sunkus, juolab kad niekas Lietuvoje, išskyrus vieną senosios muzikos darinį, neturi jokio pastovaus valstybinio ar savivaldybės finansavimo, net jei tas pastovumas reiškia viso labo vieną etatą. Tos grynai projektinės iniciatyvos sukasi, kad išgyventų kaip galėdamos, pripratusios kaskart išsiversti su penkiasdešimt ar mažiau procentų reikalingų lėšų, o finansuotojai irgi įpranta, kad tas „užguitas šuo“ kaip nors išgyvens. Tokiame varguoliškame kontekste dar reikia ir publiką privilioti, ir finansuotojams įrodyti, kad senoji muzika reikalinga, kad klausytojai jos nori.

Tad kas daroma? Štai kokie pastaruoju metu dominuoja būdai publikai sudominti. Senosios muzikos koncertai (truputėlį) vizualizuojami. Dažniausiai vizualizacija prasideda ir baigiasi 3D natiurmortu – keliais daugmaž senoviniais baldais ir stalu, ant kurio užtiesiama staltiesė, padedama vaisių, gėlių, vyno taurė, plunksna ir rašalinė. Prisiekiu, to paties vaizdo variaciją mačiau mažiausiai keturis kartus. Įsivaizduojama, kad klausytojams dėl to iškart gražiau ir įdomiau.

Senosios muzikos koncertai teatralizuojami. Čia reikalai dar blogesni. Dažniausiai teatralizavimas reiškia prastą muzikos kūrinių „sumestinį“, kuris dažnai neturi jokios stilistinės ar istorinės vienovės. Dar prikurpiamas lėkštos fabulos siužetas (pamačiau, įsimylėjau, bet ji myli kitą, ak, tu niekše, dabar aš tau atkeršysiu, ir pan.). Tada muzikos kūriniai, kurie turi individualų turinį, poetinį tekstą, savo dramą, maunami ant kokio nori kurpalio, nepaisant originalaus jų sumanymo. Ištraukti kūrinį iš jo pradinio konteksto – dar ne bėda, tik svarbu nepaminti jo teksto! Toji meilės trikampio (ar keturkampio) fabula „įveiksminama“ taip pat varganai (juk čia tik *šiek tiek* teatro), tad originalių režisūrinių sprendimų neverta tikėtis. Dėl teatralizavimo muzikos atlikimo kokybė tikrai nukenčia. Ne todėl, kad vaidybinės užduotys neleistų užtikrinti geriausio muzikinio atlikimo (tada operos žanras būtų iš esmės pasmerktas), bet todėl, kad šias dvi funkcijas sėkmingai sujungti įmanoma tik pasitelkus kiekvienos srities profesionalus ir įdėjus kur kas daugiau darbo bei laiko, kurio paprastai nėra. Laikas kainuoja pinigus, o pinigų dar labiau trūksta. Tai kam tas teatralizavimas? O dar jei prireikia mikrofonų, kad padarytum „įdomesnę“ koncerto versiją? Kas tuomet lieka iš senosios muzikos? Brangūs kolegos, ar mums tikrai to reikia? Ar publikai to reikia?

Dar vienas būdas – „interaktyvinti“ senosios muzikos koncertus. Dažniausiai tai reiškia, kad atlikėjai pasivaikšto tarp publikos (dėl to taip pat nukenčia atlikimo kokybė, nes kontakto tarp atlikėjų nėra), būtinai koks nors klausytojas pakviečiamas pašokti, dar labai „tinka“ pakviesti visus paploti į smagų ritmą. Bet nesitikėki, mielas klausytojau, kad tik tiek iš jūsų bus pareikalauta. Jus kaip reikiant patampys per tą „spektaklį“, vers glamonėtis su pagrindine žvaigžde, sėstis, klauptis, kam nors ranką bučiuoti, paskui išvolios po grindis... Kadangi jūs mandagus žmogus, nemalonių savo emocijų niekam neparodysite ir nebyliai priimsite šio žaidimo taisykles. Man visam gyvenimui įstrigo vaizdas, kaip jau pagarsėjęs „interaktyvintojas“ čiupo iš publikos pasipuošusią pusamžę damą ir užsivertė ją ant savo peties žemyn galva, išstatydamas sijonuotą ponios pasturgalį į viršų. Žiauriai linksma?

Man regis, šiuolaikinis teatras ar šiuolaikinis vizualusis menas žiūrovų nelaiko idiotais, kuriuos tereikia juokinti pigiais pokštais. Jei publika įtraukiama į vyksmą, jei provokuojama, tai ne tam, kad šiaip pralinksmintų, o dažniausiai tam, kad supurtytų, iškeltų klausimą, kurio kitaip nebūtume sau iškėlę, suvestų į akistatą su kažkuo, kas yra egzistenciškai, kultūriškai, socialiai, istoriškai reikšminga, sukeltų emocijas, apmąstymus. Ar tikrai vienintelis būdas tapti populiaresniems yra iš visko daryti komediją, farsą, taip pat ir iš kūrinių, kurie autorių buvo sumanyti kaip dramos ar tragedijos? Aš tikrai ne prieš komediją kaip žanrą, geriausi komedijų pavyzdžiai turi paveikų socialinį ar kultūrinį užtaisą. Bet kam reikalinga komedija, kuri nesako visiškai nieko? Yra žmonių, kurie turi komedinį talentą būtent senosios muzikos srityje, tad kodėl gi jiems nesusitelkus į muzikines komedijas, kurios tam ir buvo sukurtos?

Sakytum, ko čia piktintis, jei žmonės nori daryti šou? Pramogos visada egzistuos, ir kur kas sėkmingiau nei rimtoji kultūra. Meno sritys ir žanrai maišosi, integruojasi. Cirkas ateina į teatrą, opera į parodą ir t.t., bet dažniausiai tam, kad tą sritį praturtintų, o ne ją nuskurdintų. Ką klounada suteikia senajai muzikai? Priminsiu, kad senąja pastaruoju metu vadiname ne tiek viduramžių, renesanso ar baroko muziką, kiek *požiūrį* į jos atlikimą (įskaitant ir klasicizmo, romantizmo ar net XX a. pradžios kūrinių interpretavimą) – požiūrį, grįstą pagarba kompozitoriui ir jo idėjai, kūrinio tekstui ir istoriniam kontekstui. Tačiau kai nuostabi baroko kompozitorės rauda paverčiama ironišku farsu, o šviesi pastoralė, melancholiškas peizažas su nekaltomis nimfomis – mafijos nugalabyto atstovo iš publikos „apraudojimu“ šokant barokinį šokį aplink „lavoną“, tai nebekalbėkime apie jokią senąją muziką. Tikrai įmanomi meniniai kontekstai (ne senosios muzikos), kur pirminės autoriaus idėjos išvertimas išvirkščiai ar kūrybinės medžiagos pasiskolinimas bei pritaikymas visiškai kitai reikšmei turi prasmę, nes pasitarnauja naujai meninei idėjai perteikti. Bet tuomet ta nauja idėja turėtų būti stipri, įdomi, vertinga.

Suprantama, kad tokie senosios muzikos koncertų teatralizavimai ir animavimai, įtraukiantys režisierius, kostiumų, šviesų dizainerius, scenografus ir t.t., kainuoja. Tai štai klausimas: ar į tokias iniciatyvas tikrai verta investuoti, ypač valstybines kultūros lėšas? Ar nevertėtų investuoti į tai, kad senoji muzika būtų grojama tais instrumentais, kuriems buvo skirta, atliekama tos srities specialistų, kad publika dažniau išgirstų, kokia tikroji senosios muzikos atlikimo kokybė, kad sužinotų apie tą muziką tai, ko nežinojo? Tačiau vargani senosios muzikos „spektakliai“ sėkmingai keliauja per Lietuvą, brukdami žmonėms prastą komediją kaip senąją muziką... Nejaugi ekspertai to nemato? Akivaizdu, kad ekspertai dažnai neturi kompetencijos vertinti, juos įtikina į tokius spektaklius įtraukiami garsesni Lietuvos senosios muzikos vardai. Jie suveikia kaip garantas, kad dėl kokybės neturėtų būti jokių bėdų. Todėl kiekvienas tokiame „populiarinimo“ kelyje dalyvaujantis atlikėjas turėtų atsakyti už tai, ką sako visuomenei apie senąją muziką, kokį supratimą apie ją ugdo. Bet kodėl nesugebame bent tarpusavyje sutarti dėl to, kas yra elementarus kokybės standartas, ką galime ir ko negalime pateikti kaip senąją muziką?

Viskas, matyt, iš skurdo – mažutėje Lietuvos senosios muzikos rinkoje kiekvienas koncertas yra svarbus, kad išgyventume, vadinasi, geriau toks, negu jokio... Tuomet randasi ir kitos garbės nedarančios tendencijos, kai senosios muzikos festivaliai tampa jų meno vadovų koncertine arena, pagrindiniu uždarbio šaltiniu, kompensuojančiu koncertinės veiklos stygių, nes meno vadovas su skirtingais ansambliais groja, pavyzdžiui, penkiuose savo vadovaujamo festivalio koncertuose. Kiek koncertų, jūsų nuomone, festivalio rengėjams padoru groti savo pačių renginyje? Vieną – būtinai. Na, gal du? Manyčiau, joks tarptautinis festivalis neturėtų būti vieno žmogaus ar vieno ansamblio benefisas, nebent tokia festivalio koncepcija – vieša ir atvira.

Mano kritikuojami „populiarintojai“ galėtų oponuoti, kad nėra jokių galimybių užmegzti emocinio santykio su publika, jei senosios muzikos atlikėjai neatitraukia akių nuo natų ir dainuoja savo nuobodžias liūdnas dainas neaišku apie ką. Taip, jeigu rengiame senosios operos pastatymą ir net nesiteikiame klausytojams pateikti subtitrų, o jie turi klausytis rečitatyvų (kartais ištisai rečitatyvais grįsto kūrinio!) visiškai nesuvokdami jų prasmės, tai nusikalstame ir muzikos, ir publikos atžvilgiu. Tačiau jei koncerto programa ir jos eiga gerai apgalvota, pasistengta, kad joje netrūktų kontrastų, spalvų, kaitos, jei atlikimas puikus, jei kūrinių tekstai ar bent jau pavadinimai išversti, pateikti – publika tikrai susidomės. Mes suteiksime progą patirti ypatingą būseną,

Michael Praetorius, „Syntagma Musicum“. 1620 m.

kurią sužadina įdėmus klausymasis, neblaškomas jokių bereikalingų priedų, būseną, kai persikūnijama į muzikos kūrinio laiką ir erdvę, kai širdis ima plakti kitokiu ritmu, kai įmanoma būti estetinių ir emocinių išgyvenimų perkeistam. Ar ne į tokią kokybę ir tokį poveikį klausytojui turėtume investuoti savo laiką ir pastangas? Ar ne į tai turėtų būti orientuotas projektų finansavimas? Nebūtina specialiai šiuolaikinti, perdirbti senųjų epochų kūrinių. Juk pačioje muzikoje visada yra universalusis žmogiškasis-dieviškasis elementas, kuris peržengia laiko ribas, – jį atpažįsta mūsų šiurpstanti oda, besitvenkiančios ašaros. Negi manome, kad reikia kaip nors priemūsų pritempti Machaut, Palestriną, Monteverdi ar Bachą, kad galime padaryti ką nors geriau, nei stengtis suprasti kompozitoriaus ir jo istorinės epochos paliktus ženklus, kaip atverti jų muzikos turinio lobius?

Pabaigoje dera pridurti, kad šių eilučių autorė tikrai ne be nuodėmės – kokių tik kompromisų nebūta iš to amžino kultūros lauko skurdo, galų gale ir iš supratimo stokos... Bet vis dėlto, atkakliai dirbant, kad gerėtų atlikimo kokybė, su aistringu smalsumu gilinantis į muzikos istoriją, dažnai klausantis geriausių senosios muzikos koncertų visoje Europoje ir nuolat bendradarbiaujant su muzikais, kurie labai principingai, kategoriškai nė per plauką neaukoja savo kilniausių tikslų, aukščiausių kokybės bei darbo etikos standartų, kelias pamažu skaidrėja ir tiesėja. Juo gera eiti. Kviečiu kartu!

Leonello Spada, „Ludovisi koncertas“. 1615 m.

Lazda dykumoje ir „selfis“ su Žemaite

Įspūdžiai iš 10-osios meno mugės „ArtVilnius ’19“

Kristina Stančienė

„ArtVilnius ’19“ pamatyti vaizdai ir reiškiniai leidžia kiekvienam susidaryti savo subjektyvų patirčių „žemėlapį“, juolab kad žvelgiant iš laiko perspektyvos per dešimt metų nuo mugės atsiradimo keitėsi ne tik jos „asortimentas“, bet ir kūrinių patyrimo bei prisiminimo būdai. Ar jos pradžioje buvo feisbukas, instagramas? Kad 2009 m. vargu ar turėjau išmanųjį telefoną, pamenu pakaklėje tabaluojantį sunkų skaitmeninį fotoaparatą. Taigi, mugė tapo ir technologijų proveržio liudininku, ir šio proceso dalyviu. Galima konstatuoti, kad materialūs dailės kūriniai ir „gyvas“ jų stebėjimas, čia pat užsimezgantys ryšiai, kuriami ateities planai, sutikti draugai, bičiuliai tebėra vertybė, ko gero, – pats svarbiausias šio renginio tikslas ir rezultatas.

Į šiųmetę mugę žvelgiu jos dalyvio akimis – J. Vienožinskio dailės mokykla kartu su kolegomis iš kitų institucijų vykdė edukacinius užsiėmimus. Tai savaime lemia draugišką, džiaugsmingą ir optimistinę refleksiją, be komercinės sėkmės ar nusivylimo. Galiu paliudyti, kad edukacijos stende mugės gimtadienis buvo juntamas – teko maloniai nustebti, kai į užsiėmimus atvedę savo vaikus žmonės tvirtino, kad prisimena kažkokią pamokėlę (kurią aš jau primiršau), vykusią čia gal prieš penkerius ar aštuonerius metus. Patiko, todėl kasmet vis sugrįžta, ateis ir kitais metais.

Matymo „kampas“ tampa dar subjektyvesnis, kai sutinki daugybę draugų, pažįstamų. Taip meno kūrinių kontempliavimas tampa ne tikslingu, aiškiai apibrėžtu ir savo trajektoriją turinčiu procesu, o intuityvia, kartais chaotiška choreografija „Litexpo“ erdvėje. Štai pačią pirmą aplankytą ekspoziciją – Paryžiaus galerijos „Galerie Suzanne Tarasieve“ pristatomus ironiškus erdvinius objektus iš standaus balto sintetinio tinklo, apeliuojančius į klasikinę skulptūrą, – dar stebėjau viena. Gal dėl to nepaisant ir mugės žiuri vertinimų, ji man įstrigo kaip linksmiausia ir žaismingiausia šiemet Prancūzijos galerija. Beje, prancūziški mugės akcentai įgyja ir netiesioginį, tačiau Lietuvos meno laukui reikšmingą simbolinį vaidmenį – tai ir tarpukario lietuviškos tapybos orientyrai, ir svarbi pokario „atšilimo“, sovietmečio modernizmo kryptis.

Pirmiausia mane „užnešė“ į Panevėžio „A galerijos“ stendą, pristatantį šio miesto tapytojus, menininkų porą – Dianą Rudokienę ir Tomą Rudoką. Rudokas, kurį dažnai sutinku kaip solidų, dalykišką Panevėžio atstovą LDS tarybos posėdžiuose, netikėtai prajuokinantį visokiais pašmaikštavimais

„ArtVilnius ’19“ skulptūrų zona

bei panevėžietišku slengu, tapo apibendrintas, išgrynintų spalvinių plokštumų kompozicijas. O Rudokienė – romantiškus moterų pavidalus. Dueto kūrybos sklaida užsiima Panevėžio dailės patriotas, globėjas Albinas Vološkevičius, turbūt vienas aktyviausių Lietuvoje parodų kuratorių, leidėjų. Jeigu kiekviename mieste gyventų po tokį menui atsidavusį žmogų, tikriausiai jis taptų plačiosioms masėms kur kas labiau suprantamas ir reikalingas. Netoliese, Molėtų dailės galerijos erdvėje, sutikau Aistę Černiūtę. Stende eksponuojama Vido Poškaus ir jo bendražygės Černiūtės kūryba savitai susipina. Fantazijos Vido darbuose ir keisti, nostalgiški tapybiniai bei skulptūriniai Aistės darbų elementai rodosi kaip dar vienas unikalus menininkų poros kūrybinio bendrabūvio pavyzdys. Galerijai atstovaujanti Rebeka Bruder tapo klodama dažą tarsi skaitmeninio vaizdo „pikselius“, siurrealistinį Aistės ir Vido darbų pradą papildydama „netikroviškos“ tikrovės vaizdais.

Žvalgantis po mugės ekspoziciją Lietuvos galerijų stendai ėmė darytis įdomūs ne tik atstovaujamų menininkų, krypčių, kūrybinių strategijų, bet ir instituciniu, geografiniu požiūriu – kaip veikia stambesnieji, valstybiniai „žaidėjai“, kokios galios ir interesai telkiasi privačių meno kolekcininkų, kuratorių rankose. Įvairialypę kolekciją pristatanti „Contour art gallery“ – geras privačios galerijos sėkmės atvejis, juk ji Lietuvos meno lauke veikia tik kiek daugiau nei keletą metų, o jau spėjo pritraukti talentingų menininkų ir gerų kūrinių. Visada įdomi, paslaptinga ir daugiasluoksnė Laisvydės Šalčiūtės kūryba, o laukinis ir nežabotas Raimondo Gailiūno tapybos įkarštis ir paprastai didžiulėse, kone monumentaliose drobėse plėtojami Eglės Ridikaitės pasakojimai šįkart nustebino kameriniais arba, Ridikaitės atveju, – veik atvirukiniais formatais.

Publika gausiai būriavosi ir Barroti galerijos stende. Čia pristatomo Rodiono Petrovo tapybą reikėjo žiūrėti atidžiai – tik paaiškinus galerininkams supratau, kad subtili, piešinį primenanti paviršiaus tekstūra jauno menininko tapyboje išgaunama naudojant sintetinį plauką, tarsi abejojant materialumo, tapybinio gesto išraiška. Tačiau kur kas daugiau dėmesio ir norinčiųjų pasidaryti netradicinį „selfį“ sulaukė trimatis Žemaitės portretas, įkomponuotas seno lango rėme.

Knygas, rinktinį vyną ir jaukius parodų atidarymus siūlanti Užupio dailės galerija „The Room“ pristatė Eglės Gineitytės tapybą – kaip visuomet, subtilią, jautrią, filosofinę ir kartu pagrįstą paprastais, kasdieniais išgyvenimais, tyliais supančios aplinkos atsivėrimais. Kitoje Užupio meno inkubatoriaus ekspozicijoje spindėjo preciziški, užburiantys Birutės Zokaitytės darbai, daugiausia – neseniai įgyvendintų projektų atspindžiai. Drąsiai ir išdidžiai savo kūrybą rodė Kristina

Šarūnas Nakas, performanso „Paveikta moteris“ akimirka. 2019 m.

V. Nomado nuotraukos

Norvilaitė. Čia dėmesį traukė ne tik išraiškingi menininkės estampai, bet ir objektai ar beveik skulptūros – dėžutės, autorinės knygos, asambliažai.

VDA galerija „Akademija“ parodė du skirtingų kartų ir meninės išraiškos kūrėjus – tai Juozas Algirdas Pilipavičius su daugeliui nelabai žinoma tapyba, kurioje dominuoja apibendrintos architektūrinės formos, kartais – „vazareliška“ geometrinių elementų žaismė, šviesus, šaltas koloritas. Ekskursas į praeitį šiuo atveju atveria tai, kas iki šiol mažiau žinota, o kitos autorės Julijos Skudutytės kūryba savo menamu tikroviškumu taip pat turi retro atspalvį, nes truputį primena žanrines Audriaus Puipos darbų scenas, pagaliau – antrina Vakarų dailės tradicijai.

Rafinuota prabanga dvelkė „The Rooster gallery“ ekspozicija: išmušta mėlynais aksomais, siūlanti patirti paveikslus ir skulptūras teatrališkai. Asociacija kilo, nes mugėje scenos menui skirta garbinga vieta, siekiant perteikti dailės, teatro, muzikos sąryšius, kurie dažnai vertinami nepakankamai. Galbūt dėl mūsų švietimo, aukštojo mokslo sistemos spragų kiekviena meno šaka vis dar regima kaip izoliuotas reiškinys. Vieno iš galerijos pristatomų autorių Tomo Daukšos rožinis „baubas“ puikavosi ir kaip „Tako“ skulptūrų, performansų, instaliacijų erdvės dalis. Ir tas žiūrovų dėmesį traukęs milžinas, ir mažesnieji jo „klonai“ smagiai antrino rimtoms filosofinėms kai kurių paveikslų intencijoms.

Tvirtas lietuviškos tekstilės pozicijas šiuolaikinio meno terpėje dar kartą įrodė VDA galerijos „Artifex“ kolekcija, išeksponuota ypač preciziškai ir įtaigiai. Tai ir efemeriški, apgaulingu trapumu užburiantys Žydrės Ridulytės audiniai, kuriuos ausdama rankinėmis staklėmis menininkė įpina ir metalo vielą, suteikiančią ne tik sunkį, skulptūrinę formą, bet ir metafizinę, simbolinę dimensiją. Už jos plyti „įausta“ amato tradicija, menami skausmingi istorijos fragmentai, asmeniniai išgyvenimai ir archetipiniai kolektyvinės pasąmonės vaizdiniai. Laima Ožerkauskienė-Ore instaliacijoje „Marytės. Ir kas gi tos Marytės?“ pristato keletą metų rinktą, iš įvairių kelionių tarsi mozaika sudėtą religinių Švč. Mergelės Marijos atvaizdų kolekciją. Liaudiški, primityvūs, meistriški, profesionalūs, graudūs „portretai“ komponuojami ant marlinio tvarsčio, sutvirtinant ritinėlį raudonų siūlų kryželiu, kaip gydančios, globojančios esybės įkūnijimas, kartu savo prasme ir vizualine išraiška jie atrodo besisiejantys su Josepo Beuyso objektais.

Kiekvienoje mugėje einu „patikrinti“ Kauno „Meno parko“ prisistatymo, jis nenuvylė ir šiemet – Povilas Ramanauskas, tapantis ne ant drobės ar kartono, o ant besiraitančių plastiko elementų, šįkart rodo „vėliavų“ kolekciją. Elenos Balsiukaitės-Brazdžiūnienės darbai kiek netikėti, nes nedidukai, kameriniai, sujungti tarsi į vieną didelį ekraną. Įsiminė ir Mildos Gailiūtės tapyba, ji savo monochrominę, subtilią išraišką naudoja vaizduodama tuštumoje, tyloje skendinčius daugiabučių kiemus, jų fragmentus.

Renata Valčik VDA galerijos „Argentum“ ekspoziciniame plote įtaigiai ir apgalvotai išdėstė Vytauto Ališankos kūrinių kolekciją – nuo masyvių žmogaus figūros silueto įspaudų mediniuose paviršiuose iki nedidelio formato interjerinių skulptūrėlių, žavinčių ažūrine bronzos liejinio detalių žaisme. Ypač stipriai veikė ant žolės kvadrato tarsi besiritantys akmeniniai luitai – cilindrai, pritvinkę galios, energijos.

Galios, grubios, pirmykštės materijos meistras, žinoma, yra Mindaugas Navakas. Jo granitiniai „Pjūviai“ – kolosai, atremti į „Litexpo“ lauko erdvės sieną, gal ir nebuvo tokie aiškiai perskaitomi ir patrauklūs plačiajai publikai kaip Tado Vosyliaus „Žvėris“ iš juodos, tarsi varvančios medžiagos. Tačiau Navako monstrai traukė savo pirmapradiškumu ir kultūrinėmis, socialinėmis konotacijomis. Gal ir nepataikau spėdama, kad jų akytas „tinklas“ lyg primena sovietmečio mažąją architektūrą ir tipinių daugiabučių dekoro elementus. Tačiau bendras įspūdis, tyčia jo nesukonkretinant, – tai galingų jėgų laukas, besisiejantis su mitologiniais kosmogoniniais, o gal atvirkščiai – apokaliptiniais pasakojimais.

Gaila, kad jokio apdovanojimo negavo pankiški, kandūs ir linksmi „Maršrutizatoriai“ – čia susibūrė Vita Opolskytė, Kazimieras Braždžiūnas, Darius Jaruševičius, Alexei Gordin, Kristijonas Žungaila. Vaizdingai sulietą skirtingų autorių tapybos darbų kolekciją papildė vizualiai aktyvūs ir kartu kiek trikdantys troleibusų įrangos elementai, o vienas objektas, prekinio vežimėlio ir troleibuso „hibridas“, dar ir atliko muzikinio centro vaidmenį – taip sugalvojo troleibusų parko techninis darbuotojas. Skamba lyg replika jau klasika tapusiems Artūro Railos projektams su vyrais, garažiukuose tiuninguojančiais automobilius, arba baikerių „inkorporavimu“ į meno erdves. Puiki buvo ir Marijos ir Jurgio Šlapelių muziejaus galerijos idėja parodyti Ramūno Čeponio tapybą, jungiant ją su judančiu vaizdu, konceptualizuojant tapybos, kaip ekrano, sampratą.

Nuoširdžiai džiaugiausi ir įdomiais mažųjų Lietuvos miestų galerijų pristatymais. Tarkim,

Nukelta į 9 psl.

Apie būtį, sklidiną buities

Paroda „Orų dienoraščiai“ LDM Taikomosios dailės ir dizaino muziejuje

Asta Jackutė

Nicolaj Kristensen (Grenlandija) V. Nomado nuotr.

Žmogaus prigimtis tokia jau yra, kad nutolę dalykai dažnai kelia didesnį įspūdį nei esantys šalia. O įprasta žmogiška buitis, nesvarbu, gyveni istoriniame didmiestyje ar bevardžiame kaimelyje, savo esme nelabai skiriasi. Akis pripranta prie kraštovaizdžio, uoslė – prie aplinkos kvapų, o ausys, rodos, nebegirdi nuolat besikartojančių garsų. Tačiau šiaurėje prigimtinis žmogiškasis lankstumas, gebėjimas adaptuotis prie aplinkos įgauna platesnes reikšmių ir kokybės kategorijas. Šiaurietis nuo kelionės pradžios motinos įsčiose iki kaulų sudūlėjimo vėjų gairinamoje žemėje žino – vien sau jis nepriklauso. Šiaurė visuomet kalba apie trapiausią esamąjį momentą, be kurio nei praeitis, nei ateitis neturi reikšmės. Dabarties magija čia maksimaliai suspausta, sutankėjusi.

Paroda „Orų dienoraščiai“ – dueto „Cooper & Gorfer“ projektas. Dvi menininkės, kuratorės Sarah Cooper ir Nina Gorfer per kelerius metus aplankė Islandiją, Farerų salas ir Grenlandiją, kad empiriniu tyrimo metodu išsiaiškintų, kaip šiaurės salų gamtinė, kultūrinė ir istorinė aplinka veikia ten kuriančių menininkų, dizainerių kūrybiškumą. Šio tyrimo atradimai – parodoje pristatomi mados kūriniai, sukurti būrio skirtingų autorių. Fotografijose užfiksuoti vietinių, šiaurės šalių menininkų, mados dizainerių kūriniai kalba poetine kalba, o eksponuojami mados dizaino objektai-instaliacijos papildo šiuos daugiaprasmius, simbolinius pasakojimus.

Kalbėti apie šią parodą iš esmės galima įvairiais būdais: aiškinantis parodos reikšmę ir vietą šiaurės meno kontekste, tiriant per šiuolaikinio mados dizaino tendencijų prizmę arba pasakojant apie tai, ką ji reiškia (ar gali reikšti) kiekvienam iš mūsų. Parodos anotacija skelbia: „Magija vietoj realizmo“ ir nurodo gan aiškias gaires, kaip galima suprasti parodą. Tačiau poetizmas, platus pasakojimo naratyvas, apaugintas istorijų gausa, parodoje pateiktas iš kiek neįprasto požiūrio taško. „Orų dienoraščio“ darbai vieningai byloja apie būties magiją, tačiau įdomiausia, kad apie būtį ir magiją joje kalbama apnuoginant tą negražųjį, paslėptąjį jos veidą, kuris, įsuptas kasdienybės buities, tampa magiškas.

Ko gero, reikšmingiausi procesai, sutvirtinantys žmogaus kūrybiškumo stuburą, kad šis atlaikytų vidinius ir išorinius vėjus, vyksta tuomet, kai liaujiesi būti fizinių ar dvasinių patirčių turistu ir tiesiog pasiduodi savaiminei tėkmei. Šiaurės šalių kūrėjų savitumas tarsi užgrūdintas ir nugludintas tos pasidavimo jėgos – intuityvaus jausmo, kada pajungti chtoniškas gamtos stichijas sau į pagalbą, o kada leisti joms veikti nesipriešinant. Šiaurės šalių gamta, istorija, kultūra – nelyg gosli nepasotinama dievų burna, įsiurbianti asmens individualizmą ir ambicijas, bet dovanojanti visumos pojūtį ir savitą kūrybinę raišką. Bendruomenė, o ne atskiras individas, bendras mitas, o ne asmeninė legenda veikia, augina ir puoselėja šiauriečių kūrybingumą. Atsižadėjimas, minimalizmas, askezė ir pilnatvė, perteklius, puotos ekstazė – dvi priešingos, bet glaudžiai susijusios estetinės kategorijos, tarp kurių balansuoja parodoje prisistatantys kūrėjai. Todėl ši paroda, nepaisant skirtingų šalių ir meninių inspiracijų, tokia vientisa ir paveiki.

Buities, be jokio pasidygėjimo, nuovargio ar apatijos, gausu kone kiekviename eksponuojamame kūrinyje. Štai „Gudrun & Gudrun“ prekės ženklas, kurį naudoja Farerų menininkė Gudrun Ludvig ir jos verslo partnerė Gudrun Rogvadottir, parodoje pristato instaliaciją – rankomis iš tradicinės avių vilnos nertas sukneles, efemeriškai pakibusias ore, o šalia – fotografijas, kur tomis pačiomis suknelėmis vilkinčios merginos įamžintos sėdinčios ant šieno kupetų, kažko lūkuriuojančios valtyje ar sklendžiančios abstrakčioje erdvėje. Konceptualu, pasakiška, trapu? Taip, bet ne tik. Kūrinio apraše menininkės sako: „Žmogus, kuris geba sukrauti gerą šieno kupetą, vertas pagarbos. Jei vakare kyla vėjas, nejučia pradedi nerimauti: „Ar nenupūs viršūnės? Ar ryte nebus viskas dingę?“ Matai, kaip kupeta dreba, šeriasi į visas puses, – kokia svarbi, bet ir kokia trapi konstrukcija.“ Buitis čia pilna trapios veikiančio ritualo jėgos, kuri saugo bendruomenę surišdama ją su žeme.

Kiti tarp buities ir būties balansuojantys kūriniai priklauso Barbarai I Gongini. Keturios fotografijos ir dvi eksponuojamos suknelės, sunertos vąšeliu iš vašku dengtų medvilninių siūlų. Konceptualu, avangardiška, kartu lengvai atpažįstama kaip gamtiška, tradiciška, natūralu. Fotografijų juodumoje paskendusios moterys išnyra kaip šviesos blyksniai ar organiška uolėtos žemės dalis – sunki, architektoniška, raukšlėta, tačiau čia pat vėjo permainoma, sutaršoma, sklidina šaltinio jėgos, vandenų dugno dumblių. Tiek fotografijų herojės, tiek ir suknelės – savotiški mistiniai ruonės kailiai, išnaros, tarsi sudėvėtos odos, išmaizgytos neramių rankų, išpintos kasomis, užkalbėtos juostomis ar, priešingai, laisvai sunertos virvelėmis į sudėtingiausias orines struktūras. Priešybių sąjunga. Ir lengva tuo pat metu, ir sunku. Ir žemiška, ir oriška. Žiūrovas kviečiamas interpretuoti kūrinio prasminius kodus, narstyti šiuos nėrinių, mezginių narelius. Juk šiaurė, kaip ir Šiaurės šalių kūryba, neturi vieno atsakymo, apie ką ji seka savo sakmes.

Kitas ryškus parodos menininkas Nikolajus Kristensenas, gyvenantis ir kuriantis Grenlandijoje, pristato tradiciniu grenlandiškų karoliukų vėrimo būdu sukurtas sukneles. Darbai užburia ne tik kruopščia atlikimo technika, trapumu, ryškiomis spalvomis ir jautriai išsiuvinėtais augaliniais ornamentais. Ne ką mažiau įtaigi ir paties menininko pasakojama suknelių sukūrimo inspiracija: savo ir žmonos vestuvėms Kristensenas nusprendė pasiūti perlų suknelę dukrai. Per vestuves menininkas pastebėjo, kaip mergaitės lūpos pamėlo – perlai prišalo jai prie kūno... Trumpa, konkreti žinutė apie kūrybines inspiracijas akimirksniu suriša buities ir būties mazgus į vieną, vientisą kūrybinę legendą. Kūrybinis aktas nėra atskirtas nuo gyvenimo ciklo džiaugsmų ir vargų, o kūryba čia įgauna savo pirmapradę reikšmę: kurti – *creatio* (lot.) taip pat reiškia gimdyti, užpildyti tuštumą.

Mados dizainerės Steinunn Sigurdardottir kūrinys, parodinės erdvės centre plazdanti nėrinių suknelė, bei trijų fotografijų ciklas žiūrovui taip pat kalba per asmeninę istoriją, kai kūrybinis aktas įgauna maginę, apsauginę reikšmę, užpildo pirmapradę tuštumos erdvę. Erdvė aplink kūrinį tiesiogine ir perkeltine prasme sujungiama su tradiciniais liaudies meno elementais bei šiuolaikinėmis technologijomis, taip kūrėja formuoja savitą istorijos pasakojimą, dedikuojamą artimam žmogui – sūnui: „Mano sūnus gimė su negalia. Atrodo, tarsi jo mintys pradingtų kūne. Tiesiog nėra laidų, kurie turėtų perduoti komandas. Nėra ir fermento, kuris laiko kartu neuronus. Taigi jo kūne yra daugybė vietos paskęsti mintims.“ Ore kabantis kūrinys efemeriškai pripildo erdvę aplink save virpėjimo. Pavienių plunksnų kamuoliukai, kaspinų skiautės mirga, kuria snygio, komunikacijos per tuščią, bet fragmentiškų minčių pritrupintą erdvę, įspūdį. Pagrindinis objektas – suknelė, kabanti instaliacijos viduryje, tampa ne taip ir lengvai pastebima. Jos ryškumą sulieja, suniveliuoja smulkių objektų plevenimo triukšmas. Asmeninių istorijų nuotrupos, susietos su bendruomenių patiriamais socialiniais, ekologiniais, ekonominiais ir kultūriniais iššūkiais, jautrus, aliuzinis kalbėjimas apie žemės išteklių taupymą būdingas visiems šios parodos autoriams.

Verta paminėti, kad „Oru dienoraščiai“ – dvilypė paroda. Viena vertus, ji nepribloškia naujovėmis. Priešingai – fotografijos, eksponuojami kostiumai, instaliacijos, dokumentinis videofilmas, bendras parodos dizainas organiškai, glaudžiai susisiejo į visumą, atitinkančią archetipinį šiaurės portretą (paslaptingą, gūdų, tamsų). Kita vertus, paroda aprėpia gerokai platesnes reikšmes nei lokaliai geografiškai apibrėžtos teritorijos menininkų kūrybiškumo raiškų apžvalgą. Sujungdami šiuolaikines mados dizaino tendencijas, puikų amato išmanymą, technologijas ir tradicijas, parodos menininkai kalba apie tarpasmeninius, bendražmogiškus ryšius, susiliejimą su aplinka, tvarų dizainą, atsakingą išteklių naudojimą, lėtąją madą ir lėtą, būties prisotintą gyvenimo būdą.

Paroda veikia iki rugsėjo 8 d.

Atkelta iš 8 psl.

Vilkamirgės galerija iš Ukmergės, kurioje – ir Jono Meko, ir ne mažiau intriguojančių „vietinių“ autorių kūrybos pavyzdžiai. Čia ypač patiko Tomo Tereko fotomontažai iš senų sovietinių fotografijų. Gal principas ir nėra naujas, tačiau menininkui pavyksta perteikti juoko ašarą spaudžiančius, o kartais ir šiurpius koliažus.

Mugės projektų dalyje buvo tiesiog neįmanoma abejingai praeiti pro „Lewben Art Foundation“ kolekciją „In art we trust“, kur įspūdingai įrengtoje erdvėje susijungė skirtingų laikotarpių kūryba, siūlanti žiūrovui ieškoti atsakymo į klausimą apie dvasinę vaizduojamojo meno dimensiją, sekuliarizuoto, medijuoto dabarties pasaulio ir individo metafizinę plotmę ir materialią jos išraišką.

O kas pasakė, kad stiklas, kaip meninės raiškos forma, medžiaga, jau atgyveno? Viena kolegė iš LDS iškėlė įdomią teoriją, jog stiklas netinka lietuvio prigimčiai, užtat jis šiandien yra laidojamas ir klojamas dulkėmis. Nė velnio, žmonėms tai patinka – šiemet, ir jau nebe pirmą kartą, žiūrovų balsai atiteko Remigijui Kriukui.

O pačiam paskutiniam, jau pavargusio dalyvio ir žiūrovo atodūsiui pasilikau nuostabias Šarūno Šimulyno skulptūras, tapybą, piešinius. Bravo galerijai „Aukso pjūvis“! Tarp skulptūrų buvo ir vienas griautinės-skeletinės struktūros kūrinys, lyg sudžiūvusi šaka, ant kurios brazda sunykusių lapų karuliai – „Lazda, įsmeigta dykumoje“.

P.S. Mugėje nieko nepirkau, bet išsinešiau iš jos keletą puikių Giedriaus Jonaičio pastelių. Menininko dosnumu, noru dovanoti pasinaudojo ir daugiau kolegų, sklaidžiusių šūsnis Jonaičio darbų. Vis tas materializmas, noras turėti. Tačiau bent jau man kaskart tokiu netikėtu būdu įgyti kūriniai tampa ne sienų dekoracija, bet savotiškais asmeniniais palimpsestais, įspūdžių ir prisiminimų talpyklomis.

Gyvenimas netobulas

Pedro Almodovaras apie „Skausmą ir šlovę“

„Skausmas ir šlovė“

Praėjo treji metai po „Džuljetos“ premjeros ir Pedro Almodovaras Kanuose pristatė naują filmą „Skausmas ir šlovė“ („Dolor y Gloria“, Ispanija, 2019). Pagrindinį vaidmenį filme suvaidinęs Antonio Banderas pelnė geriausio aktoriaus apdovanojimą. „Skausmas ir šlovė“ – autobiografinis filmas. Jo herojus – krizę išgyvenantis režisierius. Britų kritikas Jonathanas Romney pavadino „Skausmą ir šlovę“ prustiška. Filme taip pat vaidina Penelope Cruz, Raulis Arevalo, Ceccilia Roth. Netrukus filmas pasirodys ir Lietuvos ekranuose. Spausdiname interviu su režisieriumi, neseniai pasirodžiusių leidinyje „GQ“ ir Meduza.io, fragmentus.

Kaip skausmas ir šlovė susijungia Jūsų karjeroje ir gyvenime?

Manau, kiekvieno žmogaus gyvenime yra vietos skausmui ir šlovei, jei šlove vadinsime malonumą, kurį mums pavyko patirti. Kartais skausmo – fizinio ar emocinio – būna daugiau nei šlovės. Gyvenimas netobulas. Reikia pasakyti, kad mano profesinis likimas šlovės lėmė daugiau nei skausmo. Kūriau tik tuos filmus, kuriuos norėjau, pripažįstu ir priimu juos visus – net nepavykusius. Juk labai svarbu mokėti priimti ne tik savo sėkmę, bet ir klaidas, silpnybes.

„Skausmas ir šlovė“ atrodo kaip pabaigos filmas, jo herojus sudeda taškus iškart keliuose savo gyvenimo skirsniuose.

Mano herojus užbaigia savo santykius su motina, su praeitimi, su meilužiais, su aktoriumi. Tai – filmo siužetas. Asmeniniame gyvenime aš ne taip gerai dorojuosi su šiuo – užbaigimo uždaviniu. Dažnai pristinga valios laiku sustoti. Daug skirsnių dar neužbaigti.

Kiek Antonio Banderaso personaže yra Jūsų?

Pradėjau rašyti scenarijų suvokdamas, kad rašau apie save. Ypač filmo herojaus prisiminimų scenose esu aš. Tačiau nereikia visko suprasti pažodžiui. Personažas gal ir esu aš, bet vis dėlto tai sugalvota istorija. Būdamas dramaturgas turiu paklusti būtent išmonei, o ne realiems įvykiams, galėjusiems mane įkvėpti. Žinoma, galėčiau su smulkmenomis jums papasakoti, kas atsitiko iš tikrųjų, o kas ne. Bet geriau suformuluosius kitaip. Aš buvau visose tose situacijose, į kurias patenka mano herojus, bet ateidavau prie jų kitais keliais ir išeidavau iš jų truputį kitaip. Visa tai galėjo man atsitikti! Bet atsitiko ne viskas.

Tiesioginių mano atsiminimų projekcijų filme palyginti mažai – apie dvidešimt procentų. Pavyzdžiui, vaikystėje niekas nepiešė mano portreto. Bet tiesa tai, kad mama vaikystėje mane vertė mokyti beraščius valstiečius algebros ir rašto. Turėjau penkis mokinius. Buvau labai griežtas pedagogas. Mama sakydavo: „Į tavo pamokas jie ateina apsirengę kaip pas daktarą“, t.y. šventiniais drabužiais. Tai tikra tiesa. O įsimylėjimo nebuvo. Bet juk galėjo būti...

Ar svarstėte ir apie kitus aktorius šiam vaidmeniui, ar tik apie Banderasą?

Ne, iš pat pradžių norėjau kurti „Skausmą ir šlovę“ su Antonio. Bet man buvo svarbu tai aptarti su juo ir paaiškinti, kad noriu iš jo kažko neįprasto, kažko, ko jis iki šiol nevaidino. Nieko panašaus tikrai nebuvo ir jo amerikietiškuose vaidmenyse, ir tuose, kuriuos kartu kūrėme 9-ajame dešimtmetyje. Antonio akimirksniu mane suprato, nereikėjo nieko jam aiškinti – užteko perskaityti scenarijų. Man atrodo, jis palengvino mano darbą.

Kaip?

Jis pajuto uždavinį taip gerai, kad man nereikėjo jam padėti. Žinoma, stengiausi nurodyti jam smulkiausias kiekvienos scenos detales, bet kažkokiu paslaptingu būdu jis pats žinojo, ką ir kaip reikia daryti. Kartais stebėjausi, kaip Antonio atspėja ir atkuria menkus gestus, kurie visiškai nebūdingi jam, bet organiški personažui. Iš pradžių maniau, jog teks jį spausti, kad atsikratytų bravūros, epiškumo, išgyvenimų intensyvumo, tapusių svarbiais jo aktorinio braižo požymiais. Bet jis pats rado tinkamą intonaciją nuo pat pirmų scenų. Buvau nustebęs, o dabar esu jam be galo dėkingas.

„Skausmas ir šlovė“ susideda iš kelių skirtingų elementų. Kaip iš jų gimė vientisas filmas?

Pirmas impulsas buvo mano nugaros skausmai. Kęsdamas juos įsivaizdavau filmo pradžią: pagrindinis veikėjas, kino režisierius, yra baseine po vandeniu, kad susilpnintų spaudimą, pajustų kažką panašaus į nesvarumo būseną. Paskui pradėjau prie to segti mažučius pasakojimo elementus, kuriuos saugojau kompiuteryje kaip atsargas. Jų daug, kartais aš juos sklaidau ir galvoju, kaip galėčiau įtraukti į naują filmą. Vienas tokių buvo istorija apie režisieriaus susitikimą su aktoriumi, kuris kažkada pas jį filmavosi, paskui jie susipyko, o dabar vėl susitinka ir dialogas virsta žiauriu, emocingu ginču. Kitas – istorija, kurią pavadinau „Pirmas geismas“, ji apie berniuką ir jo pirmą įsimylėjimą. Šią istoriją parašiau prieš dvidešimt metų. Pagaliau monologas apie 9-ąjį dešimtmetį, apie meilės ryšį ir jo dramatišką pabaigą. Šie trys elementai susijungė ir visiškai natūraliai įsiliejo į scenarijų, juk pagrindinis herojus buvo režisierius. Tokiu būdu „Skausmą ir šlovę“ parašiau gana greitai.

Skausmą Jūsų herojus malšina ir vartodamas narkotikus. Rodote tai nesmerkdamas, bet ir be simpatijos.

Šis elementas – iš prasimanytų. Mano jaunystė sutapo su stulbinančiu laiku. Po Franco mirties ir diktatūrai pasibaigus Ispanija pajuto naujos laisvės galimybes. Tai buvo tikras sprogimas. Narkotikai tapo svarbia tos laisvės dalimi. Jaunimui jie ir buvo laisvės įsikūnijimas. Daug mūsų herojų, pavyzdžiui, Davidas Bowie, vartojo narkotikus ir mes niekad jų nesmerkėme, net atvirkščiai, apdainavome. Niekas mums nepasakojo apie kitą narkomanijos pusę, apie jos pavojus. Aplink buvo daug heroiną vartojančių narkomanų. Bet manęs ši pagunda niekad netraukė. Tiesiog tai buvo ne man. Gana greitai pamačiau, kaip baigiasi mano draugams narkomanams. Tai siaubingai išgąsdino ir privertė visam laikui atsisakyti minties pabandyti heroino.

Bet galvodamas apie filmą pamaniau, kad Antonio personažas gali pasinaudoti heroinu kaip kraštutine priemone nepakeliamam skausmui palengvinti. Jis mano, kad tai problemos sprendimas, bet ją tik pagilina. Mes su Antonio atlikome tikrą tyrimą. Bendravome su gydytojais, kurie smulkiai papasakojo apie heroino poveikį organizmui ir psichikai. Susipažinome su vartojančiu žmogumi, jis mus konsultavo, o mes sėdėjome priešais jį kaip kvailiai ir užsirašinėjome savo bloknotuose. Kartu sužinojau apie heroininės narkomanijos apimtis JAV. Tai, žinoma, baisu.

Jūsų ankstyvieji filmai daug linksmesni už vėlyvuosius. Ar tai susiję su pakitusiu pasaulio suvokimu? Su amžiumi?

Žinoma, esu vyresnis, tai svarbiausia. Bet pasikeitė ir pasaulis. Devintajame dešimtmetyje mane supo laimingi žmonės, kupini gyvenimo džiaugsmo ir jėgų, humoro, neįtikėtinos energijos ir laisvės. Dabar viskas kitaip. Mano gyvenimas pasikeitė. Mažiau laiko leidžiu viešumoje, dažniau lieku už uždarų durų. Ritmas sulėtėjo, ir nieko nuostabaus – tai biologija. Pasaulio būsena taip pat nedžiugina. Turbūt norint būtų galima nutiesti tam tikras paraleles su demokratijos saulėlydžiu Europoje ir kitomis niūriomis tendencijomis, bet nenorėčiau to daryti. Esu linkęs savo filmų intonaciją aiškinti vidinėmis priežastimis. Nenoriu imtis atsakomybės ir apsimesti visuomenės veidrodžiu.

Aš keičiuosi, mano filmai jau nebe tokie, kokie buvo 9-ajame, 10-ajame ar net 1-ajame dešimtmetyje. Pats jaučiu, kad pradedant „Džuljeta“ ėmiau kitaip kurti kiną, kitaip pasakoti istorijas. Liūdesys – ne jų išvengiama ir labai svarbi dalis. Dar neturiu jėgų atsisakyti man įprastų ryškių gėlių ir spalvų, bet personažai tapo niūresni ir nelaimingesni.

„Skausmo ir šlovės“ koloritas keičiasi į tamsesnę pusę – nesąmoningai pradedi prisiminti baroko tapybą.

Ko gero, esate teisus. Bet tik kalbėdamas apie dabartį. Užtenka herojui pasinerti į praeitį, ir ten jis atranda tas pačias laimingas ryškias spalvas, be kurių neįsivaizduojami mano filmai. O paskui sugrįžta į savo dabartinio gyvenimo prieblandą. Taip aš pavaizdavau savo dabartinę būseną – silpnumą, mano filmų vyrų trapumą. Priešingai nei energingų moterų stiprumą. Pavyzdžiui, Penelope's Cruz, vaidinančios motiną.

Su Penelope mes dirbame kartu jau daugiau nei dvidešimt metų. Man ji kaip šeimos narys. Švelniai ją myliu ir žinau, kad ji man moka tuo pačiu. Kai tik baigiau scenarijų, iškart pagalvojau apie Penelopę. Ji jau vaidino motiną „Sugrįžime“, nors ten buvo visiškai kitoks personažas. Abi jos suvaidintos motinos – kovotojos, stiprūs charakteriai, bet priklausantys radikaliai skirtingiems Ispanijos istorijos laikotarpiams.

Stengiuosi, kad aplink būtų aktoriai, kuriuos laikau savo šeima. Tapyba personažo namuose – tai paveikslai iš mano namų, patys namai – mano buto atspaudas. Man buvo svarbu, kad paviljone jausčiausi kaip savo namuose ir kad aktoriai būtų artimi žmonės.

Kaip prisimenate save ir savo aplinką jaunystės metais?

Pirmiausia mes buvome jauni ir neapsunkinti prisiminimų apie diktatūrą. Mes įnirtingai sekėme madą, ryškiai dažėmės plaukus, mėgome trumpus švarkus ir aptemptas kelnes, kiekvienoje spintoje kabojo odinė striukė. Turėjome daug mažiau su seksu susijusių prietarų, nei jų yra dabar. Visiška lygybė. Kompanijos būdavo skirtingos, bet susitikdavo tose pačiose vietose: heteroseksualai, gėjai, biseksualai, lesbietės, rokeriai, pankai linksminosi kartu, ir tai buvo puiku, ne taip, kaip dabar, kai visi užsibarikadavo savo getuose.

Jūsų herojus neateina į savo filmo peržiūrą ir bando atsakinėti į žiūrovus klausimus iš namų, mobiliuoju telefonu. Jums kas nors panašaus yra nutikę?

Jei atvirai, aš labai mėgstu klausimus ir atsakymus po peržiūros. Kai susirenka didelė auditorija, žiūrovai užduoda pačių netikėčiausių klausimų, aš bandau susiorientuoti ir iškart į juos atsakyti. Jokie klausimai, net netikėti ir kvaili, manęs netrikdo. Šioje scenoje norėjau pasijuokti iš to, kaip šiuolaikinėje visuomenėje naudojamasi mobiliaisiais telefonais, – tai ir kažkas nepakeliamai kičiška, bet kartu, deja, ir realistiška. Mane įkvėpė viena pasibaisėtina ispanų televizijos laida. Kažkuris iš svečių neatėjo į pokalbių šou, jo vedėjas pridėjo telefoną prie mikrofo ir pradėjo su juo bendrauti kaip su gyvu žmogumi. Dieve, kokia kvailybė.

Ar atrandate ką nors nauja, kai pereinate nuo scenarijaus prie filmavimo?

Viskas keičiasi, nes abstrakcija (bet kuriuo atveju scenarijus – tai abstrakcija) materializuojasi. Neįmanoma aprašyti realybės net pačiame detaliausiame scenarijuje. Filmuojant viskas atrodo kitaip – ir procesas, ir jausmai. Atsiranda distancijos, intonacijos, tekstūros. Išmonė tampa realybe – materialia, fizine, juntama. Mane tai kiekvieną kartą šokiruoja. Tu perduodi vaidmenį aktoriui, ir jis jį atgaivina, personažo charakteris būtinai keičiasi. Čia viskas alsuoja, gyvena, skiriasi nuo tavo fantazijų.

Truffaut yra pasakęs, kad filmo kūrimas primena traukinį, lekiantį bėgiais, ir režisieriaus darbas – sekti, kad traukinys nenueitų nuo bėgių. Tai labai taiklu. Tu stebi, kad neįvyktų katastrofa. Ir tampi pirmuoju žmogaus persikūnijimo į personažą liudininku – dar iki pirmo dublio, vykstant repeticijai. Tai tikras stebuklas. Tikra magija.

Parengė Kora Ročkienė

Keli lietuviai Didžiosios Britanijos fone

Nauji filmai – „Second Hand“

Živilė Pipinytė

Arturo Jevdokimovo filmas pasirodo ekranuose nuslūgus agitacijos už dvigubą pilietybę bangai. **„Second Hand“** (Lietuva, studija „Nominum“, 2019) veikėjai būtų geras argumentas ir Konstitucijos keitimo, ir jo priešininkų rankose. Tačiau filmo vertė kita. Tai antropologinis šiuolaikinio lietuvio užsienyje tyrimas, nors režisieriui ir pristigo valios nuosekliai sudėlioti filmo akcentus. Žiūrovui jis paliko daug laisvės. Štai kaip man pavyko sudėlioti tai, ką pamačiau.

Iš pradžių Jevdokimovas bando atkurti grandinę, kaip veikia lietuviškas „verslas“. Režisierius seka jauną vaikiną, kuris vyksta į Angliją, įsidarbina neaiškioje firmoje ir jam tenka mėtyti į pašto dėžutes maišelius su labdaros prašymais, o paskui rinkti prie namų paliktus maišus su dėvėtais drabužiais. Darbo laikas nenormuotas, pasas atimtas, atlyginimas nemokamas. Tai viena istorija, kurią Jevdokimovas išmėto po visą filmą, bet galiausiai filmo kūrėjai padeda vaikinui gauti dokumentus, kad šis galėtų grįžti namo.

Savotišku vedliu po uždarą dėvėtų drabužių rinkėjų pasaulį filme tampa Kęstas. Jis sukaupęs tiek daug informacijos, kad, manau, galėtų parašyti įdomią knygą. Verslo esmė ta, kad kiekvienas statistinis anglas kasmet išmeta maždaug keturiasdešimt kilogramų drabužių. Surinkti „labdaros“ veikėjų iš įvairių šalių, tie drabužiai keliauja po visą pasaulį. Labiausiai jų laukia Afrikoje ir Vidurio bei Rytų Europoje. Jokia labdara iš tikrųjų čia nekvepia, nes dėvėti drabužiai – pelninga prekė.

Filmo pradžioje kartu su operatoriais Vytautu Rimkevičiumi ir Eitvydu Doškumi režisierius ilgai klaidžioja po Lamanšo pakrantę, rodo čia buvusią pabėgėlių iš Afrikos stovyklą, o jai išnykus – pajūriu vaikščiojančią prancūzę Brigitte. Tačiau iki pat filmo pabaigos bus sunku suvokti, kad su šia moterimi režisierius susies vieną filmo akcentų apie tikrąją labdarą ir užuojautą.

Brigitte požiūris svetimas filmo veikėjams lietuviams. Jiems „labdara“ – tik žodis, ant kurio turi užkibti patiklūs anglai. Suprantama, kad už kilnių labdaros šūkių užkimba ne visi. Vieną tokių, suvokiančių, kad jos rinkėjai labiau primena mafiją, kalbina ir Jevdokimovas. Režisierius gana greitai leidžia įsitikinti, kodėl lietuviams tai aukso gysla. Kartu su Kęstu keliaujame po sandėlius, stebime sugadintus (žinoma, kad tautiečių) metalo konteinerius, girdime derybas bei įvairius pokalbius, susijusius su šiuo verslu, ir pradedame suvokti, kaip veikia sistema, kuri, suprantama, persmelkta labiau rusiškos (ar kaunietiškos) mafijos dvasios.

Tačiau kartu Jevdokimovas filme kuria ir tam tikrą apibendrintą lietuvio portretą. Tai apsukrus, greitai prisitaikantis, tiksliai situaciją jaučiantis žmogus, kuris moka pasinaudoti visais jos pranašumais, tačiau dar turi patriarchalinės visuomenės vertybių rudimentų, todėl kartais gali būti išnaudojamųjų gynėjas, jausti solidarumą su kitais. Toks žmogus gerai žino, ko nori, jo tikslas – materialinės vertybės, kurių, matyt, labiausiai ir stigo Lietuvoje. Jos – šių žmonių prestižo ir savigarbos pagrindas.

„Second Hand“ matome tipišką *homo sovieticus* atmainą, kuri ir Anglijoje išsaugo tik jam būdingą dvylipumą. Visai neseniai vienoje „Panoramos“ laidoje jį taikliai suformulavo vienas lietuvių finansų ministras, pareikšdamas, kad sovietmečiu vagystė buvo rezistencijos forma. Lietuviai puikiai perkėlė *homo sovieticus* patirtį į šiuolaikinę Angliją ir pastaruosius trisdešimt metų ją pritaiko kapitalistiniame

„Second Hand“

pasaulyje. Žinoma, filme matome tik tą Lietuvą, kuri į Angliją atsivežė patriarchalines pažiūras ir gyvenimo būdą, „liaudišką“ norą griebti viską, kas blogai padėta, bei pasipuikuoti prieš kitus.

Gaila, kad turėdamas sodrius personažus Jevdokimovas tenkinasi tuo, ką jie patys nori apie save pasakyti, nebando suvokti jų praeities, gyvenimo iki Anglijos, išprovokuoti savirefleksijos momentų, paskatinti apibendrinti Anglijoje įgytą patirtį. Kita filmo veikėja Sandra, be abejo, apdovanota ne tik šiais sugebėjimais, bet ir humoro jausmu bei autoironija. Ji moka meistriškai manipuliuoti kitais. Save Jevdokimovui ji vaidina gana atvirai ir tiksliai, todėl sodrūs Sandros monologai tiesiai į kamerą tampa neabejotinu filmo centru, nors režisierius galėjo parodyti ir tai, kas slypi už tos bravūriškos vaidybos.

„Second Hand“ – iš tų retų lietuviškų dokumentinių filmų, kalbančių ne apie didvyrišką praeitį ar menininkus, bet apie žmones, kasdien konkrečiai išgyvenančius kelis dešimtmečius trunkančią visuomenės ir politinę transformaciją. Tačiau, man regis, režisieriui pristigo kantrybės ir ambicijų išsamiau atskleisti tą šiuolaikinį žmogų ir jo santykius su visuomene, socialine struktūra. Pristigo tos, Marcelio Łozińskio žodžiais tariant, „sutirštintos realybės“, kuri tikrovės stebėjimą paverčia dokumentiniu kinu.

Rodo TV

Vasarą nieko naujo

Bulgarų Kristinos Grozevos ir Petaro Vylčanovo filmas **„Šlovė“** (**„LRT Plius“, 12 d. 21.30**) turėtų vadintis „Slava“, nes rusiškas laikrodis „Slava“ yra vienas šios karčios komedijos veikėjų. Tiksliau, jo dovanojimo motyvas. Kad su tėvų dovanotais laikrodžiais reikia elgtis atsargiai ir perduoti palikuonims, rodė dar Quentino Tarantino „Bulvarinis skaitalas“. Bulgarų filme tėvo dovanotą laikrodį „Slava“ kaip savo akį saugo ir kasdien prisuka geležinkelio darbininkas Canko Petrovas (Stefanas Denoliubovas). Jis punktualus ir padorus žmogus. Kartą stotyje radęs krepšį su didžiule pinigų suma, Canko atiduoda jį policijai. Susisisekimo ministerija apdovanoja Canko naują laikrodžiu, kuris beveik iškart sugenda, o senasis „Slava“ dingsta ministerijos labirintuose. Canko visais būdais bando jį atgauti, kol tampa įpainiotas į politinę bylą, mat žiniasklaida kaltina ministeriją didelio masto korupcija. Tada viešųjų ryšių specialistė nusprendžia, kad paprastas ir doras Canko, kuris atrodo lyg perkeltas į šiuolaikinę Bulgariją iš kitos, paprastesnės analoginės epochos, gali „sužmoginti“ ministerijos įvaizdį. Tačiau Canko pernelyg padorus. Iš jo juokiasi bendradarbiai, jis nemoka kalbėti, bet iškart sužadina simpatiją.

Pagal visas panašių filmų taisykles viešųjų ryšių specialistė Julija turėtų būti ne tik Canko antagonistė, bet ir manipuliuotoja, karjeristė, trumpai tariant, kažkas panašaus į tą stereotipų rinkinį, kurį vieno ar kito PR specialisto pavidalu matome televizijose per rinkimų kampanijas ir po jų. Tačiau Julija, priešingai, filme darosi vis simpatiškesnė, net jei jos ir nepamilsime. Pasikeitęs požiūris į Juliją, beje, suteiks daugiau įtaigos karčiai filmo pabaigai. Nežinau, ar po visų „Lietuvos geležinkelių“ aferų ir peripetijų dar reikia įkalbinėti žiūrėti „Šlovę“, bet filmo humoras ir nuoširdi empatija tikrai nenuvils.

Darbininkai, mokytojai ar tiesiog paprasti žmonės šių dienų kine atrodo daug egzotiškesni personažai už visokio plauko ateivius iš kosmoso. 1984 m. pasirodžiusios Marko Rydello dramos **„Upė“** (**LRT, 9 d. 00.10**) veikėjai – jaunų fermerių pora. Jie kovoja už savo žemę, teisę ją dirbti. Vietinis turtuolis supirkinėja žemę, kad galėtų ją užlieti ir statyti pelningą elektrinę. Tačiau Mei ir Tomas (dar visai jauni Sissy Spacek ir Melas Gibsonas) ryžtasi nelygiai kovai su koncernu, nors beveik visi kaimynai jam nusileido. Šeimos skolos auga, nes bankas atisako suteikti paskolą, ir Tomas priverstas pradėti dirbti fabrike.

Pasirodymo metais atrodė, kad „Upė“ tęsia dar 4-ojo dešimtmečio pabaigoje susiformavusią JAV socialinio kino tradiciją. Manau, kad šiuolaikiniame kontekste garsesnė bus ekologijos tema. Ją pabrėžia ir Vilmoso Zsigmonto nufilmuoti epiški vaizdai – potvynio užlietos žemės, audros skandinami naminiai gyvuliai, žmonių kova su gamtos stichija.

Į šiuolaikiškumą pretenduoja Michaelo Almereydos filmas **„Cimbelinas“** (**LNK, 11 d. 22.30**). Jo veikėjai – narkotikais prekiaujanti motociklininkų gauja. Korumpuoti ryšiai juos sieja su policija, todėl „verslas“ klesti. Tačiau Cimbelino žmona nori, kad vyras nutrauktų ryšius su policija, nes trokšta didesnio pelno. Tada mieste prasideda kova. Intrigos ir žmogžudystės apima vis didesnę miesto dalį. Nė vienas nėra saugus.

Edas Harris, Ethanas Hawke'as, Dakota Johnson ar Milla Jovovich, manau, sutiko vaidinti šiame mažo biudžeto filme todėl, kad tikėjosi įkūnyti Shakespeare'o tragediją, kurios veiksmas perkeltas į mūsų dienas. Tačiau šis režisieriaus pasirinktas principas gali atrodyti naujas tik pastarąjį šimtmetį giliai įmigusiam naivuoliui, siekiančiam neva priartinti klasiką prie šiuolaikinio žiūrovo. Tokia švietėjiška liga, regis,

„Šlovė“

apsikrėtęs ir ne vienas lietuvių teatro kūrėjas. Nors Shakespeare'o veikėjai ir mėgsta persirenginėti, toks kostiumų pasikeitimas kaip „Cimbeline“ nieko nereiškia. Kad klasikinis veikalas įgautų naują skambesį, reikia ne tik šiuolaikinių kostiumų ir urbanistinių peizažų, bet ir mokėti žaisti su žiūrovų lūkesčiais arba gilintis į klasikinį tekstą, paverčiant jį darbine medžiaga. „Cimbeline“ nėra nei vieno, nei kito požiūrio, tekstas sutrumpintas daugiau nei per pusę, monologų beveik nelikę, pasakojimas virtęs dar viena žiauria istorija apie baikerius ir policininkus.

Kad prasidėjo vasara, rodo televizijų programos, kuriose daug kartojimų ir visokio sporto, net lietuviško futbolo, kuris savaime atrodo oksimoronas. **„LRT Plius“ šeštadienį** (**8 d. 21 val.**) pradeda kartoti filmus apie agento 007 nuotykius. Pirmasis – 1962-aisiais sukurtas Terence'o Youngo **„Daktaras Ne“** – dar pigus, mažo biudžeto filmas, perkeliantis į Jamaiką, kur Džeimsas Bondas (Sean Connery) ieško britų agento žudiko ir susitinka su genialiu mokslininku, įkūnijančiu pasaulinį blogį.

Žiūrovams, regis, tada reikėjo tiek nedaug, kad Bondas virstų mėgstamu personažu ir kelis dešimtmečius žadintų jų fantazijas. Dabar filmams apie Bondą reikia vis daugiau milijonų, kuo įmantresnių gaudynių ir vis mažiau lieknų gražuolių, bet blogis lieka toks pat – galingas ir abejingas pasauliui.

Jūsų –
Jonas Ūbis

Kino naujienos trumpai

Pagal užsienio žiniasklaidą

„Platininiai liūtai“ – Krzysztofui Zanussi

Lenkų vaidybinių filmų festivalis paskelbė, kad šiemet rugsėjo 21 d., uždarant 44-ąjį festivalį, „Platininiai liūtai“ už gyvenimo nuopelnus bus įteikti kino ir teatro režisieriui, scenaristui, prodiuseriui, eseistui, filosofui Krzysztofui Zanussi. Šį apdovanojimą skiria festivalio direkcija. Tarp anksčiau apdovanotųjų – Andrzejus Wajda, Jerzy Antczakas, Sylwesteris Chęcińskis, Tadeuszas Chmielewskis, Tadeuszas Konwickis, Januszas Majewskis, Romanas Polańskis, Witoldas Sobocińskis, Jerzy Wójcikas, Jerzy Gruza, Jerzy Skolimowskis.

Krzysztofas Zanussi gimė 1939 m. birželio 17 d. Varšuvoje, italų kilmės inteligentų šeimoje. Prieš tapdamas kino režisieriumi įgijo visapusišką išsilavinimą – Varšuvos universitete studijavo fiziką, paskui filosofiją Krokuvos Jogailos universitete. Dar būdamas studentas Zanussi tapo aktyviu kino mėgėju. Kiną jis studijavo Lodzėje – čia 1967 m. jam buvo įteiktas režisieriaus diplomas. Nuo 1980 m. Zanussi – kino susivienijimo „Tor“ vadovas.

Zanussi – autorinio kino kūrėjas, jo filmus sunku priskirti kuriai nors vienai lenkų ar pasaulinio kino srovei ar krypčiai. Režisierius pats rašo savo filmų scenarijus, dažnai imasi egzistencinių temų. Šią kryptį pradėjo debiutinis jo filmas „Kristalo struktūra“ (1969). Zanussi nuosekliai plėtoja savitą kino stilių, savo herojus supriešina su moralinėmis dilemomis ir krikščioniškų vertybių pasirinkimu arba jų atmetimu. 8-ajame dešimtmetyje pasirodė dalis svarbiausių Zanussi filmų – „Šeimyninis gyvenimas“ (1971), „Iliuminacija“ (1973), „Ketvirčio ataskaita“ (1974), „Apsauginės spalvos“ (1976). 1984 m. jis sukūrė „Ramios saulės metus“ – Venecijos „Auksiniais liūtais“ apdovanotą filmą. Vėliau Zanussi kūrė daug bendros gamybos filmų, sulaukusių tarptautinio pripažinimo. Pastaraisiais metais jis aktyviai bendradarbiauja su lietuvių, ukrainiečių kinematografininkais. Režisierius sukūrė per trisdešimt pilno metražo vaidybinių filmų, daug televizijos filmų, dramos ir operos spektaklių. Jis moko kino režisūros visame pasaulyje, yra parašęs ne vieną į daugelį kalbų išverstą knygą.

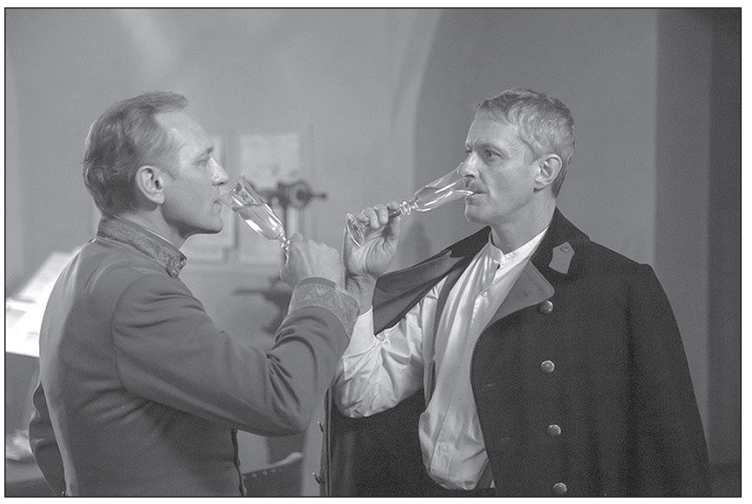

„Eteris“

XXI a. Zanussi liko ištikimas savo kūrybai būdingoms moralinių dilemų, gyvenimo ir mirties dialektikos temoms. Naujausią jo filmą „Eteris“, kurio premjera įvyko pernai Gdynėje, šiemet rodė „Kino pavasaris“, režisierius tapo Vilniaus kino festivalio laureatu.

Netrukus pasirodys naujas Boriso Chlebnikovo serialas

Rusų režisierius Borisas Chlebnikovas („Aritmija“) baigė naują serialą „Štormas“, kuriame pagrindinį moters vaidmenį sukūrė Anna Michalkova, vaidinusi ir ankstesniame Chlebnikovo seriale „Paprasta moteris“. „Štormas“ pasakoja apie du draugus – Michailą (Maksimas Lagaškinas) ir Sergejų (Aleksandras Robakas). Michailas dirba žmogžudysčių tyrimo, Sergejus – kovos su korupcija skyriuje. Kad išgelbėtų žmoną (Michalkova) nuo mirtinos ligos – gautų pinigų brangiai kainuojančiai operacijai, Sergejus daro nusikaltimus ir bando paslėpti įkalčius. Nusikaltimus tiriantis Michailas pradeda įtarti, kad jo draugas prisidėjo prie nusikaltimų, bet įrodymų neturi. Serialas pasirodys vaizdo kanale „Start“, nors tiksli data dar nežinoma. Pirmoji serialo serija bus rodoma festivalyje „Kinotavr“, kuriame „Aritmija“ prieš dvejus metus laimėjo pagrindinį prizą.

Serialo pristatomąjį filmuką galima pasižiūrėti čia: https://www.youtube.com/watch?time_continue=2&v=3W7njlYufIY

Martinas Scorsese nerimauja dėl aktorių atjauninimo

Duodamas interviu „The Guardian“ Martinas Scorsese tvirtino, kad pastaraisias metais kine gausiai naudojamos grafinės aktorių atjauninimo technologijos kelia nerimą. Jis mano, kad nepaisant gerai patemptos odos išlieka akių problema.

„Štormas“

Scorsese dabar baigia filmą „Airis“ („The Irishman“), kuriame aktyviai naudojamos atjauninimo technologijos. Filmo veikėjas – samdomas žudikas Frankas Sheeranas, kuriam priskiriamos daugiau nei dvidešimt penkios žmogžudystės, tarp jų garsaus JAV profsąjungų veikėjo Jimmy Hoffos.

Filmo veiksmas nukelia į skirtingus laikus, todėl daugumą aktorių – Robertą De Niro, Alą Pacino, Joe Pesci – reikėjo atjauninti naudojantis kompiuterinėmis technologijomis. Šias technologijas ypač mėgsta „Marvel“ studija, kurianti daugybę komiksų ekranizacijų.

Luca Guadagnino sukritikavo išpuolius prieš Woody Alleną

Italų režisierius Luca Guadagnino („Vadink mane savo vardu“) Kanuose prisipažino, kad jam nepatinka situacija, susijusi su Woody Allenu, kurio karjera sustojo dėl senų kaltinimų seksualiniu išnaudojimu. Guadagnino sako ir toliau liekąs Alleno gerbėjas. Pasak Guadagnino, Allenas yra persekiojamas, o visi šio persekiojimo dalyviai patiria iškreiptą ir pirmykštį šio proceso malonumą. Guadagnino nuomone, Allenas prieš dvidešimt metų perėjo daug tyrimų (tarp jų ir kelias psichiatrų ekspertizes) ir buvo išteisintas. Kilus „Me Too“ judėjimui, kaltinimai buvo prisiminti, todėl „Amazon“ atsisakė išleisti paskutinį Alleno filmą „Lietinga diena Niujorke“ („Rainy day in New York“), o Allenas negavo finansavimo naujam projektui. Dabar jis teisiasi su sutarties sąlygas pažeidusia studija.

Piotras Buslovas kuria kriminalinę komediją

Populiarių filmų „Bumeris“, „Vysockis. Ačiū, kad gyvas“ režisierius Piotras Buslovas kuria kriminalinę komediją „BUMERang“. Pagrindinis filmo veikėjas farmacijos verslo savininkas turtuolis Edikas įprato viskam vadovauti ir viską kontroliuoti. Tačiau likimas pateikia jam staigmeną: bedarbis dailininkas Petrovičius, nusprendęs atsisveikinti su gyvenimu, nukrinta nuo daugiaaukščio stogo tiesiai ant naujutėlės verslininko mašinos. Suprasdamas, kad Petrovičius niekad neišmokės skolos, Edikas nusprendžia, kad dailininkas dirbs jam nemokamai. Pagrindinius vaidmenis filme kuria Dmitrijus Nagijevas ir Vladimiras Syčiovas.

Pagal užsienio žiniasklaidą parengė Ž. P.

Kronika

Atgimstančiame Paupyje – naujas modernus kino teatras

Vilniaus senamiestyje atgimstančiame Paupio rajone duris atvers kino teatras „Pasaka“. Į pirmuosius seansus žiūrovus jis pakvies jau kitų metų pradžioje.

„Kurdami Paupį siekėme, kad atgimstanti Vilniaus senamiesčio dalis taptų gyva, miestiečius traukiančia vieta, kurioje būtų gera gyventi, dirbti, leisti laisvalaikį. Viena tokių traukos erdvių kino mėgėjams, tikiu, taps „Pasaka“, – sako vienos didžiausių Lietuvoje erdvės gyvenimui, darbui ir poilsiui kuriančių bendrovių „Darnu Group“ generalinė direktorė Sigita Survilaitė-Mekionienė.

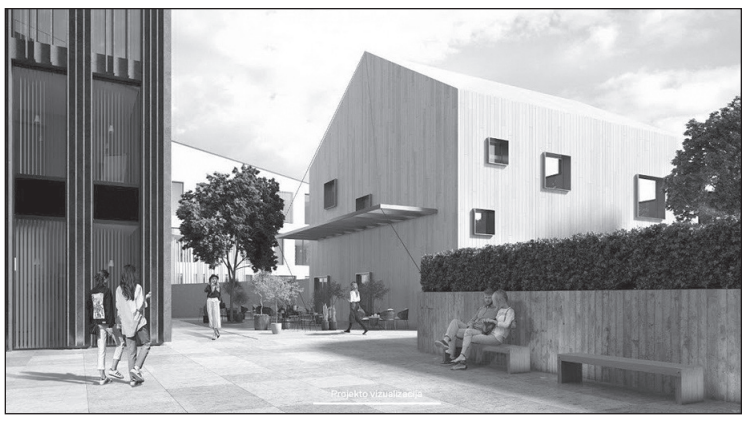

„Pasakos“ kino teatras įsikurs Paupio visuomeniniame ir verslo kvartale. Kino mėgėjai rinksis dviejų aukštų 430 kv. m ploto pastate, išsiskiriančiame medine apdaila ir patalpų aukščiu. Didžiosios kino salės, įsikursiančios antrame aukšte, lubų aukštis sieks net septynis metrus. Iš viso kino teatras galės priimti per 200 žiūrovų, čia bus rengiamos ir konferencijos.

2009 m. įkurtas pirmasis kino teatras „Pasaka“ jau dešimtmetį veikia Vilniaus Šv. Ignoto gatvėje. Į europietišką ir kokybišką kiną orientuotame kino teatre per metus apsilanko 80 tūkst. žiūrovų. Kino teatro vadovės Andrės Balžekienės teigimu, Paupyje bus tęsiama „Pasakos“ vertybinė linija ir rodomi kokybiški filmai, atrinkti rankomis ir širdimi.

„Nepaprastai džiugu, kad kuriant Paupio viziją vietos atsirado ir kinui. Kadaise buvo gana įprasta planuojat naujus gyvenamuosius rajonus juose numatyti vietą kino teatrui. Po nepriklausomybės atgavimo daugybė kino teatrų buvo uždaryti, o naujų nepastatyta. Viliuosi, kad kino žiūrėjimo tradicijos atgimsta, o nauja kokybišką kino repertuarą siūlanti vieta padės jas dar labiau sustiprinti“, – sako A. Balžekienė.

„Pasaka“ priklauso „Europa Cinemas“ tinklui, siejančiam europietiško kino teatrus. Jame šiuo metu veikia dvi kino ir viena „namų kino“ salės. Lietuvoje „Pasaka“ rengia didelio dėmesio sulaukiančius „Kiną po žvaigždėmis“ Valdovų rūmuose, tarptautinį moterų filmų festivalį „Šeršėliafam“ ir plėtoja namų kino platformą „ŽMONĖS Cinema“.

Paupio rajoną sudarys septyni kvartalai. Čia įsikurs daugiau nei 700 šeimų, o komercinei ir administracinei veiklai skirtame kvartale bus įrengta 15 tūkst. kvadratinių metrų biurams, sporto klubas, dirbs daugybė kasdienes paslaugas teikiančių įmonių, parduotuvėlių, o miestiečių traukos centru taps Paupio turgus, kuriame produktus siūlys geriausi maisto gamintojai, veiks įvairios užkandinės ir kavinės, gurmanų maisto akademija, vyks įvairiausi renginiai.

Į rajono plėtrą „Darnu Group“ investuoja 150 mln. eurų. Dar šiais metais bus baigti pirmieji trys gyvenamieji kvartalai, kuriuose bus įrengti 382 butai ir kursis pirmieji biurų patalpų nuomininkai.

„Pasakos“ inf.

Aptemimas

„Sapnavau sapnavau“ Jaunimo teatre

Ieva Tumanovičiūtė

Spektaklyje „Sapnavau sapnavau“ nėra vaizdo, kurį galima būtų nufotografuoti ar aprašyti. Jis vyksta tamsoje, su kuria neapsipranta akys, ir nėra skirtumo, ar būsi užsimerkęs, ar atsimerkęs. Su tokia aklina tamsa kasdienybėje retai susiduriama. Ji išryškina garsus ir skatina klausytis. „Sapnavau...“ atveju, iš skirtingų taškų erdvėje sklindant įrašytiems balsams, susiduriama su dviem baimėmis – baime nusikalsti ir baime prarasti artimą.

Režisierės Kamilės Gudmonaitės, dramaturgės Teklės Kavtaradzės ir kompozitoriaus Dominyko Digimo sukurtame dokumentiniame spektaklyje, kurio premjera Jaunimo teatre įvyko gegužės 17 d., veikia tamsa, žodžiai ir garsai. „Sapnavau...“ prasideda veriančia muzika, lydinčia į nepažintą požemį ir įvedančia į kalinių pasakojimus. Skirtingi jų balsai sklinda iš įvairių taškų erdvėje, siekiant supažindinti su kiekvienu atskirai. Iš balso tembro, kalbėjimo manieros, akcento, vartojamų žodžių galima įsivaizduoti kalbančiojo išvaizdą, amžių, patirtį. Lukiškių kalinių pokalbiuose su režisiere ir dramaturge (jų klausimus užduodantys balsai taip pat retkarčiais girdimi) susipina įvairios temos: dabartinio gyvenimo sąlygos, nusikaltimas, vaikystė, kaltė, tikėjimas, sapnai, atgaila...

Konceptualus „Sapnavau...“ sumanymas emociškai paveikus, sukeliantis apvalantį katarsį per susidūrimą su baimių – atimti gyvybę ir netekti artimo – išsipildymu. Atjautą nuteistiesiems (keturi iš penkių kali iki gyvos galvos) skatina suvokimas, kad jie panašūs į mus, sėdinčius tamsoje ant ratu sustatytų kėdžių, – jie galėtų sėdėti mūsų vietoje, o mes jų. Dalies jų nusikaltimai įvyko atsitiktinai, neplanuotai, susiklosčius tam tikroms aplinkybėms, todėl nė vienas nėra apsaugotas nuo proto aptemimo, po kurio gyvenimas negrįžtamai pasikeistų. Ant kiekvienos žiūrovo, tiksliau, klausytojo, kėdės guli atvirukas, kuriame po spektaklio galima parašyti laišką kaliniams, tačiau užuojautą, gailestingumą ir tikėjimą pokyčiu nelengva perteikti žodžiais, nors norėtųsi pasakyti ką nors, kas galėtų palengvinti jų kančią.

Spektaklio dramaturgiją sudaro trys dalys: pokalbiai su kaliniais, aukų artimaisiais ir vėl kaliniais. Tai išryškina kontrastą: kadaise artimuosius praradusiųjų balsuose atsispindi įvairesnės emocijos, net retkarčiais nuskamba juokas – kalinių intonacijose to nėra. Žinoma, tai nereiškia, kad aukų artimųjų kančia lengvesnė, o susitaikymui reikia mažiau laiko. Spektaklio kūrėjos klausia, ar įmanomas dialogas tarp šių grupių. Ar galima atsiprašyti ir atleisti? Tegul tai lieka atviri klausimai, tačiau spektaklis įrodo, kad kalbėtis galima. Panašiai kaip stengiamasi negalvoti apie mirtį, kaliniai, esantys visuomenės ir kultūros dalis, paverčiami nematomais, o tai paprasčiausiai nesąžininga.

Neprikišamai spektaklio programėlėje atkreipiamas dėmesys į Lukiškių kalėjimo situaciją (jo uždarymą ir kalinių perkėlimą), į bausmių reformas, į žmogaus teisių nepaisymą kalinimo įstaigose ir pan. Tačiau pats kūrinys nevirsta probleminiu straipsniu, nes audiospektaklyje susikoncentruojama į konkrečių žmonių patirtis. Kūrėjos savo požiūrį pirmiausia išreiškia pagarba ir dėmesiu spektaklio veikėjams, su kuriais metus susitikdavo ir bendravo, parodydamos, kad dialogas su kaliniais įmanomas, nors nėra lengvas ir vienprasmiškas, ypač prisimenant jų aukų artimuosius. Šis humaniškas žvilgsnis į žmogų skatina susirūpinti ir tuo, kas vyksta kalinimo įstaigose, daug pasakančiose apie mūsų visuomenę. Įdomu, kad prasidėjus Lukiškių kalėjimo iškeldinimui kūrėjos negali sužinoti, kur buvo perkelti kaliniai, su kuriais jos bendravo. Apskritai visa reabilitacinė veikla nutrūko.

Kartu būdamas ir socialinis projektas, „Sapnavau...“ pirmiausia yra meno kūrinys, prasmingai pratęsiantis Gudmonaitės kūrybą. Neatsitiktinai ir jo pavadinimas susijęs su debiutiniu režisierės spektakliu „Sapnas“ (2014). Savo kūriniuose ji tyrinėja žmogaus tapatybę, jos formavimąsi. Prieštaringa ir sudėtinga žmogiškoji būtis „Sapnavau...“ prilygsta senovės graikų tragedijų ar dostojevskiškos sumaišties mastui.

Vis dažniau Gudmonaitė remiasi kūrybinio bendradarbiavimo principais: spektaklyje „Trans Trans Trance“ (2017) jos lygiavertėmis kūrybos partnerėmis tapo aktorės, „Sapnavau...“ – dramaturgė Kavtaradzė. Režisierė drąsiai eksperimentuoja, o jos bandymų rezultatai pasiekia žiūrovą, nes kiekviename kūrinyje, taip pat ir „Sapnavau...“, ji tiksliai žino, kokį santykį siekia kurti su žiūrovu, ir geba numatyti, kaip kiekvienas meninis sprendimas jį paveiks. Todėl palyginti su dalimi jaunųjų teatro kūrėjų, kurių sumanymai taip ir lieka žodžiais, o ne darbais, Gudmonaitė – brandi menininkė, jos nuosekliame kelyje galima stebėti sąmoningus pasirinkimus ir kryptingus pokyčius. Režisierė sako šiuo metu siekianti, kad „teatras padėtų žiūrovams išgirsti tuos, kurie patys kalbėti negali“.

Formos požiūriu režisierė išlieka tiksli ir valinga. Garsas (muzika), vienas svarbiausių jos kūrybos elementų, audiospektaklyje tampa dominuojantis. Kitaip nei kituose audiospektakliuose, pavyzdžiui, „Nachlass. Kambariai be žmonių“, „Remote Vilnius“, „Vieno buto istorija“ ir t.t., „Sapnavau...“ pašalinami judėjimo ir aplinkos stebėjimo aspektai. Jo estetinė patirtis iš dalies galėtų būti palyginta su miniatiūra „Kelionė be bagažo“, kurioje už žiūrovus juosiančios širmos aktoriai kuria garsus, leidžiančius „aplankyti“ skirtingas vietas. Tačiau dokumentinis audiospektaklis „Sapnavau...“ nėra žaisminga, vaizduotę ugdanti kelionė, tai rimtas ir sunkus pokalbis apie nusikaltimą, bausmę, praradimą ir gyvenimą.

Anonsai

Knygos „Menas ir politika Vilniaus viešosiose erdvėse“ pristatymas

Birželio 12 d. 19 val. Lietuvos nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos Renginių erdvėje vyks šių metų Venecijos bienalės Lietuvos paviljono komisarės, menotyrininkės ir šiuolaikinio meno projektų kuratorės Rasos Antanavičiūtės knygos „Menas ir politika Vilniaus viešosiose erdvėse“ pristatymas.

Autorė tyrinėja istoriją, kad suprastų ir paaiškintų šiandienos procesus. Knygoje ji nuosekliai

pasakoja apie Vilniaus viešųjų erdvių simbolinio ženklinimo raidą 1895–1953 m.: nuo vėlyvosios Rusijos imperijos iki stalininės Sovietų Sąjungos.

Pristatyme dalyvauja autorė, istorikas ir rašytojas Tomas Vaiseta, architektūros istorikė Marija Drėmaitė. Renginį veda leidėja Ūla Ambrasaitė.

Diskusijoje bus keliami klausimai:

- Ką apie skirtingų valdžių ideologijas pasakojo XX a. pirmojoje pusėje statyti paminklai?
- Kas juos statė?
- Ar šiandien tos pačios taisyklės ir būdai yra aktualūs?
- Ar jie atspindi dabartines žmonių vertybes?
- Galbūt yra kitokių, įdomesnių būdų, kalbančių su miestiečiais apie istorines ir šiuolaikines aktualijas?

Rengėjų inf.

VILNIAUS FESTIVALIS 2019

2019 m. birželio 3–21 d.
Vilnius

Birželio 8 d., šeštadienis, 19 val., Valdovų rūmų Didžioji renesansinė menė
„Baroko orkestras „Il Pomo d'Oro“ pristato Edgarą Moreau“
Tarptautinis baroko orkestras IL POMO D'ORO
Solistas EDGAR MOREAU (violončelė, Prancūzija)
Programa:
JOHANN ADOLF HASSE – Fuga ir Grave g-moll
GIOVANNI BENEDETTO PLATTI – Koncertas violončelei, styginiams ir *basso continuo* D-dur, D-WD 650
FRANCESCO DURANTE – Koncertas styginiams Nr. 2 g-moll
ANTONIO VIVALDI – Koncertas violončelei, styginiams ir *basso continuo* a-moll, RV 419
JOHANN ADOLF HASSE – Sinfonia g-moll, op. 5 Nr. 6
GEORG PHILIPP TELEMANN – Divertismentas B-dur, TWV 50:23
LUIGI BOCCHERINI – Koncertas violončelei ir styginiams D-dur, G. 479
Bilietai – 15, 20, 30, 40 Eur

Birželio 9 d., sekmadienis, 19 val., Valdovų rūmų Renginių salė „Synaesthesis“. Abipus geležinės uždangos“
Ansamblis SYNAESTHESIS (vadovai Karolis Variakojis, Marta Finkelštein)
Dirigentas KAROLIS VARIAKOJIS
Programa:
PIERRE BOULEZ – „Dérive 1“
MORTON FELDMAN – „For Frank O'Hara“
GYÖRGY LIGETI – „Continuum“; Etiudai Nr. 1 „Désordre“ ir Nr. 4 „Fanfares“
BRONIUS KUTAVIČIUS – Instrumentinis kvintetas „Praeities laikrodžiai“
ALFRED SCHNITTKE – „Serenada“ penkiems instrumentams
Bilietai – 15, 20, 30, 40 Eur

Birželio 11 d., antradienis, 19 val., Vilniaus universiteto Šv. Jonų bažnyčia
„Sergejus Krylovas ir draugai“
LIETUVOS KAMERINIS ORKESTRAS
Meno vadovas, dirigentas ir solistas SERGEJ KRYLOV (smuikas; Rusija, Italija, Lietuva)
Solistai: PAVEL VERNIKOV (smuikas; Ukraina, Šveicarija), SVETLANA MAKAROVA (smuikas; Baltarusija, Šveicarija), ELENA DAUNYTĖ (violončelė), GLORIA CAMPANER (fortepijonas, Italija)
Programa:
VIDMANTAS BARTULIS – „I like F. Schubert“ (Kvintetas C-dur, op. 163 *Adagio*)
ALGIRDAS MARTINAITIS – „Trijų m'art sezonų komedija“ smuikui ir kameriniam orkestrui
ALFRED SCHNITTKE – „Moz-Art à la Haydn“ 2 smuikams ir kameriniam orkestrui
GIYA KANCHELI – Koncertas fortepijoniniam trio ir styginių orkestrui „Middelheim“
Bilietai – 20, 30, 40, 50 Eur

Birželio 14 d., penktadienis, 19 val., Vilniaus universiteto Šv. Jonų bažnyčia
„Moniuszko 200. Keturios Aušros vartų litanijos“
Solistai:
VERA TALERKO (sopranas, Latvija)
EWA WOLAK (mecosopranas, Lenkija)
RAFAŁ BARTMIŃSKI (tenoras, Lenkija)
LIUDAS MIKALAUSKAS (bosas)
KAUNO VALSTYBINIS CHORAS
LIETUVOS NACIONALINIS SIMFONINIS ORKESTRAS
Dirigentas ANTONI WIT (Lenkija)
Programa: STANISŁAW MONIUSZKO – Keturios „Aušros vartų litanijos“ solistams, chorui ir orkestrui
Bilietai – 15, 20, 30, 40 Eur
Koncerto partneris – Lenkijos institutas Vilniuje
Koncertą globoja: Lietuvos nacionalinė UNESCO komisija, Lenkijos nacionalinė UNESCO komisija

***

Festivalio rengėjai:
Lietuvos nacionalinė filharmonija, VšĮ „Vilniaus festivaliai“, Vilniaus miesto savivaldybė

***

www.vilniusfestival.lt

Parodos

Vilnius

Nacionalinė dailės galerija
Konstitucijos pr. 22
XX a. Lietuvos dailės ekspozicija

Vilniaus paveikslų galerija
Didžioji g. 4
Chodkevičių rūmų klasicistiniai interjerai
Lietuvos dailė XVI–XIX a.
Jurgio Baltrušaičio memorialiniai baldai
Paroda „Vilnius dailėje. 1939–1956“
Jono Rustemo paveikslas „Veneros gimimas“ iš Ramučio Petniūno privačios kolekcijos

Radvilų rūmai
Vilniaus g. 24
Europos dailė XVI–XIX a.
„Dubingių ir Biržų kunigaikščiai Radvilos“
Lietuvių liaudies meno paroda „Mediniai stebuklai“
Paroda „Vilniaus priemiesčių topografija. XVIII a. pab. – XIX a. pr. Vilniaus gimnazijos mokinių braižyti žemėlapiai“

Taikomosios dailės ir dizaino muziejus
Arsenalo g. 3A
Paroda „Paryžiaus mados magai. 1920–1999 m.“
Paroda „Orų dienoraščiai“

Vytauto Kasiulio dailės muziejus
A. Goštauto g. 1
Vytauto Kasiulio kūrybos ekspozicija

Lietuvos nacionalinis muziejus
Arsenalo g. 1
Senosios Lietuvos istorija XIII–XIX a.
Lietuvių liaudies menas
Kryždirbystė
Tarpukario Lietuvai skirta ekspozicija
Paroda „Lietuvos partizanų 1949 m. vasario 16 d. deklaracija ir jos signatarai“
iki 16 d. – Giedriaus Kazimierėno darbų paroda
Arsenalo g. 3
Lietuvos archeologija

Gedimino pilies bokštas
Arsenalo g. 5
Gedimino pilies istorija ir ginklai
Interaktyvi ekspozicija „Laiko juostos vaizdai pro Gedimino pilies bokšto langus“
Apžvalgos aikštelė

Kazio Varnelio namai-muziejus
Didžioji g. 26
K. Varnelio kūrybos ir kolekcijos ekspozicija
Rasos Janulevičiūtės darbų paroda „Spalvotoji kaligrafija, įkvėpta Vydūno“

Signatarų namai
Pilies g. 26
Ekspozicija „Lietuvos kelias į valstybingumą nuo XIX a. II p. iki 1918 m. vasario 16 d.“
Tautinis atgimimas ir valstybės kūrimas: medaliai, monetos

Vilniaus gynybinės sienos bastėja
Bokšto g. 20 / 18
Vilniaus gynybinės sienos istorijos ir ginkluotės ekspozicija
Pastarųjų metų Lietuvos archeologijos atradimų paroda

Bažnytinio paveldo muziejus
Šv. Mykolo g. 9
Paroda „Ispanijoje užgimęs, Antakalnyje pamiltas. Jėzaus Nazariečio atvaizdai Lietuvoje“
Paroda „Vilniaus vienuolijos ir jų lobynai. Bernardinės“
Paroda „Atradimai: Markučių Šv. Barboros koplyčios fasado ikonos“

MO muziejus
Pylimo g. 17
Paroda „Gyvūnas – žmogus – robotas“
Paroda „Bendrabūvis“

Valdovų rūmai
Katedros a. 4
Raimondo Paknio paroda „Mūro istorijos. Nykstantis Abiejų Tautų Respublikos paveldas“

VDA parodinė erdvė „Krematoriumas / meno krosnys“
Maironio g. 6, II vidinis kiemas
iki 10 d. – Jono Kazlausko paroda „Arkties vaikai“

Galerija „Kairė–dešinė“
Latako g. 3
Camillos Borghese fotoinstaliacija „Miesto dialogai / Dialoghi urbani“
nuo 7 d. – Augusto Bidlausko kūrybos paroda „Tiek tos gamtos“

Prospekto fotografijos galerija
Gedimino pr. 43
Snieguolės Michelkevičiūtės fotoparoda „Moteris apie vyrus“

Vilniaus fotografijos galerija
Stiklių g. 4
Klauso Richterio paroda „Bajorai“

Pamėnkalnio galerija
Pamėnkalnio g. 1
Vidmanto Jusionio paroda „Prieš saulę“

Šv. Jono gatvės galerija
Šv. Jono g. 11
Vilijos Kisieliūtės paroda „Nuo garso iki tylos“

Galerija „Arka“
Aušros Vartų g. 7
nuo 13 d. – Alfonso Čepausko paroda „Būties panorama“
iki 15 d. – tarptautinių mainų projekto „Paris – Vilnius“ paroda „Voyage“
iki 11 d. – Vilniaus J. Vienožinskio dailės mokyklos Naujosios Vilnios filialo moksleivių kūrybinių darbų paroda „Tapybos linija“

Dailininkų sąjungos galerija
Vokiečių g. 4
Ričardo Filistovičiaus kūrybos paroda „Letargo miegas. Prisikėlimas“
nuo 7 d. – Jono Kazlausko tapybos paroda „Žvilgsniai iš praeities“

Marijos ir Jurgio Šlapelių muziejus
Pilies g. 40
nuo 7 d. 10–19.30 – Tibeto vienuolio Lamos Nimos smėlio mandala Išlaisvintojai Tarai
iki 9 d. – Alfonso Čepausko instaliacijos „Žaidimai Neringos smėlynuose“

Pylimo galerija
Pylimo g. 30
iki 15 d. – Justinos Adomavičienės tapybos paroda „Iš vėjo ir tylos“

AV17 galerija
Totorių g. 5
Lucos Vanello (Italija, Slovėnija) personalinė paroda „Drėgni raumenys laukia“

Jono Meko vizualiųjų menų centras
Malūnų g. 8
Juozo Milašiaus paroda „Plastikas kartonas¬ electric & acoustic“

Teatro, muzikos ir kino muziejus
Vilniaus g. 41
Paroda „Vanduo ir žemė. Martinaičio trilogija Mazūro teatre“
Baleto solistės Leokadijos Aškelovičiūtės jubiliejui skirta paroda „Meilė šokiui“
Paroda „Stanislavas Moniuško – aštuoniolika kūrybos ir meilės metų Vilniuje“

Vilniaus vaikų ir jaunimo meno galerija
Vilniaus g. 39 / 6
Paroda „Ežiukas – Mažasis Princas kosminiame ūke“

Vilniaus rotušė
Didžioji g. 31
Gintauto Trimako fotografijų paroda „Tavo bažnyčios“
Alio Balbieriaus fotografijų paroda „Vilniaus mozaika“

Valstybinio Vilniaus Gaono žydų muziejaus Tolerancijos centras
Naugarduko g. 10 / 2
Savickų šeimos menininkų paroda „Kartos ir likimai“
Jehošuos Kovarskio tapybos paroda „Chaoso sutramdymas“

Užupio meno inkubatoriaus projektinė erdvė „Kalnas“
Krivių g. 10 A
Fedoro Aleksandrovičiaus (Ukraina) darbų paroda „Laukiantys angelo“

Grafo galerija
Trakų g. 14
Babelio Mnauaro paroda „Blueprint of life“

Rašytojų klubas
K. Sirvydo g. 6
Paroda „Nutapyti eilėraščiai“: poeto Rimvydo Stankevičiaus poezija ir dailininko Eugenijaus Marcinkevičiaus tapyba

Galerija „555“
T. Ševčenkos g. 16
iki 10 d. – Ramunės Vėliuvienės paroda „Kontekstai“

„The Room“ galerija
Polocko g. 17
iki 8 d. – Inos Budrytės tapybos paroda „Saulės!“

Galerija „Fantomas“
Vytauto g. 57
Romualdo Požerskio fotoparoda „Kelias“

Galerija „Autarkija“
Naugarduko g. 41
Paroda „XVII a.“

Kaunas

Nacionalinis M.K. Čiurlionio dailės muziejus
V. Putvinskio g. 55
Paroda „Po Naktikovo ženklu: grafų Kosakovskių biblioteka“

M. Žilinsko dailės galerija
Nepriklausomybės a. 12
Paroda „Atminties kodas: Tilmansų palikimas Kaune“
Paroda „Tarptautinė tekstilės trienalė. Baltijos šalių tekstilė“
Paroda „Arbit Blatas (1908–1999): nuo Kauno iki Niujorko“
Paroda „Nakties vizijos: XVII–XX a. dailininkų kūriniai iš Mykolo Žilinsko kolekcijos“

Kauno paveikslų galerija
K. Donelaičio g. 16
Paroda „Atminties popierius“
Eimučio Markūno paroda „Miesto spalvinis kodas. Juoda“
nuo 7 d. – Kauno bienalės paroda „Po išvykimo | Prieš atvykstant“

Galerija „Meno parkas“
Rotušės a. 27
Dorotos Kuczmos ir Wacławo Kuczmos paroda „Vietos atmintis“
Irenos Petravičienės paroda „Kūrybos kelias“

Kauno fotografijos galerija
Vilniaus g. 2
iki 16 d. – Vokietijos menininkių dueto Haubitz+Zoche paroda „Hibridinis modernizmas. Bažnyčios Pietų Indijoje“

Klaipėda

KKKC parodų rūmai
Didžioji Vandens g. 2
Lietuvos tapybos meno projekto „Rekomendacija“ paroda
Paroda „Istorija ateičiai“

Baroti galerija
Aukštoji g. 12
Viktoro Paukštelio tapybos paroda „Ornitologinis sapnas“

Galerija „si:said“
Daržų g. 18
nuo 7 d. – Vlado Balsio paroda

Šiauliai

Fotografijos muziejus
Vilniaus g. 140
iki 16 d. – Virginijaus Kinčinaičio paroda

Šiaulių universiteto dailės galerija
Vilniaus g. 141
iki 10 d. – Šiaulių universiteto dailės, dizaino magistrantų integralus projektas

Panevėžys

Fotografijos galerija
Vasario 16-osios g. 11
Panevėžio tarptautinės fotografijos bienalės „Žmogus ir miestas 2019“ paroda

„Galerija XX“
Laisvės a. 7
iki 13 d. – Mykolės paroda „Gamtovaizdis“
nuo 14 d. – Girmanto Rudoko paroda

J. Miltinio dramos teatras
Laisvės a. 5
iki 14 d. – paroda „Aldona Gustas. Moterys su burnomis“

Spektakliai

Vilnius

Lietuvos nacionalinis operos ir baleto teatras
10 d. 11 val. *Kamerinėje salėje* – koncertas kūdikiams „Muzika mažoms ausytėms!“. Griežia LNOBT orkestro muzikantai: V. Makrickienė (smuikas), G. Kriščiūnaitė (smuikas), M. Makrickas (altas), M. Rutkauskas (violončelė). Koncerto vedėjas T. Dapšauskas, scenogr. G. Jonaitytė

Nacionalinis dramos teatras
Mažoji salė
7 d. 19 val., 9 d. 16 val. – M. von Mayenburgo „KANKINYS“. Rež. O. Koršunovas
8 d. 16 val. – M. Crimpo „LAIMĖS RESPUBLIKOJE“. Rež. M. Jančiauskas
11 d. 19 val. – J. Strømgreno „DURYS“. Rež. J. Strømgrenas
12 d. 19 val. – L. Adomaičio „VOICEKAS“ (pagal G. Büchnerį). Rež. A. Obcarskas
13 d. 19 val. – D. Zavedskaitės „ORFEO. MIESTO ŠVIESOS“. Rež. N. Jasinskas
15 d. 16 val. – „DREAMLAND“. Rež. M. Jančiauskas
Studija
13 d. 18 val. – I. Šeiniaus „KUPRELIS“. Insc. aut. A. Vozbutas, rež. P. Markevičius

Vilniaus mažasis teatras
7 d. 18.30 – J. Tumo-Vaižganto „DĖDĖS IR DĖDIENĖS“. Rež. G. Tuminaitė
9 d. 10 val. – „Čiulba ulba ūbauja“ (mokyklėlė visai šeimai „Strazdanėlės“)
12 d. 18.30 – W. Gibsono „DVIESE SŪPUOKLĖSE“. Rež. U. Baialievas
13 d. 13 val. – Teatralizuota ekskursija jaunimui
13 d. 18.30 – M. Ivaškevičiaus „MADAGASKARAS“. Rež. statytojas R. Tuminas, rež. A. Dapšys

Oskaro Koršunovo teatras
7 d. 19 val. *OKT studijoje* – „TRANS TRANS TRANCE“. Rež. K. Gudmonaitė
10, 12, 17, 18 d. 19 val. *OKT studijoje* – PREMJERA! D. Danilovo „ŽMOGUS IŠ PODOLSKO!“ Rež. O. Koršunovas

Vilniaus teatras „Lėlė“
15 d. 13 val. *Medininkuose* – S. Siudikos „PRINCESĖ IR KIAULIAGANYS“ (pagal H.Ch. Anderseną). Rež. A. Mikutis

„Menų spaustuvė“
8 d. 19 val. *Juodojoje salėje* – „GRAŽI IR TA GALINGA“. Kūrybinė komanda

„7md“ rekomenduoja

Dailė

Jau šį savaitgalį 12-ą kartą prasideda paprastai pačia geriausia prasme nustebinanti ir prasmingų klausimų iškelianti Kauno bienalė. Birželio 7–9 d. – atidarymo renginiai, o paroda, užsiėmimai ir kitokie įvykiai bendru pavadinimu „Po išvykimo / prieš atvykstant“ vyks iki pat rugsėjo 29 dienos. Daugiau informacijos – *www.bienale.lt*

Muzika

Rekomenduojame Vilniaus festivalio koncertus! Birželio 9 d. 19 val. Valdovų rūmų Renginių salėje – šiuolaikinės muzikos ansamblio „Synaesthesis“ koncertas „Abipus geležinės uždangos“. Dirigentas Karolis Variakojis. Greta vienų žymiausių pasaulyje modernistų – Pierre'o Boulezo, Mortono Feldmano ir György Ligeti – ansamblis prikelia bene ryškiausio Lietuvos kompozitoriaus Broniaus Kutavičiaus opusą „Praeities laikrodžiai“ (1977). Taip pat koncerte skambės vienas ankstyvųjų Alfredo Schnittke's opusų „Serenada“ penkiems instrumentams (1968).

Birželio 11 d. 19 val. Vilniaus universiteto Šv. Jonų bažnyčioje griežia Sergejus Krylovas ir Lietuvos kamerinis orkestras. Solo partijas atlieka ir įžymūs svečiai iš Šveicarijos, smuikininkai – Siono festivalio meno vadovas Pavelas Vernikovas ir Svetlana Makarova; jauna violončelininkė Elena Daunytė – daugelio tarptautinių konkursų laureatė, ansamblio „Regnum musicale“ narė; tarptautinių konkursų laureatė italų pianistė Gloria Campaner. Koncerto programoje – Vidmanto Bartulio, Algirdo Martinaičio, Alfredo Schnittke's ir Giyos Kancheli kūriniai.

Teatras

Prasidėjo trečiasis tarptautinis teatro festivalis „TheATRIUM“ Klaipėdoje. Tarptautinėje programoje birželio 7 d. rodomas spektaklis „Pelenai“ (Prancūzija), 8 ir 9 d. – „Margaretė“ (Lenkija), 10 d. – šokio pasakojimas apie globalizuoto pasaulio kasdienybę „Kirina“ (Belgija), 12 d. – nebyliojo kino estetika pasižymintis spektaklis „Anuomet“ (Pietų Korėja). Birželio 13 d. rodomą „Antiwords“ (Čekija) įkvėpė Čekijos prezidento, rašytojo Václavo Havelo kūryba, o ypač jo pjesė „Audiencija“ bei jos legendinis „samizdato“ garso įrašas (1978), kuriame Vaneko vaidmenį įskaitė pats Havelas. Birželio 16 d. festivalį uždarys Dhafero Youssefo ir grupės koncertas (Prancūzija). Visa programa – *www.kldt.lt.*

V. Kvedaravičiūtė, R. Latvėnaitė, I. Pakštytė, A. Zacharovaitė, M. Žemaitytė (Klaipėdos jaunimo teatras)
12 d. 19 val. *Juodojoje salėje* – spektaklis-koncertas „NEIŠMOKTOS PAMOKOS“. Rež. ir pjesės aut. – A. Špilevojus
14 d. 19 val. *Kišeninėje salėje* – „Kultūros naktis“. „KAS PASAULY G(A)RAŽIAUSIA?“. Rež. S. Degutytė („Stalo teatras“)
14 d. 18 val. *Kišeninėje salėje* – „Kultūros naktis“. „LAISVINAMIEJI“. Aut. K. Legenis ir P. Šimonis
14 d. 20 val. *Kišeninėje salėje* – „Kultūros naktis“. Trumpos lietuviško kino istorijos

Kaunas

Nacionalinis Kauno dramos teatras
7 d. 18 val. *Rūtos salėje* – „TROJIETĖS“ (Euripido tragedijų motyvais). Rež. P. Makauskas
8 d. 12 val. *Mažojoje scenoje* – „LABAS, LAPE!“ (pagal E. Daciūtės pasaką „Laimė yra lapė“). Rež. E. Kižaitė
9 d. 18 val. *Rūtos salėje* – S. Oksanen „APSIVALYMAS“. Rež. J. Jurašas
9 d. 19 val. *Ilgojoje salėje* – „KETURI“ (pagal V. Pelevino romano „Čiapajevas ir Pustota“ ištraukas). Rež. K. Gudmonaitė
11 d. 18 val. *Didžiojoje scenoje* – G. Labanauskaitės „ŽALGIRĖS“. Rež. V. Bareikis
12 d. 18 val. *Rūtos salėje* – Ch. Hamptono „PAVOJINGI RYŠIAI“. Rež. A. Jankevičius
13 d.18 val. *Didžiojoje scenoje* – PREMJERA! F. Dürrenmatto „SENOS DAMOS VIZITAS“. Rež. A. Giniotis
15 d. 18 val. *Didžiojoje scenoje* – J. Sobolio „GETAS“. Rež. G. Varnas (NKDT kartu su „Utopia“ teatru)

Kauno kamerinis teatras
8 d. 18 val. – A. Oz „VĖJO PRIGIMTIS“. Rež. G. Aleksa
9 d. 11 val. – pramoginis edukacinis užsiėmimas šeimai „Proto atostogos“ („Elementoriaus bitės“)
9 d. 12 val. – teatralizuota ekskursija „Teatrų bermudai“
13, 14 d. 17.30, 20 val. – „ATVIRA ODA“. Rež. K. Žernytė (Pojūčių teatras)
15 d. 12, 15 val. – PREMJERA! „MILŽINAS MAŽYLIS“ (pagal K. Zylės knygą). Rež. E. Kižaitė, dail. D. Kiaupaitė. Vaidina D. Kamarauskas, K.E. Mikolajūnaitė, G. Zapalskis

Klaipėda

Klaipėdos valstybinis dramos teatras
III tarptautinis teatro festivalis „TheAtrium“
7 d. 18.30 *Mažojoje salėje* – „PELENAI“ („Plexus Polaire“, Prancūzija)
8, 9 d. 15 val. *Kamerinėje salėje* – „MARGARETĖ“ (Janek Turkowski, Lenkija)
10 d. 18.30 *Didžiojoje salėje* – „Kirina“ („Faso Danse Theatre“, Belgija)
12 d. 18.30 *Didžiojoje salėje* – „ANUOMET“ („Haddangse Theatre“, Pietų Korėja)
13 d. 18.30 *Mažojoje salėje* – „ANTIWORDS“ („Spitfire Company“, Čekija)
14 d. 18.30 *Didžiojoje salėje* – „KITI ŽMONĖS“ („TR Warszawa“, Lenkija)
15 d. 18.30 *Mažojoje salėje* – aktorių kūrybinių dirbtuvių „Meistriškumo klasė“ pristatymas („Chorea teatras“, Lenkija)

Šiauliai

Šiaulių dramos teatras
8 d. 18 val. – M. Pagnolio „DUONKEPIO ŽMONA“. Rež. A. Lebeliūnas
9 d. 10, 11.30 val. *Mažojoje salėje* – „VANDENINIS NUOTYKIS“. Idėjos aut. ir rež. B. Banevičiūtė

Koncertai

Lietuvos nacionalinė filharmonija
9 d. 13.30 *Babriškių Šv. arkangelo Mykolo bažnyčioje*, 23 d. 13 val. *Senosios Varėnos Šv. arkangelo Mykolo bažnyčioje*, 30 d. 11 val. *Akmens Nukryžiuotojo Jėzaus bažnyčioje* – „Varėnos krašto muzikos festivalis su Palaimintuoju Teofiliumi – 2019“. Ansamblis „Musica humana“ ir solistai. Meno vad. R. Beinaris
15 d. 12 val. *Užpalių Šv. Nikolajaus Stebukladario cerkvėje* – tarptautinė poezijos šventė „Aukštaitijos literatūrinė vasara“ (...„ir saulas diementas žėruos...“). Valstybinis Vilniaus kvartetas. Programoje W.A. Mozarto, A. Dvořáko, F. Schuberto, J. Naujalio, J. Pakalnio, M.K. Čiurlionio kūriniai
16 d. 18 val. *Alytaus kultūros ir komunikacijos centro salėje* – Lietuvos nacionalinis simfoninis orkestras. Solistė J. Gringytė (mecosopranas). Dir. R. Šervenikas. Programoje G.F. Händelio, G. Rossini, G. Verdi, C. Saint-Saënso, H. Berliozo, G. Bizet kūriniai

Vilnius

„Vilniaus festivalis 2019“
8 d. 19 val. *Valdovų rūmų Didžiojoje renesansinėje menėje* – „Baroko orkestras „Il Pomo d'Oro“ pristato Edgarą Moreau“. Tarptautinis baroko orkestras „Il Pomo d'oro“ (vad., vyr. dir. ir klavesinistas M. Emelyanychevas). Solistas E. Moreau (violončelė, Prancūzija). Programoje J.A. Hasse's, G.B. Platti, F. Durante, A. Vivaldi, G.Ph. Telemanno, L. Boccherini kūriniai
9 d. 19 val. *Valdovų rūmų Renginių salėje* – „Synaesthesis“. Abipus geležinės uždangos“. Šiuolaikinės muzikos ansamblis „Synaesthesis“. Dir. K. Variakojis. Programoje P. Boulezo, G. Ligeti, M. Feldmano, B. Kutavičiaus, A. Schnittke's kūriniai
11 d. 19 val. *Vilniaus universiteto Šv. Jonų bažnyčioje* – „Sergejus Krylovas ir draugai“. Lietuvos kamerinis orkestras (meno vad., dir. ir solistas S. Krylovas). Solistai P. Vernikovas (smuikas; Ukraina, Šveicarija), S. Makarova (smuikas; Baltarusija, Šveicarija), E. Daunytė (violončelė), G. Campaner (fortepijonas, Italija). Programoje V. Bartulio, A. Martinaičio, A. Schnittke's, G. Kancheli kūriniai
14 d. 19 val. *Vilniaus universiteto Šv. Jonų bažnyčioje* – „Moniuszko 200. Keturios Aušros vartų litanijos“. Solistai V. Talerko (sopranas, Latvija), E. Wolak (mecosopranas, Lenkija), R. Bartmiński (tenoras, Lenkija), L. Mikalauskas (bosas), Kauno valstybinis choras, Lietuvos nacionalinis simfoninis orkestras. Dir. – A. Witas (Lenkija). Programoje S. Moniuszko Keturios „Aušros vartų litanijos“ solistams, chorui ir orkestrui

Lietuvos valstybinis simfoninis orkestras
7 d. 20 val. *Vilniaus paveikslų galerijos kieme* – „Roko baladės“. Solistai P. Meškėla, Č. Gabalis ir J. Milius, Lietuvos valstybinis simfoninis orkestras. Dir. G. Rinkevičius. Programoje „Depeche Mode“, „Queen“, „Nirvana“, B. Idol bei kitų grupių ir atlikėjų dainos
14 d. 20 val. *VRM kieme* (*Šventaragio g. 2*) – W.A. Mozarto „Requiem“. Solistai V. Miknevičiūtė (sopranas), N. Petročenko (mecosopranas), E. Davidovičius (tenoras), R. Juzuitis (bosas), Lietuvos nacionalinio operos ir baleto teatro choras (vad. Č. Radžiūnas), Lietuvos valstybinis simfoninis orkestras. Dir. G. Rinkevičius

Šv. Kotrynos bažnyčia
14 d. 17 val. – koncertas „Sudie, Tėvyne mylimoji“, skirtas, Gedulo ir vilties dienai paminėti. Dalyvauja liaudiškos muzikos ansamblis „Kankleliai“ (vad. D. Čičinskienė). Koncertą veda I. Lukošaitytė-Petrosjan
15 d. 18.30 – Danijos ir Lietuvos vyrų chorų koncertas. Atikėjai Danijos „Horne“ vyrų choras, „Ąžuolų klubo“ vyrų choras (vad. P. Gylys). Akomponuoja vargonininkė R. Marcinkutė-Lesieur

Kaunas

Pažaislio muzikos festivalis
7 d. 18 val. *Kauno valstybinėje filharmonijoje* – „Gražiausia Europos muzika“. Atlikėjai W. Waleczekas (fortepijonas, Lenkija)
8 d. 16 val. *Šiaulių Chaimo Frenkelio viloje* – „Tango ritmu“. Atlikėjai kamerinis ansamblis „Vilniaus arsenalas“: L. Šulskutė (fleita), R. Romoslauskas (altas), S. Okruško (fortepijonas). Programoje A. Piazzollos kūriniai
9 d. 17 val. *Kauno valstybinėje filharmonijoje* – G. Verdi „Requiem“. Atlikėjai Kauno miesto simfoninis orkestras (vyr. dir. C. Orbelianas (JAV), vadovas A. Treikauskas), Kauno valstybinis choras (meno vad. ir vyr. dir. P. Bingelis). Solistai K. Flores (sopranas, Rusija), E. Matos (mecosopranas, JAV), H. Ayvazyanas (tenoras, Armėnija), H. Tigranyanas (bosas, Armėnija). Dir. C. Orbelianas (JAV)
14 d. 18 val. *Pažaislio vienuolyno bažnyčioje* – „Didis gėris“. Atlikėjai D. Kazonaitė (sopranas), T. Motiečius (akordeonas). Programoje J.S. Bacho, E. Griego, G. Svilainio, B. Dvariono, J. Gruodžio, G. Kuprevičiaus, G. Caccini, R. Hahno, C. Debussy, A.L. Webberio, M. de Fallos kūriniai

Druskininkai

Lietuvos muzikų rėmimo fondas
Druskininkų vasara su M.K. Čiurlioniu
9 d. 19.30 *Druskininkų bažnyčioje* – „Skamba kariliono muzika“. Sakralinės muzikos ciklo „Čiurlioniškąją stygą palietus“ pradžios koncertas. VII J. Naujalio jaunųjų vargonininkų konkurso laureatai, V. Prudnikovo dainavimo klasės studentai. Renginio vedėjas muzikologas V. Juodpusis

Vakarai

Vilnius

Rašytojų klubas
14 d. 21 val. – „Kultūros naktis 2019“. „Tylos sodai“ / poezijos ir muzikos improvizacijos. Scenarijaus autorė ir režisierė B. Mar. Programoje lietuvių poetų M. Martinaičio, P. Širvio, D. Kajoko, J. Strielkūno, Just. Marcinkevičiaus, B. Mar, R. Katinaitės-Lumpickienės eilės bei kompozitoriaus A. Kučinsko sukurtas garso takelis. Dalyvauja aktorė B. Mar ir trimitininkas L. Rupšlaukis

Nacionalinė M. Mažvydo biblioteka
7 d. 11 val. *Konferencijų salėje* – pasaulinės parodos „EXPO 2020“ Lietuvos paviljono projektų pristatymas
7 d. 12 val. *Kino salėje* – dokumentinis ciklas „Kelias į namus“ su V. Rumšu (rež. A. Matvejevas)
10 d. 17 val. *Renginių erdvėje* – kultūros žurnalo „370“ diskusija „Festivalių kultūra ir festivalininkai šiandien“
10 d. 17.30 *Valstybingumo erdvėje* – kunigo ir publicisto J. Sasnausko OFM knygos „Kraujomaiša“ pristatymas. Dalyvauja knygos autorius J. Sasnauskas OFM, poetė G. Kazlauskaitė ir dailininkas M. Vilutis
11 d. 18 val. *Konferencijų salėje* – susitikimas su A. Kuru „Grenlandija: vienas tarp ledkalnių“
12 d. 17.30 *Konferencijų salėje* – E. Petkutės paskaita „Geros“ ir „blogos“ mūsų emocijos: kaip suprasti, atskirti, reguliuoti“
13, 14 d. 8–17 val. *atrijuje* – tarptautinė konferencija „Žymusis vilnietis Stanislovas Moniuška“

Bibliografinės žinios

GROŽINĖ LITERATŪRA

Bradūno žemė : fotografija ir poezija : [Kazio Bradūno eilėraščiai ir fotografijų konkurso „Bradūno žemė“ dalyvių darbai] / [redakcinė kolegija: Elena Bradūnaitė ... [et al.]. – Vilnius : Litera, 2019. – 71, [1] p. : iliustr.. – Tiražas 150 egz.. – ISBN 978-609-482-012-0

Dvi undinės stiklinėje : [romanas] / Federica Brunini ; iš italų kalbos vertė Inga Tulišev-skaitė. – Vilnius : Alma littera, 2019. – 214, [2] p.. – Tiražas 1700 egz.. – ISBN 978-609-01-3712-3 (įr.)

Franė ir Zujis / J.D. Salinger ; iš anglų kalbos vertė Nerijus Maliukevičius. – Vilnius : Alma littera, 2019. – 189, [2] p.. – Tiražas 1000 egz.. – ISBN 978-609-01-3664-5 (įr.)

Įprastu ritmu : [eilėraščiai] / Jonas Ivanauskas. – Vilnius : Litera, 2019. – 71, [1] p.. – Tiražas 300 egz.. – ISBN 978-609-482-013-7

Kai juodais erškėčiais lijo : eilėraščiai ir miniatiūros / Marija Bučkienė ; Lietuvos kaimo rašytojų sąjunga. – Jonava : Dobilo leidykla, 2019. – 179, [1] p.. – Tiražas 100 egz.. – ISBN 978-609-409-126-1

Kliudžiau : apsakymai ir apysaka / Jonas Biliūnas. – Vilnius : Margi raštai, 2018. – 193, [4] p.. – Tiražas 500 egz.. – ISBN 978-9986-09-481-4

Lietaus akvarelės : [eilėraščiai] / Janina Jovaišaitė. – Šiauliai : Lucilijus, 2019. – 95, [1] p.. – ISBN 978-9955-32-455-3

Mūsų mama : vaikų prisiminimai, mamos [Elzės Sventickienės (Pranckevičiūtės)] užrašai, fotografijos / [Petras, Petrutė, Kazimieras, Valentinas, Birutė, Gintautas Sventickai]. – Vilnius : [V. Sventickas], 2019. – 117, [3] p. : iliustr., faks., portr.

Pasivaikščiojimas : [kūrybos rinkinys] / Jonas Vaicekauskas. – Vilnius : Litera, 2019. – 157, [3] p. : iliustr.. – Tiražas 200 egz.. – ISBN 978-609-482-006-9

Po Trečiojo pasaulinio : [romanas] / Lukas Petrauskas. – Šiauliai [i.e. Vilnius] : [Litera], 2019. – 155, [3] p.. – Tiražas 600 egz.. – ISBN 978-609-482-011-3

Prezidento dovana žudikui : dokumentinis detektyvinis romanas / Jonas Ramutis Smilgevičius. – Vilnius : Žuvėdra, 2019. – 188, [2] p. : faks., portr.. – ISBN 978-609-8219-22-7 (įr.)

Sostų žaidimas : [romanas] / George R.R. Martin ; š anglų kalbos vertė Rasa Tapinienė. – Vilnius : Alma littera, 2019. – 638, [2] p. : žml.. – (Ledo ir ugnies giesmė ; kn. 1). – Tiražas 1000 egz.. – ISBN 978-609-01-0537-5 (įr.)

Šimtas metų vienatvės : [romanas] / Gabriel Garcia Márquez ; vertė Valdas V. Petrauskas. – Vilnius : Alma littera, 2019. – 429, [2] p.. – Tiražas 1800 egz.. – ISBN 978-609-01-2678-3 (įr.)

Tarp pilkų debesų : romanas / Ruta Sepetys ; iš anglų kalbos vertė Lina Būgienė. – Vilnius : Alma littera, 2018. – 334, [2] p.. – Tiražas 5000 egz.. – ISBN 978-9955-38-964-4 (įr.)

Vyras, kuris nepaskambino : [romanas] / Rosie Walsh ; iš anglų kalbos vertė Akvilina Cicėnaitė. – Vilnius : Alma littera, 2018. – 333, [1] p.. – Tiražas 1800 egz.. – ISBN 978-609-01-3488-7 (įr.)

GROŽINĖ LITERATŪRA VAIKAMS IR JAUNIMUI

Jurgiuko Spurgiuko ir dėdės Jokūbo nuotykiai : pasakos vaikams tremtyje / Liudas Baltutis ; [pasakų tekstą parašė ir iliustravo Romualdas Baltutis]. – Vilnius : Litera, 2019. – 35, [1] p. : iliustr., nat., portr.. – Tiražas 50 egz.. – ISBN 978-609-482-017-5

Katinėlio Murklio pasakos / Marcel Aymé ; iš prancūzų kalbos vertė Ramutė Ramunienė ; dailininkė Aistė Tarabildienė. – Vilnius : Gelmės, 2018–2019. – 2 kn.

Kn. 2. – 2019. – 196, [2] p. : iliustr.. – Tiražas 1000 egz.. – ISBN 978-609-8168-75-4

Kiškis smaližis : [pasaka] / Pranas Mašiotas ; dailininkė Ieva Babilaitė. – Vilnius : Labdaros ir paramos fondas „Švieskime vaikus“, 2019. – [21] p., įsk. virš. : iliustr.. – (Vaikų bibliotekėlė). – Tiražas 15 000 egz.. – ISBN 978-609-8161-35-9

Kodėl miške švilpauti negalima : eilėraščiai / Linas Bitvinskas ; [dailininkė Audronė Uzielaitė]. – Vilnius : Labdaros ir paramos fondas „Švieskime vaikus“, [2019]. – 50, [5] p. : iliustr.. – (Vaikų bibliotekėlė). – Tiražas 20 000 egz.. – ISBN 978-609-8161-36-6

Lietus ir skafandras : [apysaka] / Dovilė Zavedskaitė ; iliustravo Jurga Šarmavičiūtė. – Vilnius : Labdaros ir paramos fondas „Švieskime vaikus“, 2019. – 74, [2] p. : iliustr.. – (Vaikų bibliotekėlė). – Tiražas 20 000 egz.. – ISBN 978-609-8161-37-3

Mano batai buvo du : [eilėraščių rinktinė] / Kostas Kubilinskas ; [iliustracijos Sigitos Mamaitytės]. – Ramučiai, Kauno r. : Ramduva, [2018]. – 117, [3] p. : iliustr.. – ISBN 978-609-8145-41-0 (įr.)

Mįslės vaikučiams pabiručiams / [Kostas Kubilinskas] ; [iliustracijos Giedrės Sen]. – Ramučiai, Kauno r. : Ramduva, 2019. – [17] p., įsk. virš. : iliustr.. – ISBN 978-609-8145-43-4

Stebuklingi senelio batai : [apysaka] / Ignė Zarambaitė ; iliustravo Vanda Padimanskaitė. – Vilnius : Labdaros ir paramos fondas „Švieskime vaikus“, 2019. – 117, [3] p. : iliustr.. – (Vaikų bibliotekėlė). – Tiražas 20 000 egz.. – ISBN 978-609-8161-38-0

Strykt pastrykt! / Paulius Norvila ; iliustravo Jurga Šulskytė. – Vilnius : Labdaros ir paramos fondas „Švieskime vaikus“, 2019. – [42] p. : iliustr.. – (Vaikų bibliotekėlė). – Tiražas 20 000 egz.. – ISBN 978-609-8161-34-2

Vaikų karas : [apsakymas] / Petras Cvirka ; iliustravo Taida Balčiūnaitė. – Vilnius : Labdaros ir paramos fondas „Švieskime vaikus“, 2019. – 44, [3] p. : iliustr.. – (Vaikų bibliotekėlė). – Tiražas 15 000 egz.. – ISBN 978-609-8161-33-5

Vilko išdaigos : lietuvių pasakos / [sudarymas Ievos Bukienės] ; [iliustracijos Giedrės Sen]. – Ramučiai, Kauno r. : Ramduva, [2018]. – 117, [2] p. : iliustr.. – ISBN 978-609-8145-42-7 (įr.)

Parengė Lietuvos nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos Informacijos mokslų departamento Nacionalinės bibliografinės apskaitos skyrius

Savaitės filmai

Devym kažkelinti ***

10-ojo dešimtmečio Kalifornija: kompaktinės plokštelės dar neišstūmė audiokasečių, riedlentininkų dar nerodo MTV, o trylikametį Styvį vis dar laiko vaiku ir mama, ir vyresnysis brolis. Kad įrodytų, koks yra kietas, Styvis susideda su gerokai vyresniais riedlentininkais ir krečia vieną kvailystę po kitos. Pagrindinius vaidmenis nostalgiškame Jonah Hillo filme sukūrė Katherine Waterston, Lucas Hedgesas, Sunny Suljicas, Alexa Demie, Liana Perlich, Nakelis Smithas (JAV, 2018). (Vilnius, Kaunas)

Dvilypiai gyvenimai ****

Naujausio Olivier Assayaso („Zils Marijos debesys“) filmo personažai – Paryžiaus intelektualai, leidėjai, menininkai. Jie daug kalba apie technologijų revoliuciją, išstumiančią popierines knygas ir vietoj kino siūlančią begalinius serialus apie nieką, mezga meilės romanus ir gyvena dvigubus gyvenimus. Leidėjas Alenas (Guillaume Canet) atsisako spausdinti Leonardo (Vincent Macaigne) romaną. Jis neįtaria, kad jame Leonardas aprašė romaną su Aleno žmona – aktore Selena (Juliette Binoche), kuriai nusibodo vaidinti seriale. Į politiką pasinėrusi Leonardo žmona (Nora Hamzawi) tai seniai nujaučia. Režisierius žaidžia neištikimybės, laiko bei įpročių kaitos sąvokomis ir rodo savo herojų požiūrį į fikciją ir realybę, tarp kurių jie nuolat atsiduria (Prancūzija, 2018). (Vilnius, Kaunas)

Ma ***

Vieniša moteris Sju En (Octavia Spencer) gyvena mažame Ohajo valstijos miestelyje. Kartą paauglė paprašo nupirkti alkoholio jai ir draugams, o Sju En įžvelgia čia galimybę susidraugauti su jaunikliais. Jos namai tampa susitikimų vieta, kur liejasi alkoholis ir skamba garsi muzika. Yra tik viena sąlyga – negalima eiti į Sju En kambarį. Tačiau po geraširdiška moters kauke slepiasi niūrios paslaptys. Tate'o Tayloro („Tarnaitė“) siaubo filme taip pat vaidina Juliette Lewis, Diana Silvers, Luke'as Evansas, McKaley Miller, Missi Pyle (JAV, 2019). (Vilnius, Kaunas, Klaipėda, Šiauliai)

Mes visada gyvenome pilyje ***

Amerikiečių rašytoja Shirley Jackson (1916–1965) – viena labiausiai ekranizuojamų autorių. Pagal jos romaną sukurtame trileryje pasakojama atsiskyrėlių Blekvudų – dviejų seserų ir jų ligonio dėdės – šeimos istorija. Po paslaptingos kitų šeimos narių mirties jie tapo piktų įtarimų taikiniu. Seserys slepiasi pilyje – savo uždarame pasaulyje, kurio ribas pažeidžia savanaudiškas pusbrolis. Stacie Passon filme pagrindinius vaidmenis sukūrė Taissa Farmiga, Alexandra Daddario, Crispinas Gloveris (JAV, 2018). (Vilnius)

Nuodinga rožė ***

Šio trilerio veikėjas Karsonas Filipsas (John Travolta) kadaise buvo futbolo žvaigždė, o dabar jis – privatus detektyvas. Į jo rankas patenka iš pirmo žvilgsnio paprastas tyrimas apie dingusiuosius be žinios. Tačiau netrukus tyrimas pasisuka netikėta linkme – aiškėja, kad su žiauriais nusikaltimais susijusi seniai dingusi detektyvo duktė. George'o Gallo filme taip pat vaidina Brendanas Fraseris, Famke Janssen, Morganas Freemanas, Peteris Stormare'as (JAV, Italija, 2019). (Vilnius)

Pasaulio šerdis ****

Jegoras (Stepan Devonin) dirba veterinaru miškų glūdimoje įsikūrusioje medžioklinių šunų dresavimo stotyje. Jo gyvenimas – lapės, elniai, barsukai, šunys. Jegorui su gyvūnais paprasčiau nei su žmonėmis. Jis imasi bet kokio darbo, kad taptų savas stoties šeimininkui ir jo šeimai. Jis norėtų tapti šios šeimos dalimi. Pagrindiniu pernykščio „Kinotavr“ prizu ir daugybe kitų apdovanojimų įvertintas scenaristės bei režisierės Natalijos Meščaninovos filmas kalba apie meilės troškimą ir baimę likti nesuprastam. Taip pat vaidina Dmitrijus Podnozovas, Jana Sekste, Jevgenijus Sytas, Jekaterina Vasiljeva (Rusija, Lietuva). (Vilnius)

Rocketman ****

Naujo Dexterio Fletcherio filmo premjera įvyko šiemet Kanuose. Biografinio pasakojimo objektu tapo dar vienas populiarus dainininkas – filmas pasakoja neįtikėtiną vieno didžiausių roko ir popmuzikos atlikėjų Eltono Johno gyvenimo istoriją. Vaikinas iš nedidelio miesto tapo tarptautine žvaigžde. Pagrindinį vaidmenį sukūrė Taronas Egertonas, filme taip pat vaidina Jamie Bellas, Richardas Maddenas, Bryce Dallas Howard, Gemma Jones (JAV, D. Britanija, 2019). (Vilnius)

****** – šedevras, ***** – pasižiūrėti būtina, **** – geras filmas,
*** – būna ir geriau, ** – jei turite daug laiko, * – niekalas

Kino repertuaras

VILNIUS

Forum Cinemas Vingis

7–13 d. – Iksmenai. Tamsusis Feniksas (JAV) – 11, 13.35, 16.10, 18, 20.40, 21.40
Rocketman (JAV, D. Britanija) – 19, 11.40, 13.10, 15.50, 18.50, 21.30
Nuodinga rožė (JAV, Italija) – 14.30, 16.45, 19, 21.20
8 d. – „Take That. Greatest Hits Live“ – 21 val.
12 d. – Skausmas ir šlovė (Ispanija) – 18.30
12 d. – Afera (JAV) – 21.40
13 d. – Vyrai juodais drabužiais: pasaulinė grėsmė (D. Britanija, JAV) – 19 val.
13 d. – „Odisėja72“ filmų premjera ir apdovanojimų ceremonija – 19 val.
7–9, 11–13 d. – Belos kelionė namo (Kinija, JAV) – 11.20; 10 d. – 11 val.
Visą repertuarą rasite *www.forumcinemas.lt*

Forum Cinemas Akropolis

7, 8 d. – Iksmenai. Tamsusis Feniksas (JAV) – 10.50, 13.30, 15.55, 18.40, 21.20, 23.50; 9–13 d. – 10.50, 13.30, 15.55, 18.40, 21.20
7, 8 d. – Rocketman (JAV, D. Britanija) – 11, 13.50, 16.40, 18.20, 20.50, 23.20; 9–13 d. – 11, 13.50, 16.40, 18.20, 20.50
7, 8 d. – Nuodinga rožė (JAV, Italija) – 19.10, 21.15, 23.35; 9–13 d. – 19.10, 21.15
12 d. – Afera (JAV) – 19.20
13 d. – Vyrai juodais drabužiais: pasaulinė grėsmė (D. Britanija, JAV) – 18.30
7–13 d. – Žmogus-Voras™. Į naują visatą (JAV) – 10.20
Visą repertuarą rasite *www.forumcinemas.lt*

Skalvija

7 d. – Rocketman (D. Britanija, JAV) – 20.50; 9 d. – 20.50; 11 d. – 18.50; 12 d. – 20.30
8 d. – Ramenai (Singapūras, Japonija, Prancūzija) – 15.10
8 d. – Pasiutusi meilė (Latvija, Lenkija, Lietuva) – 21.10; 9 d. – 19.10; 11 d. – 21.10; 13 d. – 20.10
9 d. – Netikėta meilė (Argentina) – 14.50
9 d. – Second Hand (dok. f., rež. A. Jevdokimovas) – 17.20; 11 d. – 17 val.; 13 d. – 18.30
10 d. – Išgyventi vasarą (rež. M. Kavtaradzė) – 17.10
12 d. – Rūgštus miškas (dok. f., rež. R. Barzdžiukaitė) – 17.10
7 d. – *Kino operatoriaus A. Mikutėno jubiliejus*. Ir jis pasakė jums sudie (rež. A. Šiuša) – 18 val.
10 d. – 10:01 Šokio istorija (aut. D. Kolomyckis, videošokis, JAV, Prancūzija, Anglija, Armėnija, Lietuva) – 19 val.
12 d. – Vilniaus J. Vienožinskio dailės mokyklos Animacijos studijos filmų peržiūra – 18.30
7 d. – „Baltic Pride“ filmų ciklas. Programa „Kreivių trumpikės redux“ – 16.30
8 d. – Marshos P. Johnson mirtis ir gyvenimas (dok. f., JAV) – 17 val.
8 d. – Akimirka tarp nendrių (Suomija, D. Britanija) – 19 val.
13 d. – Europos trumpametražių filmų programa „Kanai – Venecija – Amsterdamas – Vilnius“ – 17 val.

„Rocketman“

Pasaka

7 d. – Rocketman (JAV, D. Britanija) – 18.15, 20.30; 8 d. – 16.45, 21 val.; 9 d. – 18.45, 21 val.; 10 d. – 18.15; 11 d. – 18, 20.45; 12 d. – 18 val.; 13 d. – 18, 20.15
7 d. – Ričardas atsisveikina (JAV) – 20.45; 8 d. – 21.30; 9 d. – 21.15; 10 d. – 20.45; 12 d. – 18.15
7, 10 d. – Tobulas vyras (Prancūzija) – 18.30; 8 d. – 19.15; 9 d. – 16.30; 11 d. – 18.30; 12 d. – 20.45
7 d. – Vasara (Prancūzija, Rusija) – 19.30
8, 9 d. – Slaptas augintinių gyvenimas (JAV) – 2 15 val.
8 d. – Ramenai (Japonija, Prancūzija, Singapūras) – 15.15
8 d. – Devym kažkelinti (JAV) – 17.15; 9 d. – 19 val.; 12 d. – 20.30
8 d. – Mumbajaus viešbutis (JAV, Australija, Indija) – 19val.; 10 d. – 20 val.; 13 d. – 20.30
8 d. – Šefas Flynnas (D. Britanija) – 14.45; 9 d. – 14.45
8 d. – Netikėta meilė (Argentina) – 18 val.
8 d. – Išgyventi vasarą (rež. M. Kavtaradzė) – 20.45; 9 d. – 17 val.; 10 d. – 18 val.; 12 d. – 20.15
9 d. – Valstybės paslaptis (rež. D. Ulvydas) – 16.45; 11 d. – 20.30
9 d. – Second Hand (rež. A. Jevdokimovas) – 15.15; 11 d. – 18.15
9 d. – Whitney (dok. f., D. Britanija) – 18.15; 11 d. – 20.15
9 d. – Silvio (Italija) – 20.45
10 d. – Dvilypiai gyvenimai (Prancūzija) – 20.15
12 d. – Putino liudininkai (Latvija, Čekija, Šveicarija) – 18.30
13 d. – Afera (JAV) – 18.15
13 d. – Panikos ataka (Lenkija) – 18.30
13 d. – Paryžiaus imperatorius (Prancūzija) – 20.45

MO salė

7 d. – Rocketman (JAV, D. Britanija) – 19 val.; 8 d. – 18.45
8 d. – Second Hand (rež. A. Jevdokimovas) – 16 val.
9 d. – Europos trumpametražių filmų programa „Kanai > Venecija > Amsterdamas > Vilnius“ – 16 val.
9 d. – Lietuviškų eksperimentinių filmų programa – 17.45

KAUNAS

Forum Cinemas

7–13 d. – Iksmenai. Tamsusis Feniksas (JAV) – 10.50, 13.30, 16.50, 19.30, 22.10
Rocketman (JAV, D. Britanija) – 10.40, 13.20, 16.10, 18.10, 21.10
7, 8 d. – Nuodinga rožė (JAV, Italija) – 15.30, 20.10, 23.40; 9–13 d. – 15.30, 20.10
8 d. – „Take That. Greatest Hits Live“ – 21 val.
12 d. – Afera (JAV) – 18.20
13 d. – Vyrai juodais drabužiais: pasaulinė grėsmė (D. Britanija, JAV) – 18.30
7–13 d. – Grinčas (JAV) – 10.20
Visą repertuarą rasite *www.forumcinemas.lt*

KLAIPĖDA

Forum Cinemas

7, 8 d. – Iksmenai. Tamsusis Feniksas (JAV) – 10.40, 13.15, 15.50, 18.40, 21.20, 23.59; 9–12 d. – 10.40, 13.15, 15.50, 18.40, 21.20; 13 d. – 10.40, 13.15, 15.50, 18.40, 21.40
7, 8 d. – Rocketman (JAV, D. Britanija) – 13.35, 16.15, 18.20, 20.30, 23.10; 9–12 d. – 13.35, 16.15, 18.20, 20.30; 13 d. – 13.35, 16.15, 18.20, 21.30
7, 8 d. – Nuodinga rožė (JAV, Italija) – 19.20, 21.50, 23.55; 9–13 d. – 19.20, 21.50
8 d. – „Take That. Greatest Hits Live“ – 21 val.
12 d. – Afera (JAV) – 18.10
13 d. – Vyrai juodais drabužiais: pasaulinė grėsmė (D. Britanija, JAV) – 18.30
7–13 d. – Monstrų viešbutis 3: atostogos (JAV) – 10.20
Visą repertuarą rasite *www.forumcinemas.lt*

Šiauliai

Forum Cinemas

7–13 d. – Iksmenai. Tamsusis Feniksas (JAV) – 10.40, 13.10, 15.45, 18.50 , 21.40
7, 8 d. – Rocketman (JAV, D. Britanija) – 15.35, 18.20, 21, 23.35; 9–12 d. – 15.35, 18.20, 21 val.; 13 d. – 15.35, 19, 21 val.
7, 8 d. – Nuodinga rožė (JAV, Italija) – 18.30, 20.50, 23.45; 9–13 d. – 18.30, 20.50
12 d. – Afera (JAV) – 19.25
13 d. – Vyrai juodais drabužiais: pasaulinė grėsmė (D. Britanija, JAV) – 18.30
7–13 d. – Bulius Ferdinandas (JAV) – 10.40
Visą repertuarą rasite *www.forumcinemas.lt*

Redaktorė – Monika Krikštopaitytė (**dailė**)
Atsakingoji sekretorė – Rūta Jakimavičienė

Kinas – Živilė Pipinytė | **Teatras, šokis** – Ieva Tumanovičiūtė
Muzika – Laimutė Ligeikaitė | **Stilius** – Rita Markulienė, Violeta Kundrotienė
Dizainas – Jokūbas Jacovskis | **Maketas** – Vanda Čemerkaitė
Finansininkė – Brigita Misiuvienė | **Direktorius** – Linas Vildžiūnas

7md

© „7 meno dienos“. Kultūros savaitraštis. Išeina penktadieniais.
Leidžiamas nuo 1992 m. sausio 10 d. Leidėjas VšĮ „7 meno dienos“,
S. Konarskio g. 49, 03123 Vilnius. Tel. 2613039. El. paštas redakcija@7md.lt.
ISSN 1392-6462. 4 sp. l. Tiražas 800 egz.
Spausdino UAB „Valdo leidykla“, Gedimino g. 34, Ukmergė

Remia Spaudos, radijo ir televizijos rėmimo fondas
Lietuvos kultūros taryba
LR kultūros ministerija